

GROSUPLJSKI

NADALJEVANJE V RUBRIKI NAMESTO UVODA

POLŽEVO, PRAZNOVANJE DNEVA DRŽAVNOSTI

NADALJEVANJE V RUBRIKI PRAZNOVANJA

GATINSKA OSAMOSVOJITVENA LIPA PO 15. LETIH

NADALJEVANJE V RUBRIKI PRAZNOVANJA

NAGRADE IN PRIZNANJA OBČINE GROSUPLJE ZA LETO 2006

OBRANILI SMO SANJE

Koncert Orkestra Slovenske vojske pod Boštanjem

Državni sekretar na Ministrstvu za obrambo Republike Slovenije Franci Žnidaršič: SLOVENSKA POT V OSAMOSVOJITEV JE BILA V MARSICEM SPECIFIČNA, Z NADALJNJIM DELOM PA SMO DOLŽNI ZAGOTOVITI PRIMEREN VSESTRANSKI IN VAREN RAZVOJ SLOVENSKE DRUŽBE.

Župan občine Grosuplje Janez Lesjak: HVALA VSEM, KAR STE NAREDILI IZ SRCA IN POTREB, DA STE SE BILI ZA DOMOVINO PRIPRAVLJENI TUDI ŽRTVOVATI.

NADALJEVANJE V RUBRIKI PRAZNOVANJA

Feri avto d.o.o.
Ljubljanska 17
1290 Grosuplje
tel. 01/ 787-34-22
GSM 040/ 22-44-07

4 X NA DAN DOSTAVA ISKANIH REZERVNIH DELOV V TRGOVINO.

PRODAJA:
* REZERVNIH DELOV ZA VSE URSTE OSEBNIH VOZIL,
* DODATNA OPREMA,
* MOTORNJA OLJA ZA OSEBNA IN TOVARNJA VOZILA,
* AUTOPLASCI

SERVIS IN PRODAJA KOLES SCHWINN
NOVI IN STARI MODELI SCOTT USA
UGODNI GOTOVINSKI POPUSTI BH-BIKES
GHOST
TBS
Sprinter CYCLES ŠKERLJ
Pod gozdom c. IV/20
Tel.: 01/7861 875, 01/ 7871 482 GSM 041/668 788

DNEVI SAUVIGNONA
VAŠA ZVESTA ZNANKA
VINSKA KLET TROŠT
NA OBRJNIŠKI 2
V GROSUPLJEM

NA ZDRAVJE, STARI PRIJATELJI!

VAS VABI
NA VELIKO PRODAJNO
AKCIJO VINA SAUVIGNON.
CENO SMO IZREDNO ZNIŽALI
- NA 249 SIT / liter.

Ministrstvo za zdravje opozarja: Prekomerno pitje alkohola škoduje zdravju.

Glasiilo prebivalcev občine Grosuplje / letnik XXXII / številka 7 / julij 2006

V tej številki si med drugim lahko preberete:

50. LET KONJENIŠKEGA KLUBA GROSUPLJE

13. TABOR SLOVENCEV PO SVETU

SREČANJE SLOVENCEV PO SVETU, KULTURA, GRADIMO NA VREDNOTAH, NIZKA RODNOST V SLOVENIJI, VRAČANJE SLOVENCEV PO SVETU

60 LET ZAGRAŠKEGA GAŠILSTVA
60 BOLJ ALI MANJ POPISANIH LISTOV

POMEMBNO JE SODELOVATI IN SE DOBRO IMETI

LETOŠNJE POLETJE POTEKA V ZNAMENJU ŠPORTA. SVETOVNO PRVENSTVO V NOGOMETU JE STVAR, KI JO JE V TEM ČASU NEMOGOČE ZAOBITI. ANTONA BRLANA SMO POKLICALI MED NJEGOVIM LETNIM DOPUSTOM IN GA POVPRASALI O AKTUALNIH DOGODKIH V TEM ČASU. »SVETOVNO PRVENSTVO SPREMLJAM PREDVSEM ZARADI SVOJEGA INTERESA, MALO PA POD »PRISILO« ZARADI MOJE DRUŽINE, KI JIM JE NOGOMET V VESELJE,« MALO V ŠALI POVE ANTON.

Njegov šport številka ena je namreč kegljanje. S kegljaško ekipo Pekarne Grosuplje se je junija udeležil letošnje Mercatorijade, med petnajstimi ekipami pa so osvojili zavidljivo peto mesto. Vendar Antonu zmaga ni najpomembnejša stvar pri športu. Bolj ceni medsebojno druženje in prijateljski klepet. Poleg kegljanja se rekreativno ukvarja tudi s kolesarjenjem. »Kolesarim predvsem po čudovitih okoliških krajih in takrat prevozim kakšnih dvajset do trideset kilometrov,« o svojem športnem življenju pove Anton.

Veliko mu pomenijo tudi družinski sprehodi po okoliški naravi. Njegov najljubši čas je jesen. Takrat so dolenski gozdovi polni gob. Anton je namreč ljubiteljski gobar. K dobri gobarski beri in tovrstnim gurmanskim užitkom sodi tudi dober kruh.

**Pekarna
Grosuplje**

NAREJENO Z LJUBEZNIJO

Antonu šport pomeni prvotno druženje in način sprostitve.

»Priznati moram, da nisem pravi jedec kruha. Pojem ga malo. Takrat pa imam najraje toplo žemljo ali pa še rajši Sosega,« še pristavi.

Čeprav po kruhu seže poredko, Anton kot iz topa izstrelil: »Naš Sosedov kruh je izredno priljubljen tudi pri še tako zahtevnih kupcih.« Zato je še toliko bolj vesel, da je na letošnjem ocenjevanju kakovosti kruha pri Gospodarski zbornici Slovenije »njegov« Sosed že četrtič zapored prejel zlato medaljo.

Anton pekarske izdelke v Pekarni Grosuplje soustvarja že dobrih dvaindvajset let. Zadnjih nekaj let opravlja delo vodje izmene v pekarski proizvodnji. Posebno zadovoljstvo mu predstavlja vzdušje, ki vlada med zaposlenimi. S sodelavci preživi osemurni delavnik in tudi dobršni del svojega prostega, športnega časa na kegljaški stezi. Zato ni čudno, da se je med njimi razvil pristen, prijateljski odnos.

S semeni bogati Sosed je zelo priljubljen pri kupcih in tudi pri Antonu.

NAGRADE IN PRIZNANJA OBČINE GROSUPLJE ZA LETO 2006

NAGRADA Z ZLATIM ZNAKOM OBČINE GROSUPLJE

Svetniki po predhodno zaprti seji za javnost in tajnem glasovanju celo po drugem krogu odločili, da pripada

Nevenki Zrnec

(Grosuplje), predsednica Društva Sožitje. Nevenka dela v humanitarnem društvu, ki skrbi za ljudi z motnjami v duševnem razvoju v občinah Grosuplje, Ivančna Gorica in Dobrepolje že 7 let. Od leta 1998 do 2001 je bila tajnica društva, od 2001 pa do danes pa predsednica društva. V obdobju, ko vodi društvo, se je število članov močno povečalo in zdaj šteje 203 članke. Osebo pridobiva prostovoljce, s podporo občine je uredila klubske prostore, nabavili so kombi vozilo, redno delujeta klub Panda in Čukec. Organizira pa še precej drugih dejavnosti za obogatitev življenja mladim in starejšim s posebnimi potrebami.

Za nagrado z zlatim znakom občine Grosuplje sta Nevenko Zrnec predlagala zakonca Jakob Müller in dr. Jožica Narat.

Prav tako so se na predhodno zaprti seji in s tajnim glasovanjem svetniki v skladu z odlokom odločili, da bodo podelili še eno

NAGRADO Z ZLATIM ZNAKOM OBČINE GROSUPLJE,

in sicer

Janezu Merviču

(Grosuplje), zdravniku splošne medicine, direktorju Zdravstvenega doma Grosuplje in občinskemu svetniku. (Ker Merviča ni bilo na podelitev priznanj, je župan pojasnil, da ima službeno popoldne in mu bodo nagrado dali v roke pozneje.) V obrazložitev kandidature so zapisali, da je Janez Mervič, dr. med., v službi grosupeljskega zdravstvenega doma že 31 let. Takrat sta bila v zdravstvenem domu zaposlena le dva zdravnika. Pred osmimi leti je prevzel vodenje ZD Grosuplje. Z rastjo prebivalstva in standardov so se večale tudi potrebe po zdravstvenih storitvah, pa tudi razvjen materialistično usmerjen sodoben človek zahteva vedno več. Danes je v Zdravstvenem domu zaposlenih šestkrat več zdravnikov. Kljub temu Mervič ugotavlja, da je gradnja novega zdravstvenega doma v Grosupljem neizbežna. V tem času so ZD precej obnovili, vedno so mu na prvem mestu pacienti. S svojim delom v občini Grosuplje sodeluje pri razvoju, ugled in promocijo na družbenem in zdravstvenem področju.

Janeza Merviča ni bilo na podelitvi nagrade, župan pa je pojasnil, da je bil službeno zadržan, predlagal pa ga je OO SDS.

Za nagrado z zlatim znakom občine Grosuplje so bili nominirani še:

- Dušan Mazaj (Šmarje-Sap), za delovanje na področju ohranjanja ljudske glasbe, ki ga je predlagala Občina Grosuplje,

- Skupina avtorjev Sneža Tecco Hvala, dr. Janez Dular, Eva Kocuvan, Dragica Lunder Knific in dr. Peter Turk (ZRC SAZU in Narodni muzej, Ljubljana) za obsežno knjigo Železnodobne gomile na Magdalenski gori, ki jo je predlagal Drago Samec,

- Marija Završček - Gotnar (Mala Račna) za delovanje na kulturnem, gasilskem in športnem področju, ki jo je predlagal Občinski odbor Slovenske ljudske stranke in

- Lojze Verbajš (Čušperk) za delo v Smučarskem skakalnem klubu Račna in delo v Krajevni skupnosti Račna, predlagatelj SKK Račna.

PRIZNANJE Z ZLATIM ZNAKOM OBČINE GROSUPLJE

je prejelo po odločitvi svetnikov prav tako po predhodno zaprti seji za javnost in tajnem glasovanjem

Turistično in okoljsko društvo Županova jama - Grosuplje.

V utemeljitvi je bilo zapisano, da so uspehi in dosežki društva pomembni za razvoj, ugled in promocijo občine, ohranitev našega naravnega čudeža Županove jame ter njene prepoznavnosti v Sloveniji in v tujini.

Turistično in okoljsko društvo Županova jama Grosuplje je letos praznovalo že 47 let svojega delovanja in 80-letnico odkritja jame. Ustanovljeno je bilo leta 1959. in od tedaj dalje neprekinjeno skrbi za Županovo jama, vključuje pa se tudi v vse akcije, ki promovirajo Grosuplje in okolico.

Že leta 1953 se je pojavila potreba po turistično-olepševalnem društvu, 22. marca 1959 pa je bil prvi ustanovni občni zbor in v maju istega leta prva seja. Prvi predsednik društva je bil Janez Lesjak st. V upravljanje je tedaj društvo dobilo tudi Taborsko jama. Društvo je jama pripravilo za obiskovalce in ves čas skrbelo zanjo. Po jami je bila napeljana elektrika, uredili so poti in jih zavarovali z ograjo, izobrazili so vodnike, ki so vodili obiskovalce. Ko je bila odkrita Zadnja dvorana, so naredili tudi železne stopnice in podest. Skoraj 100-odstotna vlaga v jami hitro uniči vse delo človeških rok, zato je bilo treba ves čas posipati steze s peskom, popravljati betonske stopnice, napenjati vedno nove vrvi na ograji, ki varuje in usmerja obiskovalce. Ves material je treba v jama znesti v vedrih preko 600 stopnic.

Društvo ves čas skrbi za okolico jame, da je urejena in čista. Skrbijo tudi za varnost obiskovalcev, zato vsaki dve leti čistijo brežino nad vodom. Od leta 1996 se jama zopet imenuje Županova jama. Porušena je bila blagovna znamka in zopet je bilo dosti dela, da so obiskovalci dojeli, da je to ista jama.

V jami, ki spada pod naravno dediščino, ni bilo nič narejenega brez posvetovanja s tedanjim Zavodom za spomeniško varstvo, danes pa z Zavodom za naravno dediščino in z Inštitutom za raziskovanje krasa iz Postojne.

Društvo se ne zapira vase, ampak išče vedno nove povezave. Že dolga leta sodeluje z jamarji različnih jamarskih klubov, zadnja leta najbolj z Jamarskim klubom Železničar. Ti jamarji so tudi odkrili nov rov pod jama in lepo zasigano Igorjevo dvorano v kaminu nad Zadnjo dvorano.

Društvo je aktivno tudi v Turistični zvezi občine Grosuplje. V svoje dejavnosti skuša vključiti vsa društva naše zveze, predvsem v okviru prireditve Zlata jesen, ko v okviru državne akcije Naša dežela — lepa, urejena in gostoljubna podeljuje priznanja najlepše urejenim hišam, ulicam, naseljem, delovnim organizacijam na področju, ki ga pokriva. Odmevne prireditve, ki jih je društvo organiziralo, so bile še: Dobimo se v Županovi jami, Tekmuj z nami, božično-novoletni koncerti v sodelovanju z Glasbeno šolo Grosuplje, kresovanja, najbolj odmevna in najdaljšo, kar desetletno tradicijo pa ima Zlata jesen. Društvo tudi organizira izlete po bližnji in daljni okolici občine, ki jih vodijo člani društva.

Povezujejo se tudi z OŠ Brinje. Njihova skupna akcija Naravna in kulturna dediščina šolskega okoliša, ki je bila zaključena lani, je rodila prav lepe rezultate.

Društvo se povezuje tudi regijsko. Zadnja tri leta so skupaj z društvi iz Ivančne Gorice in Dobrepolja sodelovali v republiški akciji v ocenjevanju urejenosti krajev.

Leta 2003 so organizirali uspelo prireditev Naša kraška dediščina v OŠ Brinje. Kadar državna komisija ocenjuje kraje, se poveže s Turističnim in okoljskim društvom Županova jama Grosuplje in tako je v imenu Grosupljega prejelo že dve priznanji: 1996 - 3. mesto in 1998 - 1. mesto med neturističnimi kraji. Tudi TOD Županova jama Grosuplje je zaslužno za ti dve priznanji.

Društvo skrbi tudi za svoje člane, da dobivajo vsaj priznanja za svoje nesebično in požrtvovalno prostovoljno delo, in sicer so dobili že kar 5 zlatih, 5 srebrnih in 12 bronastih državnih priznanj Turistične zveze Slovenije.

Društvo skrbi tudi za promocijo kraja in občine v celoti. Tiskajo promocijske plakate in razglednice, postavljajo oglasne table ob poteh, ki vodijo v jama, različne TV so posnele že več odmevnih oddaj o jami, svoj koncert so v jami posneli Šentjurski oktet in Katicice.

Ker je Županova jama primer šolske učne jame, jo obišče veliko šolske mladine. Društvo je promoviralo jama kot turistično lokacijo s prireditvami ob 50. in 70. ter 80. obletnici odkritja jame.

Leta 1996 je izšla tudi knjiga o jami Županova jama - 70 let, ki jo je izdalo društvo. Letos je izšla že druga monografija o jami z naslovom Županova jama - čudežni svet brez sonca.

Društvo spodbuja tudi skupne promocijske akcije, da bi vsa društva naše zveze skupaj izdala predstavitveno zloženko občine, kar pa mu do sedaj še ni uspelo.

Veliko dela je bilo opravljenega, ko se je v okviru društva organiziral TIC - Turistično informacijski center, ki deluje povezovalno tudi preko meja občine. Društvo se ukvarja tudi z idejami, kako naprej gospodariti z jama in Taborom.

Županova jama - turistično in okoljsko društvo, menimo, zasluži občinsko priznanje, saj je najbolj aktivno društvo v Zvezi turističnih društev Grosuplje.

Predlagatelja s popolnoma enako obrazložitvijo za to priznanje sta bila Občinska turistična zveza Grosuplje (podpisani predsednik Marko Janežič) in Krajevna skupnost Grosuplje (podpisani predsednik Alojz Kastelic).

PRIZNANJE Z ZLATIM ZNAKOM OBČINE GROSUPLJE

Svetniki so tudi to nagrado po enakem načinu odločanja kot predhodno navedene nagrade in priznanja »podvojili« in jo prisodili

Turističnemu društvu Boštanj.

Turistično društvo Boštanj je zelo dejavno društvo na vseh področjih. V letu 2005 so organizirali preko 12 prireditev. Najpomembnejše prireditve v letu 2005 pa so bile: Razstava učencev keramične šole Boštjana Dobovška, Veliko prvomajsko kresovanje, Otvoritev likovne razstave, 3. boštanski pohod, Poletno srečanje - piknik, Mega dan v naravi, Kiparski simpozij Grosuplje - mesto kipov, Avtoshow, Sobotna adventna srečanja, Je kdo srečal Božička? V letu 2006 so že organizirali 4 prireditve: Tradicionalna salamiada, Velikonočni sejem, Veliko prvomajsko kresovanje, Boštanski pohod.

S tem Turistično društvo Boštanj prispeva trajen pomen za razvoj, ugled in promocijo občine Grosuplje na javnem, gospodarskem, kulturnem, družbenem in vzgojno-izobraževalnem področju.

Tako je zapisal predlagatelj Občinski odbor Slovenske demokratske stranke Grosuplje (podpisani Dušan Hočevnar).

Za PRIZNANJE Z ZLATIM ZNAKOM OBČINE GROSUPLJE

je bil nominiran tudi Miroslav Vreg (Grosuplje), dolgoletni predsednik Turističnega okoljskega društva Županova jama Grosuplje, predlagatelj pa je bila Občina Grosuplje (podpisani župan Janez Lesjak).

Za PRIZNANJE OBČINE GROSUPLJE S SREBRNIM ZNAKOM OBČINE GROSUPLJE

so svetniki na predlog Občine Grosuplje potrdili

Franca Kramplja

(Zagradec pri Grosupljem). Franc Krampelj že vrsto let deluje v občini Grosuplje na področjih, ki omogočajo njeno promocijo, uveljavljanje in ugled občine v javnem, gospodarskem, športnem, kulturnem in drugih področjih. Že štirideset let aktivno deluje v Prostovoljnem gasilskem društvu Zagradec. Je eden od ustanoviteljev Turističnega društva Boštanj in obrtno-kmetijske zadruge Samopomoč. S prenavljanjem nekdanje farme Boštanj in okolice v turistično izobraževalno gospodarski center močno prispeva k uveljavljanju in razpoznavanju občine Grosuplje. V centru vsako leto omogoča srečanja, kot so: avtoshow, kinološke razstave in kiparske delavnice z udeleženci iz cele Slovenije in tujine. Organizira adventna srečanja, velikonočni sejem in kulturne prireditve, ki privabljajo ljudi iz cele države. V okviru centra se srečujejo predstavniki številnih občin ter mnogih ustanov, od državnih služb do lokalnih deležnikov. Franc Krampelj aktivno sodeluje tudi pri promociji varstva narave in razvoja turizma v občini Grosuplje z ureditvijo izobraževalno-informacijskega središča za Radensko polje, naravno-kulturnega bisera občine Grosuplje, ki je bil do sedaj večinoma prezrt. Sodeloval je pri postavitvi stalne razstave Odkrijmo Radensko polje in Grajski vrt Boštanj, postavitev informacijsko-izobraževalnih tabel, ureditvi poti po Radenskem polju.

Predlagatelj za to priznanje je bila Občina Grosuplje (podpisani župan Janez Lesjak).

Drugih kandidatov za to priznanje ni bilo predlaganih.

NADALJEVANJE NA SOSEDNJI STRANI

PRAZNOVANJA

Za PRIZNANJE OBČINE GROSUPLJE Z BRONASTIM ZNAKOM OBČINE GROSUPLJE

so svetniki na predlog Občine Grosuplje potrdili

Dr. Alexisa Zrimca

(Velika Loka/Boštanj).

Alexis Zrimca, doktor biologije, aktivno sodeluje pri organizaciji trajne zaščite Radenskega polja, katere cilj je ozaveščanje javnosti z vrednotami občine Grosuplje, pomenom zavarovanih območij narave in priložnosti, ki jih Radensko polje in druge naravne vrednote ponujajo za razvoj lokalnih skupnosti. Je soavtor vrste prispevkov o Radenskem polju v tiskanih in elektronskih medijih na državni ravni. Je soavtor razstave Odkrijmo Radensko

sko polje in Grajski vrt Boštanj in spremljajočih zgbank. Razstavo vse od postavitve maja 2005 predstavlja s predavanji tako na lokalni kot regionalni ravni.

Vodi projekte povečevanja prepoznavnosti Radenskega polja, soorganizira posvete in delavnice o trajnostnem in okolju prijaznem kmetovanju, sodeloval je pri izdelavi Strategije razvoja Radenskega polja, ki sloni na lokalni iniciativi deležnikov, upravna zaščita polja pa bo logičen ukrep za doseganje ciljev gospodarske rasti (in ne omejevalni ali celo represivni dejavnik). Oblikovana strategija razvoja Radenskega polja služi kot osnova za načrtovanje kmetijskega in gospodarskega razvoja s poudarkom na povišanju dodane vrednosti tistih aktivnosti, ki so na Radenskem polju skozi tisočletja oblikovale značilno naravno in kulturno krajino. V sodelovanju z lokalnimi deležniki in Občino pripravlja akcijske načrte gospodarjenja, upravljanja, zaščite, izobraževanja in promocije Radenskega polja.

Je pobudnik povezovanja sedmih občin južnojubljanske regije in oblikovanja območnega razvojnega partnerstva za uskladitev skupnega razvoja regije, s poudarkom na osrednji vlogi Občine Grosuplje. Naravovarstvene in razvojne pobude Občine Grosuplje uveljavlja tako na regionalni kot na državni ravni.

Predlagatelj za to priznanje je bila Občina Grosuplje (podpisani župan Janez Lesjak).

Dругih kandidatov za to priznanje ni bilo predlaganih.

Vsem dobitnikom nagrad in priznanj čestitamo, prav tako pa tudi nominirancem.

Jože Miklič

foto: Zora Trilar

RAZSTAVA NA PRIREDITVI

V sklopu praznovanja občinskega praznika je bila na slavnostni seji odprta tudi likovna razstava na temo NAŠE MESTO GROSUPLJE, ki so jo pripravile članice likovne skupine PALETA – KD TEATER Grosuplje. Razstava bo v juliju ponovno na ogled še v GALERJI BOŠTANJ. - Zora Trilar.

SLAVNOSTNA SEJA BREZ SLOVENSKE HIMNE

Svetniki so na 41. redni seji Občinskega sveta občine Grosuplje 14. junija 2004 sklenili, da kot vsako leto tudi letos ob občinskem (in državnem prazniku) podelijo nagrade in priznanja. O nagradah in priznanjih si preberite članek NAGRADE IN PRIZNANJA OBČINE GROSUPLJE ZA LETO 2006.

Prireditve 21. junija 2006 v Kulturnem domu Grosuplje, ki jo je pripravila s strani Občine Grosuplje izbrana za področje zagotavljanja skupnih pogojev dela izvajalcev na področju kulture Simona Zorc Ramovš, je bila tudi to pot sorazmerno slabo obiskana. Na prireditvi pa je bila hkrati podeljena tudi listina razglasitve naselja Grosuplje v mesto.

Kot »vodja slavnostne seje« občinskega sveta je župan Janez Lesjak nanizal nekaj uspehov v zadnjem obdobju, predvsem pa v obdobju, ko je on župan. Za uspeh šteje, da je občina pred štirimi leti po statistiki prista med 25 najrazvitejšimi občinami v Sloveniji. Priznal pa je, da je ta razvoj le statističen, manj pa realen, saj ni skladen. Število prebivalcev je v zadnjih štirih letih naraslo za 3000 prebivalcev, kar pomeni na eni strani pridobitev, na drugi pa obveznosti.

Zanimiva pri tem pa je bila njegova ugotovitev, da Občini kljub priseljivanju pri obveznostih pomaga slaba slovenska demografska slika, saj zato ni potrebno sorazmerno enako graditi potrebne družbene standarda, temveč se po eni strani samo zapolnjuje primanjkljaj rojenih. Zaključuje se tudi investicija knjižnice. Gradi se vrtec, ki bo rešil vse potrebe grosupeljskega varstva otrok. Pripravljajo se načrti za šolo v Žalni.

Letošnje leto bo po njegovem prelomno, saj bodo v jeseni tudi volitve. Trudijo se, da bi z mrtve točke premaknili protipoplavno zaščito Grosupljega. Največji problem, kot ga opažajo občani, pa je cestna problematika, vendar župan trdi, da ceste niso glavni problem v življenju.

Predaja listine o razglasitvi mesta Grosuplje. Od leve proti desni kot »Primož Trubar« Štefan Zrnc, predsednik Krajevne skupnosti Grosuplje Alojz Kastelic in župan Janez Lesjak.

Treba je zaključiti vodovod na Ilovi Gori, pa tudi na Hudi Polici bi ga bilo narediti čim prej. V prihodnje pa bo na občini treba veliko dela posvetiti komunalnemu področju, predvsem čistilni napravi in kanalizacijam. Za ta projekt pa bo treba poleg državnega denarja pridobiti v naslednjih desetih, dvajsetih letih tudi denar z Evropske skupnosti. Radi bi zagotovili, da bi Grosuplje postalo prijazno ne samo za spanje, ampak tudi za aktiven počitek, življenje in delo.

Takoj za podelitvijo nagrad in priznanj je potekala tudi podelitev listine Sklep o podelitvi statusa mesta naselju Grosuplje. Voditeljica prireditve Simona Zorc Ramovš je v začetku s pomočjo digitalnega projektorja opisala nekaj grosupeljskih razglednic iz preteklosti in med drugim povedala, da šteje že skoraj 7300 prebivalcev. Nato sta dva bobnarja v svoji sredi pripeljala Štefana Zrnca alias Primoža Trubarja, ki je med drugim naznanil, da se smejo Grosupeljčani imenovati meščani. Na koncu je priporočil, naj mestni očetje vlagajo v mestno gledališče, mestno godbo in druge umetnosti, da se bodo meščani svojih korenin zavedali.

Iz rok »Primoža Trubarja« je nato listino prevzel župan Janez Lesjak, ki jo je ob krajšem nagovoru predal naprej v roke predsedniku Krajevne skupnosti Grosuplje Alojzu Kastelcu, le ta pa je dejal: »Sprejmimo mesto! Imejmo ga radi! Imejmo se radi!«

V kulturnem programu celotne prireditve so sodelovali: Otroška folklorna skupina Regice KD dr. France Prešeren Račna pod vodstvom Olge Gruden, Moški pevski zbor Corona pod vodstvom Jerneja Kralja, breakdance plesalca Plesnega studia M, član gledališke skupine KD Škocjan Štefan Zrnc, bobnarja iz Glasbene šole Grosuplje pri profesorju Franciju Kreuhu, v predverju dvorane pa je bila pripravljena razstava z grosupeljskimi motivi, likovne skupine Paleta, ki jo je vodila Aleksandra Zalar.

Naj pa pripomnim, da se je slavnostna seja v počastitev občinskega in državnega praznika začela brez himne, na kar je po proslavi menda opozoril tudi sam župan, zastave so bile obešene v predprostoru, na prireditvenem prostoru pa ne, pa tudi ceremonial ob »javni razgrnitvi« Sklepa o podelitvi statusa mesta naselju Grosuplje je bil skromen in nedomiseln. Od vsega v tem ceremonialu je bila najlepše napisana prav listina, pod katero se je že 22. decembra lani podpisal predsednik Vlade Republike Slovenije Janez Janša.

Jože Miklič

V KULTURNEM PROGRAMU NA POLŽEVEM SO IZ GROSUPLJEGA NASTOPALI (fotoreportaža):

Moški pevski zbor Corona

Tamburaška skupina Prima iz Račne

Vokalna skupina Viva vox

Mladi harmonikarji pod vodstvom Marjana Skubica

ansambel Pop design...

... in Polka punce.

Za zabavo na Polževem pa sta skrbela

OBRANILI SMO SANJE - Koncert Orkestra Slovenske vojske pod Boštanjem

Orkester Slovenske vojske.

Območno združenje veteranov vojne za Slovenijo Grosuplje se je v sklopu praznovanj 15. obletnice osamosvojitve Slovenije odločilo svojim članom in vsem občanom podariti koncert Orkestra Slovenske vojske. Koncert je bila sprva načrtovan 23. junija v avli Osnovne šole Louisa Adamiča v Grosupljem, a so ga na željo dirigentke orkestra prestavili na primernejši prostor pod nadstrešek Grajskega vrta Boštanj.

Začetki delovanja Orkestra Slovenske vojske segajo v leto 1996, ko je bila v Slovenski vojski določena projektna skupina, ki je začela z organizacijo orkestra. To pomeni, da v letošnjem letu orkester praznuje prvo okroglo obletnico uspešnega delovanja. V njem in z njim je sodelovalo nekaj zvanečih domačin in tujih umetniških imen. Gostovali pa so tudi že izven meja Republike Slovenije. Orkester zdaj vodi Andreja Šolar.

Dirigentka Andreja Šolar.

V začetku koncerta sta predsednik Območnega združenja veteranov vojne za Slovenijo Gregor Bregar in praporščak Viljem Podržaj v spomin na vojno in v njej preminule opravila častno dejanje, ki so ga prisotni z orkestrom vred spoštljivo spremljali stoje.

Župan Janez Lesjak je kot poveljnik ljubljanske pokrajine v času osamosvojitvene vojne izpostavil za sluge generacije, ki ji je uspela osamosvojitve na podlagi večplastnega predhodnega samoobrambnega in zaščitnega usposabljanja. Tako usposobljeni so se zato lahko uspešno zoperstavili veliko večji sili glede na oborožitev. Na koncu svojega kratkega nagovora pa se je vsem prisotnim veteranom in ostalim sodelujočim v vojni zahvalil za vse, kar so naredili iz srca in potreb in so se bili za domovino pripravljani tudi žrtvovati.

Slavnostni govornik Franci Žnidaršič, državni sekretar na Ministrstvu za obrambo, je dejal, da se po petnajstih letih dogodki že odmikajo, zato se je treba na takih in podobnih svečanostih spominjati odločnih in pogumnih dejanj, ki so slovenskemu narodu omogočili, da je postal državotvoren narod. Takratni čas je bil čas velikih preizkušenj, negotovosti, pa tudi odločnosti, saj se je še v letu 1990 marsikaj zdelo nemogoče. Že kmalu po prvih demokratičnih volitvah je vrh JLA skušal razorožiti slovensko teritorialno obrambo in s tem preprečiti vsako možnost, da bi Slovenci izpeljali lastno državnost. Rešitev v tistem trenutku je bila Manevska struktura narodne zaščite, ki je omogočila nadaljnje korake. Slovenci smo se koncem leta 1990 na plebiscitu odločili in ker smo imeli realno oboroženo silo, smo to odločitev lahko tudi izpeljali. V junijskih dneh leta 1991 pa je bilo zelo pomembno, da smo držali skupaj. V bitkah, ki so potekale leta 1991, smo Slovenci dokazali, da je slovenski vojak, ki je bil v prejšnji državi nemalokrat omalovaževan, pogumen in odločen vojak, ko brani svojo domovino. To se je pokazalo v Gornji Radgoni, Holmcu, Viču, Krakovskem gozdu, Medvedjeku, Rožni dolini in v številnih drugih spopadih. Tudi na območju nekdanje občine Grosuplje so bile izvedene pomembne aktivnosti, ki so zavarovale pot v našo samostojnost. Slovenski teritorialci skupaj s slovenskimi policisti, podprtimi s slovensko civilno zaščito so blokirale JLA na različnih področjih in lokacijah in so jo premagali tako fizično kot moralno. Franci Žnidaršič pa je poudaril tudi, če bi JLA takrat uspela, bi bilo marsikaj verjetno zelo drugače.

Danes so naši pogledi usmerjeni v razvoj, v lepšo in varnejšo prihodnost. Zato se tudi na obrambnem področju izvajajo številne zahtevne naloge. Slovenija v zvezi z evro-atlantskimi povezavami skrbi za varnejšo prihodnost ta-

Župan Janez Lesjak je nagovoril zbrane veterane vojne za Slovenijo kot nekdanji poveljnik ljubljanske pokrajine.

Slavnostni govornik državni sekretar na Ministrstvu za obrambo Republike Slovenije Franci Žnidaršič.

Častno dejanje sta opravila predsednik Območnega združenja veteranov vojne za Slovenijo Grosuplje Gregor Bregar in praporščak Viljem Podržaj.

ko na ekonomskem kot tudi na varnostno-obrambnem področju. Na tej poti pa niso samo svetli trenutki, temveč tudi realne dileme, ki jih je treba preseči z zavzetim delom in dolgoročnim načrtovanjem. Enote Slovenske vojske morajo biti dobro opremljene in usposobljene za domače potrebe kot tudi za mednarodno sodelovanje. Že danes Slovenska vojska sodeluje v Bosni, na Kosovu, v Afganistanu, v misiji NATA v Iraku, namenjeni pa so tudi v Kongu in Darfur. V ta namen je Vlada RS potrdila predlog razvojnih programov obrambnih sil za obdobje 2008 – 2015, v katerem so vključene tudi nabeve novih tehnologij, da bi lahko stopili ob bok drugim slovenskim zaveznikom. Pri tem pa gre tudi za veliko vključevanje slovenskega gospodarstva. Slovenska pot v osamosvojitve je bila v marsičem specifična, z nadaljnjim delom pa smo dolžni zagotoviti primeren vsehstranski in varen razvoj slovenske družbe, je še dejal Franci Žnidaršič.

Na koncu koncerta sta se predsednik Območnega združenja veteranov vojne za Slovenijo Gregor Bregar in član predsedstva združenja Boris Peterka zahvalila orkestru, še posebej pa njegovi dirigentki Andreji Šolar. Povezovalni program je vodila radijska in televizijska voditeljica in napovedovalka Tjaša Hrobat, ki je z utrinki iz osamosvojitvene vojne in predstavitve orkestra uspešno prepletla govorni in glasbeni del prireditve. Zaključila pa ga je z besedami, prirejenimi po pesmi slovenskega borca za severno mejo, generala Rudolfa Maistra: »Če leta 1990 in 1991 ne bi bilo vas, slovenski teritorialci, miličniki in vsi, ki so se opredelili za samostojno in neodvisno Republiko Slovenijo, bi Slovenci sploh še kaj imeli?« Vprašanje, ki bi si ga marsikdaj marsikdo danes v naši družbi moral zastaviti, še posebej ob vprašanjih, kadar gre za vojsko, policijo ter reševalne in zaščitne enote v slovenski družbi, saj bi bili brez njih veliko bolj izpostavljeni, če ne celo lahek plen nasilnim mednarodnim teroristom in drugim požrešnim in anarhičnim mrhovinarjem.

Sledila je tudi pogostitev vseh prisotnih, na kateri smo se večina kar precej časa zadržali in med drugim tudi obujali spomine na tiste, za Slovenijo odločilne čase.

Jože Miklič

RAZSTAVA: VOJNA ZA SLOVENIJO

Pogovor s kustosom Vojaškega muzeja Slovenske vojske nadporočnikom Albinom Mikuličem.

V sklopu praznovanj državnega in občinskega praznika je Območno združenje veteranov vojne za Slovenijo Grosuplje ob koncertu pod Boštanjem Orkestra Slovenske vojske povabilo tudi Vojaški muzej Slovenske vojske, da postavi mobilno razstavo o slovenski osamosvojitveni vojni. Razstavo si je večina obiskovalcev koncerta z zanimanjem tudi ogledala. Ob tej priložnosti smo se pogovorili s kustosom muzeja nadporočnikom Albinom Mikuličem.

Kustos Muzeja Slovenske vojske nadporočnik Albin Mikulič.

Kdaj ste prvič postavili razstavo, kako ste si jo zamislili in koliko ljudi je pri tem sodelovalo?

Vojaški muzej Slovenske vojske ima temeljno nalogo, da neguje vojaško zgodovino na slovenskem etničnem prostoru. Med njegovimi dejavnostmi so tudi postavljanje razstav. Ena od prvih razstav, ki smo jo v kratkem času od ustanovitve muzeja tudi pripravili, je razstava Vojna za Slovenijo. Prvič je bila postavljena ob 10. obletnici osamosvojitve, s tem da je današnja razstava dopolnjena. Po prvi razstavi smo prejeli še nekaj gradiva, ki smo ga nato tudi vključili v razstavo.

Razstavo smo postavili že po mnogih krajih v Sloveniji, pa tudi v Avstriji in v Kanadi, letos, ob 15. obletnici, pa tudi na sedežu NATA v Bruslju, kjer so si jo z zanimanjem ogledali tuji predstavniki.

Pri pripravah razstave je sodelovala Zveza veteranov vojne za Slovenijo, Policijsko veteransko združenje Sever, nekateri muzeji in številni posamezniki. Pri tem pa je zelo pozitivno, da se obiskovalci teh razstav pri ogledu spomnijo na dogodke in imajo doma še kakšen dokument.

Se pravi, ljudje se vam nato odzovejo in vam posredujejo te dokumente?

Tako je. Je pa tudi res, da je še cel kup stvari, ki jih je treba še razčistiti. Velika slabost je, da trenutno še nimamo dokumentov z nasprotne strani.

Glede na to, da na območju nekdanje občine Grosuplje ni bilo neposrednega vojaškega spopada, vendarle je bilo več aktivnosti kot na primer dogajanje v zvezi z vojaškim skladiščem v Kamni Gorici, ali pa akcije, če bi prišlo do preboja na Medvedjeku in podobno. Ali imate morda tudi kakšno gradivo, ki se veže neposredno na ta naš občinski prostor sedanjih občin Grosuplje, Dobropolje in Ivančna Gorica?

Veliko gradiva iz tega območja ni. Imamo pa pričevanje poveljnika tega območja Miloša Sonca. Danes pa sem zelo razveselil zbornika, ki ste ga izdali v okviru Območnega združenja veteranov vojne za Slovenijo v Grosupljem.

Menim, da je to ena od tistih stvari, ki jih je treba vzpodbujati in jim dati veljavo. Moram pa reči še to, da zelo dobro sodelujemo z grosupeljskim županom Janezom Lesjakom, ki je bil takrat poveljnik ljubljanske pokrajine. Tudi z njim bomo poizkušali še nekatere stvari dopolniti, kar zadeva območje Grosupljega.

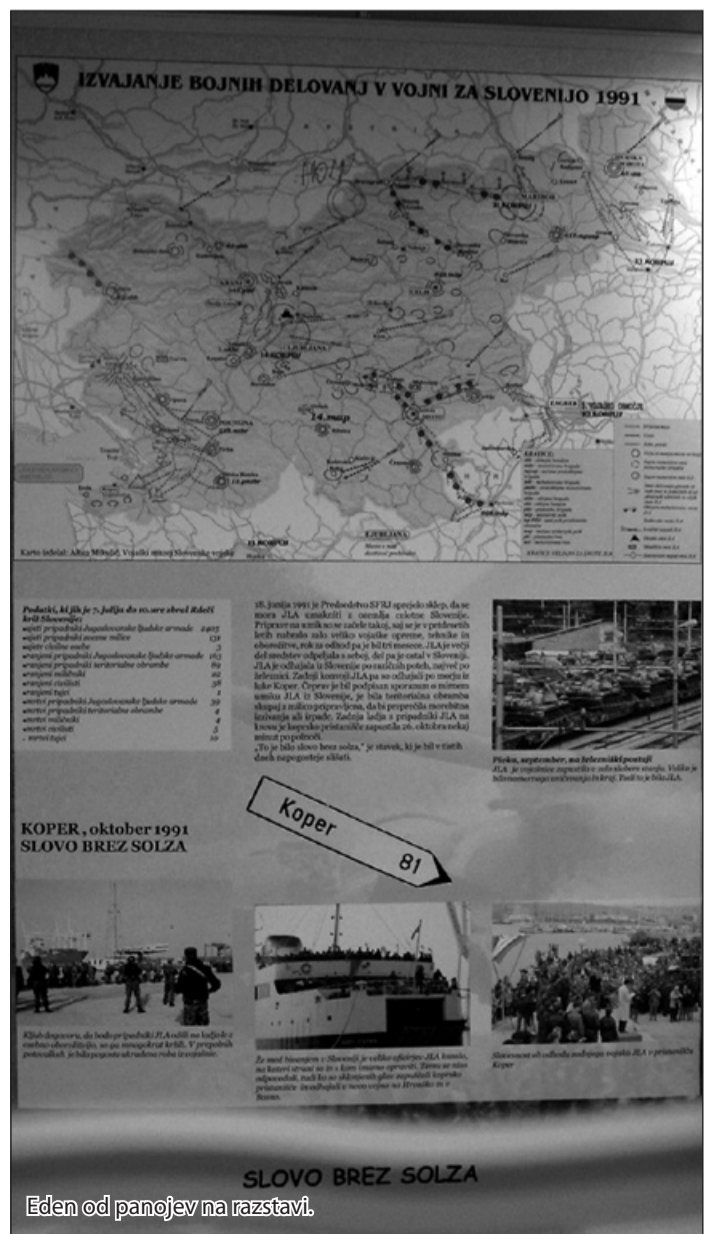
Res je, da ni bilo med vojno nekih vojaških spopadov, vendar to ne zmanjšuje vloge teritorialne obrambe in milice na tem območju, ki so jo opravljali v času agresije JLA oziroma v vojni za Slovenijo.

Hvala za pogovor. Želim vam veliko uspehov pri zbiranju, dopolnjevanju in predstavljanju gradiv o osamosvojitveni vojni. Prepričan pa sem, da je mozaik kljub nekaterim že znanim poročilom v različnih medijih o slovenski osamosvojitvi še vedno zelo pester in zanimiv. Morda še posebej dogodki iz zaledja, ki se niso videli v javnosti, a so bili prav tako zelo pomembni.

Res je, vendar me včasih nekateri nesporazumi pri odkrivanju še nepopisanih dogodkov ob osamosvojitvi ter nerazsodne in nerazumne izjave nekaterih v zvezi s tem nekoliko žalostijo. Menim pa, da so velikost in veličina ter pomembnost slovenske zmage ravno v tem, da smo imeli relativno malo žrtev tako na naši kot na nasprotnikovi strani. Zagotavljam pa, da bo Vojaški muzej Slovenske vojske še bolj poglobljeno pristopal k raznim raziskavam ter ob tem nudil pomoč tudi veteranskim organizacijam. Kljub temu pa menim, da smo že zdaj naredili velik korak naprej.

Pogovarjal sem se z Jože Miklič

Obiskovalci koncerta so si z zanimanjem ogledali tudi razstavo Vojna za Slovenijo.

Eden od panojev na razstavi.

GATINSKA OSAMOSVOJITVENA LIPA PO 15. LETIH

Gatina, 24. junija 2006 - Na Gatini so se zdaj že šestnajstič zbrali vaščani iz štirih vas ob lipi, ki so jo posadili v čast osamosvojitve Slovenije 26. junija 1991. Lipo je takrat že v nočnem času posadil župan nekdanje velike občine Grosuplje Rudolf Rome, saj je bila nekaj ur pred tem posajena tudi lipa v Grosupljem na Kolodvorski cesti, kjer je bila nato tudi velika proslava. Po zraku pa so ves dan grozeče in nizko preletavala letala in grozila, da bodo ovirala našo odločenost iti po poti samostojnosti. Prepričan sem, da tega dne veliko ljudi ni verjelo, da je JLA res pripravljena na tako brutalen način napasti enega od tedaj »bratskih narodov«. Naslednjega dne, pravzaprav že ponoči čez nekaj ur, se je zares začela vojna.

Posaditev lipi in ti dogodki so štirim vasem v soselki sv. Janeza Krstnika (Gatina, Spodnje Duplice, Spodnje Blato in Praproče), ki 24. junija tudi goduje, dovolj velik povod, da vsako leto pripravijo slovesnost s kresovanjem in veselimi druženjem. Letos so se poleg vaščank in vaščanov srečanja udeležili tudi grosupeljski kaplan Urban Kokalj, misijonar z Madagaskarja in njihov rojak Jože Adamič ter župan Janez Lesjak. Posebej pa moram omeniti, da je bilo na prireditvi izredno veliko mladih in otrok iz vseh štirih vasi, ki bodo nedvomno sporočilo praznovanja prenašali v prihodnje rodove. V kulturnem delu prireditve so nastopile pevke vokalne skupine Viva vox in nekaj mladih recitatork.

Začeli so nekaj minut čez 21. uro, ko se je začelo temniti. Tone Lampret

Tone Lampret je nagovoril zbrane ob gatinski lipi. Zadaaj pevke vokalne skupine Viva vox.

je vse zbrane v imenu Prostovoljnega gasilskega društva Gatina pozdravil in se razveselil, da tako bujno, kot raste njihova lipa raste tudi naša država Republika Slovenija. Na pridobitve države in domačih krajev moramo gledati s ponosom in spoštovanjem, je še dejal.

Kot poveljnik nekdanje zaščitne čete Občinskega štaba teritorialne obrambe se je Dušan Rus spomnil tistih usodnih trenutkov in povedal, da so ukaze dobivali prav od Koordinacijske skupine, kateri so letos v spomin na njeno uspešno delovanje postavili na Cankarjevem domu v Ljubljani spominsko obeležje. Nekaj teh pisnih ukazov si je spravil za spomin in enega tudi prebral na letošnji prireditvi. Šlo je za ukaz z dne 27. junija 1991, ki je zahteval vojaški odgovor na vsakršno agresijo JLA. Vsak premik JLA izven vojaških objektov naj se razume kot napad, na katerega je treba odgovoriti z orožjem. Že po dobrih petnajstih minutah od prejema tega ukaza je bil nato sestreljen prvi helikopter na Ljubljanskem barju in tedanji obrambni minister Janez Janša je dogodek komentiral z besedami: »In začela se je vojna.« Sam ukaz pa je že obelodanil, da se moč JLA hitro krha, zato naj bo odločenost na slovenski strani še toliko večja. Prenos takega ukaza v enoto običajno ni bil enostaven, a je bilo dovolj hrabrih fantov, ki so bili pripravljeni na vse. Vesel je, da so se stvari iztekle tako, da zdaj lahko veselo praznujemo.

Zbrane ob gatinski lipi je pozdravil tudi župan Janez Lesjak, ki je bil v času slovenske osamosvojitvene vojne od 29. junija 1991 poveljnik Ljubljanske pokrajine. Še posebej je poudaril, da v zvezi z vojaškimi zadevami le niso bilo tako enostavno, kot se danes vidi oziroma se jim večkrat pripisuje manjši pomen, kot so ga imele. »Predstavljajte si, da ti nekdo porine puško v roke in ti reče: 'Treba je začeti streljati!'« Civiliziranim ljudem, ki so živeli neko urejeno in mirno življenje, to ni enostavno. Nasprotna stran, JLA, pa ni bila neka sentimentalna sila, ki bi tolerirala kakršnokoli popušcanje. Ker smo vsi lahko spremljali po naši kratki osamosvojitveni vojni, kaj se je dogajalo nato v drugih jugoslovanskih republikah, ko je bilo okoli 250 tisoč ljudi mrtvih in na milijone pregnanih iz domov, je tudi on vesel, da se je vojna pri nas tako hitro končala.

Opozoril pa je, da bo tudi v bodoče treba skrbeti za lastno obrambo, saj se bo še vedno dogajalo, da se narodi, države ali skupnosti držav ne bodo znali med seboj dogovoriti za sobivanje. Čeprav upa, da do tega ne bo prišlo, pa je za te situacije, če želimo preživeti, treba biti pripravljen. Dobro se je spominjati takih dogodkov, ne pa z njimi preveč obremenjevati mladih rodov, je še dejal župan Janez Lesjak.

Nato je veteran vojne za Slovenijo Jože Keber prižgal kres, ki so ga prej lepo pripravili v piramido, tako kot se šika za tako slovesnost. Za zaključek uradnega dela srečanja pa smo pripravili še skupinsko fotografijo pred gatinsko osamosvojitveno lipo.

Jože Miklič

Dušan Rus se je spomnil odločnih ukazov, ki so jih morali izvrševati v času vojne za Slovenijo.

Druženja ob gatinski lipi so se udeležili tudi grosupeljski kaplan Urban Kokalj, misijonar na Madagaskarju Jože Adamič in grosupeljski župan Janez Lesjak.

JAVNA PONUDBA

ZA ODDAJO OGLASNIH MEST IN OBJEKTOV ZA IZVAJANJE OGLAŠEVANJA V OBČINI GROSUPLJE

1. Naročnik: OBČINA GROSUPLJE.

2. Naslov naročnika: Taborska cesta 2, 1290 Grosuplje.

3. Vrsta in opis:

I. sklop: postavitve oglaševalnih objektov - panojev na drogove javne razsvetljave in nameščanje oglaševalnih sredstev.

II. sklop: nameščanje oglaševalnih sredstev - transparentov preko javnih cest na objekte za oglaševanje.

4. Če je predvidena oddaja sklopov, obseg sklopov in sprejemljivost ponudb za en sklop, več sklopov ali za vse skupaj: Oddaja po sklopih. Ponudnik lahko predloži ponudbo za enega ali oba sklopa skupaj.

5. Kraj izvedbe: območje občine Grosuplje

6. Datum predvidenega začetka in dokončanja ali čas izvedbe: takoj po podpisu pogodbe (predvideno september 2006), trajanje pogodbe: maksimalno pet let.

7. (a) Naslov službe, od katere se lahko zahteva razpisna dokumentacija in dodatne informacije: Občina Grosuplje, Taborska cesta 2, 1290 Grosuplje, Urad za komunalno infrastrukturo, soba 11, tel: 01/7888771, fax: 01/7888-764.

(b) Čas, v katerem se lahko prevzame razpisno dokumentacijo: ponedeljek, sreda in petek od objave javne ponudbe v času uradnih ur.

(c) Znesek in način plačila za razpisno dokumentacijo: znesek 3.000 SIT (z vključenim DDV-jem) na transakcijski račun Občine Grosuplje št.: 01232-0100001923, sklic na št. 00 1200 - 1021.

8. (a) Datum in ura, do kdaj je potrebno predložiti ponudbo: 14. 8. '06 do 9. ure.

(b) Naslov, kamor je potrebno predložiti ponudbo: ne glede na način dostave, morajo ponudbe prispeti v zaprti ovojnici na naslov: Občina Grosuplje,

Taborska cesta 2, 1290 Grosuplje, na kateri mora biti vidna označba »Ne odpiraj - prijava na razpis: oglaševanje«.

9. Odpiranje ponudb, ki ni javno, bo 18. 8. 2006 ob 10. uri v prostorih Občine Grosuplje, Taborska cesta 2, Grosuplje.

10. Pogoji financiranja in plačila in/ali sklicevanje na določila v predpisih: najemnina se plačuje za tekoče leto vnaprej, komunalna taksa pa praviloma mesečno vnaprej. Način plačevanja najemnine in komunalne takse je natančneje določen v pogodbi kot obvezni sestavini razpisne dokumentacije.

11. Pravna oblika povezave skupine ponudnikov v okviru ene ponudbe, potem ko je ta izbrana kot najugodnejša (47. člen zakona o javnih naročilih): V primeru predložitve skupne ponudbe se zahteva predložitev pravnega akta o skupni izvedbi naročila, ki mora natančno opredeljevati odgovornost posameznih izvajalcev za izvedbo naročila in navedbo nosilca posla. Ne glede na to pa ponudniki odgovarjajo naročniku neomejeno solidarno.

12. Pogoji, ki jih mora izpolnjevati ponudnik za ugotovitev finančne, poslovne in tehnične usposobljenosti ob predložitvi ponudbe: da je registriran pri pristojnem sodišču ali drugemu organu za opravljanje tovrstne dejavnosti; da ni v kazenskem postopku zaradi suma kaznivenga dejanja v zvezi s podkupovanjem ali da zaradi takšnega kaznivenga dejanja ni bil pravnoomočno obsojen; da ima poravnane finančne obveznosti do občine Grosuplje, pred podpisom pogodbe še: da ni zoper ponudnika uveden ali začel postopek prisilne poravnave, stečajni ali likvidacijski postopek, drug postopek, katerega posledica ali namen je prenehanje ponudnikovega poslovanja, da je poravnal davke in prispevke, da ni kaznovan za dejanja v zvezi s poslovanjem oz. so posledice sodbe že izbrisane, da je ekonomsko-financiarno sposoben ter razpolaga z zadostnimi tehničnimi in kadrovskega zmogljivosti.

(b) Navedba zakonov in predpisov: Odlok o oglaševanju v Občini Grosuplje (Ur. list RS št. 67/04 in 24/06), Odlok o komunalnih taksah v Občini Grosuplje (Ur. list RS št. 60/05), Pravilnik o oddajanju oglaševalnih mest in/ali oglaševalnih objektov v lasti Občine Grosuplje v

SLOVENSKA HIMNA NA PREDVEČER DNEVA DRŽAVNOSTI ODSLEJ POD LIPO V GROSUPLJEM VSAKO LETO?

LEVO:

Skupina pevk in pevcev se je zbrala v Grosupljem 24. junija ob 21. uri, da bi zapela himno v čast slovenski državi. Zbrani pevci pravijo, da bi bilo lepo, če bi se vsi grosupeljski pevski zbori vsako leto zbrali pod lipo sredi Grosupljega in zapeli skupaj s prebivalci Grosupljega.

DESNO:

Prizadevanje skupine pevk in pevcev je »podprl« tudi župan.

najem (Ur. list RS št. 110/05), Pravilnik o pogojih za enotno oblikovno podobo objektov za oglaševanje (Ur. list RS, št. 28/06).

(c) Ali morajo pravne osebe navesti imena in strokovne kvalifikacije osebja, odgovornega za izvedbo: da.

13. Datum, do katerega mora veljati ponudba in predvideni datum odločitve o sprejemu ponudbe: ponudba mora veljati do 30. 9. 2006. Predvideni datum odločitve o sprejemu ponudbe je 11. 9. 2006.

14. O prispelih ponudbah bo odločila posebna komisija na osnovi najugodnejše ponudbe. Komisija nepopolnih ponudb ne bo obravnavala.

15. Merila za ocenitev ponudb: I. sklop: najvišja najemnina za oglasno mesto na leto, to je droga javne razsvetljave, ki znaša minimalno 12.000 SIT/letno (50,08 EUR/letno). (Praviloma se izbere največ dva izvajalca; 80 oglaševalnih mest). V primeru, da bo dvoje ali več enakovrednih ponudnikov, se najugodnejšega ponudnika izbere na podlagi licitacije višine najemnine. Minimalni dvig je 2.000 SIT (8,35 EUR).

II. sklop: najvišja najemnina po oglaševalnem objektu - nosilcu in drogu čezcestnega transparenta na leto znaša minimalno 45.500 SIT/letno (189,87 EUR/letno). (Praviloma se izbere en izvajalec; 4 oglaševalni objekti). V primeru, da se odda za krajše obdobje kot eno leto, znaša višina najemnine 5-kratno vrednost. V primeru, da bo dvoje ali več enakovrednih ponudnikov, se najugodnejšega ponudnika izbere na podlagi licitacije višine najemnine. Minimalni dvig je 2.000 SIT (8,35 EUR).

Ponudbe morajo vsebovati znesek najemnine v slovenskih tolarjih in evrih.

16. Morebitne druge informacije o naročilu: Naročnik si pridržuje pravico, da zmanjša obseg razpisanih del, spremeni predviden čas začetka/zaključka izvajanja del po posameznem sklopu ali da ne izbere nobenega ponudnika. Izvajalec mora omogočiti dostopnost za predajo oz. prevzem naročil oglaševanja vsem zainteresiranim na območju občine Grosuplje.

Šifra: 600 - 7/97-2 Datum: 10. 7. 2006 OBČINA GROSUPLJE

OBVESTILO LASTNIKOM GOZDOV

Tudi v letošnjem letu je v naših gozdovih veliko smrekovega lubadarja. Velika gradacija lubadarja je predvsem v nižinskih gozdovih občin Grosuplje in Ivančna Gorica, kjer je veliko smreke. V skladu s predpisi smo lastniki gozdov dolžni svoje gozdove pregledovati. Tako moramo vsi lastniki gozdov svoje gozdove pregledati in biti pozorni na spodaj navedene znake.

Spolšni vidni znaki napada lubadarja so: majhne okrogle luknjice na deblu in vejah, dobro vidne le na gladkem lubju, drugače skrite pod luskami lubja; pojavi se rjava črvina, ki je dobro vidna na lubju, na lišajih in mahu, ki porašča debla in na koreninskem vratu; okoli luknjic se nabira smola, včasih se celo cedi po deblu; iglice odpadajo.

V pomladanskem času pa se kmalu po napadu pokažejo: sprememba barve krošnje, osip iglic, po osipu odstopi in odpade lubje z debla.

Kadar opazimo zgoraj navedene znake napada lubadarja na svojih smrekah, o tem nemudoma obvestimo svojega revirnega gozdarja, žarišče lubadarja pa v skladu z navodili revirnega gozdarja saniramo.

Telefonske številke revirnih gozdarjev:

Marjan Turnšek 041-657-231
Boštjan Šneberger 041-657-213
Franci Kogovšek 041-657-217

ZAVOD ZA GOZDOVE SLOVENIJE
OBMOČNA ENOTA LJUBLJANA
Krajevna enota Grosuplje

Pripravil Roman Črnič, revirni gozdar

60 LET LOVSKE DRUŽINE VIŠNJA GORA

Tik pod vrhom starodavnega zgodovinskega gradišča na Vrhu nad Višnjo Goro imajo lovci iz Lovske družine Višnja Gora že štirideset let postavljen kar precej velik zidan lovski dom. Pred njim pa prostor, kjer so tudi letos pripravili praznovanje - to pot v čast proslavitve šestega okroglega desetletja.

Območje Lovske družine Višnja Gora pokriva 6.300 ha, od tega ga je v ivanški občini približno 40 % in prav toliko tudi v grosupeljski. Ostalih nekaj manj kot 20 % seže v ljubljansko občino. V tej družini zato delujejo tudi lovci, ki živijo v grosupeljski občini, predvsem na poliškem in žalskem koncu, nekaj pa tudi iz drugih grosupeljskih krajev.

Praznovanje 60-letnice Lovske družine Višnja Gora. V sredini povezovalc programa prireditve, desno starešina Franc Košak.

Starešina Lovske družine Višnja Gora Franc Košak je v nagovoru med drugim pozdravil tudi oba župana, Jerneja Lampreta iz Ivančne Gorice in Janeza Lesjaka iz Grosuplje. Preden je nadaljeval, so se z enominutnim molkom spomnili svojih umrlih sotovarišev. V nadaljevanju je povedal, da bodo lovci drugo leto praznovali sto let delovanja na Slovenskem. Slovenski lovci ni bilo ničesar podarjeno. Vse so si morali ustvariti sami, s svojim znanjem, delom in organizacijo.

Leta 1964 so višnjegorski lovci začeli graditi svoj lovski dom na današnjem mestu, ki so ga čez štiri leta že odprli, a so ga z leti tudi stalno dograjevali in lepo opremili z razvojem in potrebam časa. Leta 2004 so obnovili ostrejšje, ki so ga

Pod nadstreškom lovskega doma, ki služi tudi kot slavnostni oder ob prireditvah, sta spregovorila tudi ivanški in grosupeljski župan.

podaljšali in nadkrili klet, nadstrešek nad kletjo, v kateri hranijo krmo za divjad, pa jim služi kot pokriti vhod in istočasno za oder ob prireditvah. V zadnjih letih so v dom napeljali tudi elektriko in vodovod. Letno v povprečju opravijo od 2000 do 3000 brezplačnih prostovoljnih delovnih ur, v času nekaterih delovnih akcij pa so te ure celo potrojili. Večkrat organizirajo tudi razne prireditve in veselice, da lahko sploh funkcionirajo.

V zadnjem času se srečujejo tudi z nekaterimi težavami, kot so pridobivanje koncesij. Povzročajo jih nerazumevanje za organiziran lov in preveliko poudarjanje zasebne lastnine v povezavi z lovom. Na področju prostovoljnega dela pa trdijo, da so že prehiteli svoje evropske tovariše, a jih prav pri reševanju teh problemov pri nas nekateri puščajo, da jih bodo drugi prehiteli. Trudijo se tudi, da bi pri načrtovanju urejanja prostora v vseh treh občinah, na katerem deluje njihova družina (Ivančna Gorica, Grosuplje in Ljubljana), dosegli svoje mesto, ki jim pripada. Prav tako želijo imeti dobre stike z okoliškimi krajinami in različnimi organizacijami, ki delujejo na njihovem območju. Še posebej je potrebno omeniti skrb za ogrožene živalske vrste. Poskrbeti pa bodo morali, da se bodo čovške vrste pomladile, saj se je njihova povprečna starost v zadnjih letih močno dvignila.

Ivanški župan Jernej Lampret se je v svojem kratkem nagovoru in podarjenim zelenim puščalcem zahvalil za delo, ki ga opravljajo na področju ohranjanja in izboljševanja narave, ter jim s Krjavljevimi besedami zaželel, naj se še naprej imajo »strašno lepo«.

Grosupeljski župan Janez Lesjak pa je obljubil, da bo lovcem namesto rožic (v humornem tonu glede na gesto ivanškega župana) dal nekaj denarja. (Iz »te zagate« je ivanškega župana rešil kar Pavel Groznik, ki je dejal, da je ivanški župan menda denar višnjegorskim lovcom že dal.) Poleg gasilcev so dobro organizirani in držijo skupaj, je poudaril Lesjak, in lovcom čestital k občinskemu in državnemu prazniku ter pri tem omenil, da so bili v času osamosvajanja, kljub temu da niso obrambno usposobljeni, evidentirani kot obrambna komponenta, ki bi jo vključili, če bi se vojna v letu 1991 v Sloveniji stopnjevala. Tega jim do zdaj v javnosti še ni nihče povedal, zato je ta podatek tako za lovce kot za vso slovensko družbo pomemben.

Na prireditvi je Vojko Šemrov podelil odlikovanja Zveze lovskih družin Ljubljana. V imenu Lovskega kinološkega društva Ljubljana pa je spregovoril Grosupeljsčan Marjan Ahlin, in med drugim povedal, da so pred kratkim iz svojega seznama izgubili istrske (dodeljeni so Hrvaški) in posavske goniče (dodeljeni so Srbiji). Zdej je edina slovenska pasma ostal le kraški ovčar, ki pa ni lovski pes.

V zahvalo so višnjegorski lovci pokroviteljem in donatorjem podelili plakete, ki jih je izdelal njihov član Avgust Burger. Avgust je poleg številnih drugih svojih dejavnosti poznan kot priznani umetnostni kovač in modelar. Hkrati pa so podelili tudi častno članstvo Francu Marnu, Cirilu Jerihi in Alojzu Habjanu.

V kulturnem delu proslave so nastopili rogisti iz družine več rodov Namestnik, ki že več kot trideset let nastopajo po Sloveniji in izven njenih meja. Prireditev je vodil Pavle Groznik z Višnje Gore.

Po uradnem delu prireditve so poleg sladkih dobrot, ki so jih spekle žene lovcev in lovske tovarišice, ponudili tudi okusen lovski golaž, katerega so naredili iz pravega divjačinskega mesa. Namreč, Franc Kogovšek z Velike Loke, tudi eden izmed prizadevnih višnjegorskih lovcev, je nedaleč stran od slapov v dolini Košče par dni pred tem ustrelil nekaj čez 90 kg težkega merjasca.

Jože Miklič

Predsednik Lovskega kinološkega društva Ljubljana Marjan Ahlin.

50 LET KONJENIŠKEGA KLUBA GROSUPLJE

Konjeniški klub Grosuplje je v čast 50-letnice delovanja organiziral dvodnevni pohod Trubarjeve konjenice po meji občine Grosuplje. Konjeniki so se zbrali v soboto, 1. julija, na avtobusni postaji Grosuplje. Pohoda so se udeležili tudi konjeniki iz Društva prijateljev konj Višnja Gora, Konjeniškega društva Krim, Dolenjskih Toplic, in Šempetra pri Gorici.

Najprej so se z zastavami in prapori odpravili po ulicah Grosuplje, nato pa so zavili proti Brezju, na Sela, Šmarje, čez Magdalensko Goro, Lipoglav ter na Pance, kjer so imeli krajiši postanek za kosilo. Nato so pot nadaljevali na Mali vrh, Kucelej, Polico, Peč, Spodnje Blato, Gatina, Spodnja Slivnica in na Cerovo. V večernih urah so se zabavali ob glasbi, priredili tekmovanje konjenikov harmonikarjev, ter podelili priznanja in zahvale.

V nedeljo, 2. julija, pa so pot začeli na Cerovem in odjahali proti Ponovi vasi, čez Sela, Hudo Polico, Vino, Smrjene, Medvedico, kjer so imeli postanek za kosilo. Nato so se odpravili proti Velikim Lipljenam in tam zaključili pot.

Vanja Lukman-Tome

TRADICIONALNO RIBIŠKO TEKMOVANJE RIBIŠKE DRUŽINE GROSUPLJE

»Ribe imajo na človeka že od nekdaj poseben, čaroben vpliv, mogoče zato, ker je njihov svet tako različen od našega, ali morda zato, ker množica ribjih vrst predstavlja neskončno število različnih ene in iste teme!«

Tako kot vsako leto, je tudi letos Ribiška družina Grosuplje organizirala tradicionalno tekmovanje v lovu na najtežjo ribo, za mladince pa je bilo pomembno število ujetih rib. Organizacija je bila odlična, kar lahko potrdijo vsi prisotni tekmovalci. Na tekmo so bili povabljeni tudi člani RD Medvode, ki so naša bratska družina. Glede na to, da

je bil ribnik zaprt za ribolov en teden pred tekmo, in da smo vložili 300 kg novih rib, smo pričakovali bolj pogoste prijeme, vendar je ribam bilo prevroče in niso imele svojega dne.

Prisotnih je bilo veliko ribičev, okrog 60 članov (članic) in okrog 20 mladincev.

Najboljše rezultate pri članih je dosegel Borut Javornik z ujetim krapom, ki je tehtal 1,970 kg, drugo mesto Rok Podržaj 1,870 kg in tretje mesto Bogdan Strupih 1,680 kg. Pri mladincih je zmagala Barbara Zupet z največjim številom ujetih rib (ribji drobiž), drugo mesto je zasedel Jure Ferkulj in tretje mesto Anže Lajovic.

Smisel ribiškega tekmovanja je prenašanje tradicije ribištva na mlajše rodove, uživanje in predvsem skrb za naše vode, s katerimi gospodarimo.

Mladinci so naša prihodnost, zato tudi zdaj vabim vse mlade potencialne ribiče, da se nam oglasijo, in sicer mentorju mladincev Petru Hotku na tel. 041-737-511. Veseli bomo vsakega mladega, pa tudi starejšega ribiča.

Vabimo vse ribiče in ljubitelje narave, da se nam pridružijo.

Ribiški pozdrav: »Dober prijem«
Bogdan Kulič-Ležimirac

Knjiga ni dolgčas!

Knjige so naš vir in bogastvo znanja. Vseživljenjsko učenje, zahteve, ki jih prinaša delovno okolje, izobraževanje mladih in mnogo drugih dejavnikov govori, da so knjige nepogrešljive tako pri mlajših kot tudi pri starejših. Zato ni presenetljiv podatek, da se v Knjižnici Grosuplje iz leta v leto povečuje število članov ter izposoja gradiva v vseh enotah (Grosuplje, Ivančna Gorica, Dobrepolje). V Knjižnici Grosuplje se je tako leta 2005, v primerjavi z letom 2004, članstvo povečalo za skoraj tisoč. To pomeni, da je v letu 2005 bilo v knjižnico včlanjenih 27,7 % prebivalcev Upravne enote Grosuplje.

Branje naj bi bilo vrednota tudi vsakega študenta in diaka. Mislim pa, da se pri mladih premalo poudarja branje, ki ni nujno povezano s šolo in izobraževanjem. V skladu s svojimi potrebami in cilji po izobraževanju mladi posegamo po literaturi, ki smo jo med šolanjem primorani prebrati. Bodisi so to knjige za domače branje v gimnazijah ali študijska literatura za izpite. Knjiga kot taka je na prvi pogled manj vabljiva kot ostali današnji mediji. Vezan papir v platnice, ki se ne oglašja, se ne premika in ne govori, je zagotovo na zunaj manj privlačen od radia, TV sprejemnikov in računalnikov. Vendar veliko bolj kot zunanost je pomembna notranost, vsebina, ki jo mediji prinašajo. Že samo to, da nam knjiga ne skoči sama v naročje, da moramo biti pri branju knjige skoncentrirani in brati v tišini, pomeni, da nam knjiga ponuja več kot televizija, na kateri se bo program odvrtil, četudi zraven mislimo na kaj drugega ali celo spimo.

Zaradi vseh teh dejstev smo se v klubu GROŠ na dvanajsti redni seji upravnega odbora odločili, da bomo našim članom sofinancirali polovico letne članarine v Knjižnici Grosuplje in njenih podružnicah. Tako želimo mladim v prvi vrsti vsaj delno olajšati pot do knjig, posredno pa vzpodbujati mlade k čim večji zainteresiranosti za branje. Knjiga ni dolgčas, v knjigah se skriva intelektualno bogastvo. Odkrijmo ga!

Klemen Marinčič
Predsednik kluba GROŠ

OB 60-LETNICI PGD ZAGRADEC NOVI PRAPOR

Gasilska, slovenska in evropska zastava na začetku slavnostne povorke letos v Zagradcu. Za njimi narodne noše, praporščaki in gasilke ter gasilci iz večine društev v občini.

Slavnostna tribuna: predsednik Jože Kastelec, povezovalka programa Katja Kastelec, župnik Andrej Šink, predsednik GZ Grosuplje Andrej Bahovec, župan Janez Lesjak, poveljnik GZ Grosuplje Janez Brodnik, povezovalac programa Gregor Novljan in član predsedstva GZ Slovenije Božo Knez.

Pobratenje praporov.

Leta 2005 je Prostovoljno društvo Zagradec pri Grosupljem nabavilo nov prapor, ki so ga razvili in blagoslovili ob 60-letnici društva v soboto, 24. junija 2006. Pokrovitelji razvitega prapora so bili Občina Grosuplje, Krajevna skupnost Mlačevo, Avtoprevozi Lado Kastelec s.p. in Jerovšek N&A.

Prireditve se je udeležilo 14 društev iz GZ Grosuplje, ki jih je v povorci na prireditveni prostor vodil domači poveljnik Alojz Kastelec. Predsednik Jože Kastelec (njegov brat) je v kratki kronologiji navedel tudi nekatera dela pri zadnji osvežitvi prostorov in finalni izdelavi nekaterih podov v prostorih gasilskega doma, napeljava centralne kurjave ter urejanju okolice. Prireditve je pozdravil tudi predsednik Gasilske zveze Grosuplje Andrej Bahovec. Župan občine Janez Lesjak je razvil prapor, čestital gasilcem, hkrati pa čestital ob praznovanju občinskega in državnega praznika. Blagoslov prapora, obnovljenih prostorov gasilskega doma ter okolice je opravil župnik Andrej Šink. Po prevzemu in blagoslovu prapora je sledilo simbolično pobratenje prapora s prisotnimi prapori.

Predsednik Andrej Bahovec in poveljnik Janez Brodnik iz GZ Grosuplje sta na prireditvi podelila nato tudi priznanja in značke za 40- in večletno službovanje v gasilstvu, ki s(m)o jih prejeli: Anton Ferjan, Slavko Godec, Jože Hren, Janez Kastelec (Kastevčev), Franc Krampelj, Marjan Krampelj, Slavko Miklič, Jože Miklič, Anton Novljan, Brane Zorenč, Peter Zorenč (vsi za 40 let), Alojz Novljan, Alojz Zrimšek (za 50 let), priznanje z značko za 60 let delovanja ter spominsko plaketo pa je sta podelila edino še živečemu Antonu Zupančiču, ki je bil zraven na ustanovnem zboru društva.

V kulturnem programu so sodelovali Trobilni kvartet Chorus, ki ga vodi Jernej Kralj, Ženski pevski zbor Lastovke, ki ga vodi Mojca Intihar ter Moški pevski zbor Samorastnik, odsotnega zborovodjo Draga Zakrajška je to pot zamenjal Jože Hren, harmonikarji Marko Kastelec, Tomaž Zupančič in Tomaž Kastelic (iz V. Mlačevega) prireditve pa sta povezovala Katja Kastelec in Gregor Novljan. Jože Miklič

8. TEKMOVANJE ZA POKAL »TABOR«

V nedeljo 2. julija, je bilo pri Županovi jami osmo tradicionalno tekmovanje gasilskih deset in taktični vaji z uporabo motorne brizgalne. Udeležba na letošnjem tekmovanju je bila rekordna, saj so se tekmovanja udeležile tri ženske in osemnajst moških ekip. V prelepem ambientu sredi gozda so tekmovanje odprle domače gasilke iz PGD Ponove vasi, ki pa pri izvedbi vaje niso imele sreče, saj jim je počila cev, ki so jo morale zamenjati, da so lahko dokončale vajo. Kasneje je kot druga ženska ekipa nastopila desetina iz PGD Št. Jurija, ki je po manjših težavah dosegla drugi rezultat in osvojila pokal za drugo mesto. Dekleta iz PGD Št. Jurija so se zelo veselile uspeha, saj so prvič premagale domačinke. Tretja ženska desetina iz PGD Škocjana pa je prikazala izredno vajo, saj so po času premagale kar nekaj moških deset in. Izredno pripravljenost in borbenost tekmovalk smo lahko občudovali vsi gledalci. Kljub padcu ene izmed tekmovalk in odrgnini, ki je bila posledica padca, so dekleta stisnile zobe in do zaključka vaje, kar pomeni zbitje obeh tarč rdečih petelinov, niso tarnale za bolečino. Kasneje pa je nepopisno veselje prevladalo v celotni ekipi.

V moški konkurenci se je v letošnjem letu pokazala izredna izenačenost in pripravljenost ekip, saj je kar enajst tekmovalnih enot vajo končalo prej kot v eni minuti, kar je lep uspeh. Naj navedem, da se nastop tekmovalne ekipe zelo približa dejanskemu stanju ob intervenciji. Vsak tekmovallec se mora najprej opremiti z delovnim pasom in čelado ter šele nato opraviti določene naloge pri sestavljanju sesalnega voda, polaganju tlačnega B voda ali obeh napadalnih C vodov. Na koncu je potrebno z vodnim curkom zbiti oba rdeča petelina, ki predstavljata požar.

Poleg zbrčnosti in dobre pripravljenosti mora imeti ekipa za zmago tudi nekaj sreče in na letošnjem tekmovanju so je bili deležni ekipni uspeh. Nadalje so se ekipe zvrstile takole: Radohova vas, Ponova vas 2, Gatina 1, Luče 1, Št. Jurij, Grosuplje, Ponikve, Sp. Slivnica, Ponova vas 1, Zdenska vas, Luče 2, Polica, Mala Ilova Gora, Žalna in Hudo-Ivančna Gorica. Tekmovanje je potekalo v prijetnem druženju in dokaj mirno, saj razen ekipe iz Sp. Slivnice, ki kljub opozorilu sodnika ni hotela izvesti vaje po predpisih, ni bilo pripomb na sojenje.

Naše tekmovanje postaja čedalje bolj zanimivo za tekmovalce pa tudi gledalce, ki so športno vzpodbujali vse ekipe. Tekmovanje si je ogledal poveljnik GZ Grosuplje Janez Brodnik, pa tudi predsednica komisije za žene na GZ Grosuplje Minka Marin-

čič, predsednika sosednjih društev iz Št. Jurija Niko Mihičič in Škocjana Martin Tomažin, ki je zaradi uspehov njihovih ekip moral nepričakovano v hladno kopel, saj so ga tekmovalke okopale v bazenu.

Po tekmovanju je sledila pogostitev vseh tekmovalnih ekip v Ponovi vasi ter vrtna veselica z ansambлом Ptujskih 5. Prijetno druženje se je nadaljevalo in se zavleklo pozno v noč. Kot

organizatorji se vsem ekipam zahvaljujemo za udeležbo, čestitke veljajo predvsem dobitnikom pokalov, ostalim pa želimo več sreče na prihodnjem tekmovanju. Vse nastopajoče obveščamo, da na naši spletni strani www.pgd-ponova.vas.si lahko poiščete utrinke s tekmovanja, v klepetalnici pa nam lahko posredujete svoja mnenja. Jože Kocjan

V GROŠ-U SE JE ZAČELO DOLGO VROČE POLETJE...

Kako tudi ne, saj so temperature zunaj konstantno nad 30°C, hladnih pijač kar ni in ni dovolj, marsikomu pa se sploh ne da iz hiše. Ampak to smo želeli ... dolgo vroče poletje!

Junij je bil v GROŠ-u športno obarvan, saj se je zaključeval Mundial 2006. Vse do začetka julija so bili vsi nočni termin zasedeni, to pomeni, da ko je bil zvečer »fuzbal«, je bil fuzbal pa pika. Vse tekme so si obiskovalci lahko ogledali na velikem platnu v klubu in ob tem seveda strastno navijali za svoje favorite. Da pa le ni bilo vse podrejeno nogometu, smo poskrbeli 'upravci' in zaposlili nekatero misli s pripravo na adrenalinski park v Bohinju, pa na kanujanje in šotorjenje na Kolpi.

Ideja za adrenalinski park je padla popolnoma spontano pri nekem pogovoru o Gardalandu in bungee jumping. Slednji je adrenalinski višek, prvi pa skorajda že postaja otročji in zakaj ne bi organizirali neke srednje variante, kot je recimo adrenalinski park, smo si rekli. Namreč tam si večino časa približno 3 m nad tlemi, privezan oziroma varovan in se preizkušaš v plezanju, pa na veliki gugalnici, poligonu in stebri poguma. Seveda so bila mesta takoj zasedena in ljudje zadovoljni in v pričakovanju novega doživljanja. Svojevrsna izkušnja pa bo konec julija, ko se bomo za 3 dni odpravili na turistično kmetijo Skender, pri kateri bomo šotorili in se en dan tudi spustili s kanuji po reki Kolpi. Primerno je za vse tiste, ki ljubijo naravo, spanje v šotorih in okusno domačo kuhno.

Da pa ne bomo pustili vtisa, kot da ves čas samo hodimo naokoli, bom naštetela še nekaj stvari, ki smo se jih lotili. Odločili smo se organizirati sicer tradicionalno prireditve pod imenom Sosea, ki pa si tega imena letos ne bo zaslužila. Ozi-

roma bolje rečeno, ime ne bo primerno za to prireditve, ki bo po vsej verjetnosti potekala kar v klubskih prostorih, saj lahko s tem na enem mestu še najbolje povežemo vse naše člane in nečlane. Razpisali smo tudi fotografski natečaj na temo mladi v občini Grosuplje. Natečaj traja do 15. septembra, potrebno pa je poslati le 12 slik na digitalnem mediju. Za več informacij pogledajte na našo spletno stran, kjer boste našli tudi prijavnico in vse ostale pomembne podatke. Morala le tole: nagrada za izbrane fotografije je celih 60 tisočakov. Mladi in nadobudni fotografi - fotoaparati v roke! V septembru bo še ena, za nas in za člane zelo pomembna zadeva. Začeli bomo s članskimi izkaznicami. Le-te bodo pripomogle k razpoznavanju članov, prinesle pa bodo številne ugodnosti, popuste...

Za glasbeni zaključek šole oziroma za uvod v počitnice sta poskrbela Erry in Luca Sabattini, ki sta z dogodkom, imenovanim Awakening, predramila vse čute in popeljala zbrano množico v house užitek poln večer. Kvalitetno, kot vedno do zdaj, sta zaključila svoje večere v Grošu in obljubila, da se spet vidimo septembra!

Od začetka julija dalje pa lahko vsi obiskovalci kluba uživajo na terasi, ki je končno dobila svojo zaključno podobo. Poseben čar dajo zvečer bakle, imamo pa tudi zvočnike zunaj, tako da je in za glasbo in za malo romantike dobro poskrbljeno.

Ker je izpitov skoraj konec, želimo vsi v upravnem odboru študentom in dijakom lepe zaslužene počitnice in dolgo vroče poletje!

Počitniški pozdrav vsem skupaj. Petra Lukavečki, tajnica ŠK Groš

ZA KRAJEVNO ZGODOVINO

GRADNJA VODOVODA IN HIDRANTNO OMREŽJE

V vas in tudi v gasilski dom so do spomladi 1974 dokončno po dobrem letu in pol od začetka prvih izkopov napeljali vodovod, na katerem smo dobili v vasi tudi 7 hidrantov. 25. avgusta 1974 je bila na ta račun spet velika prireditve, katere se je poleg gasilcev udeležil Alojz Bučar kot predstavnik Komunalnega podjetja Grosuplje in vodstvo Krajevne skupnosti Mlačevo z Bernardom Rodetom na čelu. Na prireditvi smo včlanili tudi nekaj mladink, na veselici pa je spet igral ansambel Grad.

PRVO KOMBI VOZILO

Prvo rabljeno gasilsko motorno vozilo s(m)o nabavili 27. julija 1975. Do tega leta je društvo uporabljalo za prevoz gasilskega orodja in deloma tudi gasilcev lastni gumi voz. Za rabljen kombi Zastavo 1300 smo plačali 21.500 din in ga nato preuredili za prevoz ljudi, brizgalne in nujne gasilske opreme. Tega leta je med drugim opravilo tečaj za izprašane gasilce 15 članov. V letu 1976 je predsedniško mesto prevzel Franc Krampelj.

ZA 35 LETNICO PRVA VEČJA ADAPTACIJA GASILSKEGA DOMA

Ker smo se leta 1977 ukvarjali z obnovo in razširitev elektro omrežja, pa nekaj telefonije, leta 1979 z gradnjo kanalizacije po vasi, nato pa še z javno razsvetljavo, ni bilo toliko časa za intenzivnejše delo v gasilstvu, a nam je vseeno uspelo opraviti tekoča dela. Sodelovali smo tudi v akciji NNNP na fermi v Boštanju.

V letu 1979 se je društvo po odhodu stanovanca v podstrešnem stanovanju tudi soočilo z zahtevnejšo adaptacijo stropa in obgorelega ostrešja. Vodenje sta prevzela Tone Ferjan kot predsednik in Brane Zorenč kot poveljnik. Prekrili smo strop - nekaj z novo, nekaj s staro opeko. Nato smo v naslednjih letih nadaljevali z obnovo samih podstrešnih prostorov, zamenjave instalacij in jih do spomladi leta 1981 preuredili v sejno in arhivsko sobo ter večji predprostor, kjer smo ponovno zložili vrtno mize. V kleti smo poglobili pod za skoraj pol metra, podbetonirali temelje in uredili začasno garažo za gasilski kombi. Obnovili pa smo tudi dvorano, v kateri smo na strop in stene dali lesene obloge, zmetali ven leseni pod in ga zamenjali z betonskim, ki smo ga zbrusili in pobarvali z obstojno potemnjeno rumeno cestarsko barvo.

Od februarja do 16. aprila 1980 sem med 58 kandidati iz nekdanje grosupeljske občinske gasilske zveze opravil še tečaj za gasilskega častnika, Stanka Kastelec pa med prav toliko kandidati za podčastnika. Društvo je tega leta štelo 44, od tega leta pa že 60 članov in članic.

28. junija 1981 smo najprej ob postavitvi spomenika trem padlim kurirjem pripravili tovariški srečanje, katerega se je udeležil tudi zloglasni udbovski Ivan Maček Matija in z njim še cela vrsta »herojev«. Zanj se nismo »preveč topli«, saj smo nekateri poznali do podrobnosti dogodka koncem oktobra 1943, kateri so se obeleževali na spomeniku v Grahovcu, pa tudi Mačkova zgodovina je bila v Zagradcu že zelo dobro znana. Epilog Mačkovega prihoda v Zagradec pa je bil tak, da kljub predsednikovu povabilu, naj gre v dvorano gasilskega doma na banket med svoje tovariše, ni hotel iti. Zato smo mu postregli kar v senci pod Mežnarjevo češpljo. Res je bil - prava »češplja«.

Mačka in ostale sotovariše in somišljenike je na proslavo »pripeljala« borbovska organizacija, a smo gasilci le izkoristili dogodek in nato pripravili še veselico, na kateri je spet igral ansambel Grad. Nato smo posebej 1. avgusta praznovali tudi 35 letnico delovanja društva ob prenovljenih prostorih na podstrešju in pripravili spet veselico, na kateri pa je to pot igral ansambel Maj z Ivanom Hudnikom. 10. oktobra smo imeli še vinsko trgatvo.

NOVA PRENOSNA MOTORNA BRIZGALNA

Koncem leta 1982 so se začela težka pogajanja z vodstvom krajevne skupnosti za izgradnjo asfalta v našo vas in po nekaj mesecih je uspelo, da s(m)o položili prvih 800 dolžinskih metrov asfalta. 23. julija 1983 smo na ta račun ob otvoritvi imeli gasilski veliko vrtno veselico, na kateri je prvič v naši vasi igral ansambel Nika Zajca s pevcu.

Strojniki Marjan Krampelj in sofer Milan Kastelic ob novi motorni brizgalni na sektorski vaji »gasilske verige, ko kot prva črpa vodo iz Velikega Retja pod Zagradcem do vasi Lobček«.

Hkrati smo bili prisiljeni, da začnemo razmišljati tudi o nabavi nove motorne brizgalne, za katero smo še istega leta izpeljali nabiralno akcijo po vasi in okoliških krajih. Po daljšem pregovarjanju z OGZ (saj se sami sploh nismo mogli pogovarjati o nabavi brizgalne) nam je 19. decembra 1983 uspelo iz skladišča v Ljubljani pripeljati novo motorno brizgalno Vatrosprem narejeno po licenci Rossenbauer z WV motorjem, ki smo jo uradno prevzeli na veliki gasilski prireditvi 15. julija 1984. Tudi to pot je igral ansambel Niko Zajc, to pot s pevko.

V naslednjem letu je 25. julija 1985 ob 18.30 pri bratu Stanetu zaradi samovržide zgorelo veliko gospodarsko poslopje. Ker je večina organizacije gasilskih prireditev v Zagradcu v teh letih slonela na meni, nam je tudi to pot kljub ogromnim obremenitvam 8. septembra vseeno uspelo organizirati veselico, na kateri pa je to pot zadnjič zaigral ansambel Nika Zajca.

V istem letu smo organizirali tudi novo etapo asfaltiranja poti od Zagradca proti Lobčku ter skupaj z Lobčkariji in Plešivci tudi proti železniški postaji na Veliko Mlačevo. Tudi pri tej akciji smo imeli ogromno težav z vodstvom krajevne skupnosti, preden smo jih prepričali, da je to sploh potrebno.

NAČRT PRENOVE GASILSKEGA DOMA IN ZAČETEK GRADNJE

V začetku leta 1986 smo »potipali« SIS za požarno varnost, če bi nam bila pripravljena primakniti kaj sredstev k nameravani gradnji prizidka gasilskega doma. 12. marca 1986 smo priglasili adaptacijo na Občini Grosuplje in z deli začeli bolj zmerno - tudi glede na razpoložljiva sredstva. Najprej smo organizirali nabiralno akcijo lesa po vasi, nato smo v tem letu napravili še velik izkop za garažo in zabetonirali temelje. 14. aprila nas je dokaj številna obiskala delegacija vodstva SIS za požarno varnost na terenu, ki je nato s sklepom čez dobre tri mesece le odobrila nekaj sredstev. Sredstva smo prejeli šele proti koncu leta, kar se je v času dokaj visoke inflacije zelo poznalo v škodo našemu društvu, saj je bilo obljubljenih sredstev po tej poti več kot polovico manj.

Garažo smo načrtovali (in jo tudi naredili) tako veliko, da bi lahko vanjo zapeljali avtocestno z vodnim topom, saj je bila cena gradnje take garaže skoraj enaka kot če bi gradili precej manjšo za navaden gasilski kombi. Nad garažo smo si uredili sejno sobo, sanitarije in predprostor, ki služijo tudi za čajno kuhinjo. Ker se nam je zdelo škoda razmetavati denar za načrte in ker sem v gradbeništvu že imel kar precej izkušenj, sem idejni in gradbeni načrt za izvedbo z ostrejšim in instalacijami vred napravil sam. Posebej pa sem želel vključiti staro dvorano z odrom ter kletjo v funkcionalno celoto. Uspela nam je celo hidrosanacija starih zidov.

Za vsa ta dela smo imeli na občini le priglasitev del. Na srečo nismo imeli no-

bene poškodbe, čeprav smo poskrbeli tudi za ves posek lesa v gozdu, in razne gradbene akcije, ki so bile tudi z vidika varstva pri delu dokaj zahtevne. Les smo nabrali med člani društva oziroma med vaščani.

VMEŠ PA ŠE - KOMBI BUS IMV

Pionirji ob prevzemu drugega kombi vozila kombi bus IMV 27. avgusta 1988. Zadaj vodja mladine v Občinski gasilski zvezi Grosuplje Alojz Koščak.

Že leta 1987, preden smo se lotili dokončne prenove doma, smo morali zaradi dotrajanosti zamenjati stari kombi za novo vozilo kombi bus IMV za 8 gasilcev. Če pa smo želeli dobiti tudi kaj denarja za tekoče delo, smo pripravili 11. julija veselico.

Naslednje leto nam je uspelo nabaviti kombi bus iz tovarne IMV in to po velikih osebnih zvezah prek nekega visokega miličnika v Novem mestu, saj se avtomobil takrat niso kupovali kar tako kot danes. Ker je bila blagajna skoraj prazna, smo denar zanj založili Franc Kastelic ml. 20 %, Franc Krampelj 30 % in jaz 50 %. Kombi je bilo nato treba tudi prebarvati, saj ga v tovarni nismo mogli dobiti s primerno gasilsko barvo, kar so opravili domači mojstri - člani društva. V zadnjem delu vozila smo po svojih zamislih pritrtili izvlečna vodila za motorno brizgalno in omare za orodje ter na streho kombija namestili prtlačnik za sesalne in tlačne cevi.

Dan pred prireditvijo prevzema vozila 27. avgusta 1988 je odstopil zaradi konflikta pri organizaciji srečelova predsednik Franc Kastelic ml., ki je bil na funkciji izvoljen le dobro leto pred tem. Njegovo vlogo je brez posebnih formalnosti prevzel tedanji podpredsednik Tone Ferjan in prireditve je z ansambelom Kvinta iz Dobrepolja, s katerim sem sodeloval kot nadomestni kitarist, dobro uspela.

Prireditve ob prevzemu kombija sva v slavnostnem delu izpeljala podpredsednik Tone Ferjan (levo) in tajnik Jože Miklič (desno). V sredini je predsednik OGZ Lojze Ljubič.

VEČJA OBNOVA GASILSKEGA DOMA IN PRIZIDEK

Kmalu po veselici, leta 1988, smo nadaljevali načrtovana obnovitvena dela na gasilskem domu in gradnjo prizidka z garažo. Od starega gasilskega doma so v glavnem ostale le štiri stene in ornamentalno oblikovani balkon, ki smo ga v splošnovanju do naših staršev in ostalih prednikov namerno obnovili, pa čeprav smo imeli z njim kar precej zahtevnega dela. Vsa groba zidarska, opažerska, betonerska dela na gasilski zgradbi ter postavitev oken in vrat smo opravili sami člani društva, nekaj železnih in drugih vrat pa celo sami izdelali.

Narejeno je bilo tudi popolnoma novo ostrešje, ki ga je izdelal Jože Pečjak st. s svojim sinom iz Šmarja-Sapa. Že spomladi 1991 smo na vsem objektu začeli tik pred vojno za izdelavo pročelja ter poskrbeli za vse omete znotraj objekta. Pročelje nam je sorazmerno ugodno izvajal Franc Škufca s sinom Slavcem iz Malega Vrha.

Pri tem pa moram posebej omeniti, da so obljubljena sredstva z najvišjih vrhov občinske gasilske zveze oziroma SIS-a za požarno varnost prišla šele proti koncu leta in še to ne čisto vsa. Ker je bila v času razpadanja Jugoslavije tudi največja inflacija, so bila obljubljena sredstva v takratnih dinarjih proti koncu leta skoraj izničena. Za primerjavo naj samo povem, da je bilo tako kot če bi nam danes obljubili 1 mio sit, dobili pa smo 10 jurjev. Tako se nam je dogovorjeni dolg v nemških markah realno glede na dohodke še celo povečal, saj nobeden od obrtnikov ni hotel delati drugače. Zaradi tega je krožilo tudi nekaj »čudnih besed«, ki so se po nekaj mesecih na koncu vendarle razjasnile.

Poleg nekaterih, ki so skozi vsa ta leta skrbeli za osnovno gasilsko dejavnost, pa je treba reči, da je skoraj polovica članstva mlajših in srednjih let vložila ogromno prostovoljnega dela tudi svoja strokovna znanja poleg že omenjenih tudi kleparska, električarska, vodovodarska, mizarska, keramičarska, plesarska, ključničarska in še vrsto drugih opravil in obrtniških znanj. K temu pa je treba dodati še številna administrativna, finančna, organizacijska in druga manj vidna opravila. Pri tem moram posebej izpostaviti predsednika Franca Kramplja, ki je s svojo podjetniško žilico veliko pripomogel, da smo vsaj v nekaterih sklopih ubežali pred požrešnimi krepeljmi ogromne inflacije, pa tudi z vodenjem organizacije je s svojo smelostjo veliko pripomogel k dokaj hitremu napredovanju del.

Desetina mladincev pred sliko na steni v dvorani zagraškega gasilskega doma.

Po izbruhu romske afere na občini in v KS Mlačevo leta 1992 sem se spet nekoliko bolj posvetil gasilstvu, poizkusil z izobraževanjem tretje generacije mladih gasilcev ter na steno v dvorani gasilskega doma naslikal večjo kolorirano risbo boštanjskega gradu, dolgo približno 6 m in visoko okoli 2,5 m. Sliko sem povzel po Valvasorjevem bakrorezu, dodatno pa sem na risbo vstavil še vas Zagradec po fotografiji iz leta 1932, ki mi jo je dal Alojz Zrimšek.

Še prej je brat Slavc zgladil in prepleskal z nekaterimi svojimi sodelavci vse prostore in stavbno pohištvo gasilskega doma, z bratom Stanetom pa sva po moji računalniški grafiki izdelala tudi dekorativno leseno steno za zastor med dvorano in odrom. Istega leta smo nato pred božičem že imeli prireditev, v kateri so nastopali predvsem naši otroci iz podružnične šole Žalna, jaz pa »sem pripeljal« božička.

Na naše delo pa se je že v začetku devetdesetih let ob gradnji doma začelo pojavljati nekaj pripomb, ki so se z leti vedno bolj stopnjevale. Obnovile so se celo nekatere desetletja stare zamere, pa tudi čas po osamosvojitvi Slovenije je marsikomu med nami vnesel zelo različne poglede na prostovoljno delo v gasilstvu. Tako se je generacija, rojena po vojni in v »petdesetih letih«, v glavnem razšla in umaknila ter prepustila vodenje društva generaciji »iz šestdesetih« let. Društvo je nato nekaj let životalo.

BLAGOSLOV PRENOVLJENEGA GASILSKEGA DOMA

Na prenovljen gasilski dom je leta 1997 slikar Jože Žbogar naslikal sv. Florjana, in še isto leto so ga pod predsedovanjem Jožeta Kadunca blagoslovili ob sočasnih zahvalnih Florjanovi maši, po kateri je bila pripravljena tudi veselica. V samih prostorih pa se je nato čez nekaj let uredilo nekaj sodobnejših novih podov ter v lanskem letu tudi centralno kurjavo.

Pri maši na prostem v čast sv. Florjanu in otvoritvi močno dozidanega in prenovljenega gasilskega doma.

NABAVA TRETJEGA GASILSKEGA VOZILA

Po sedmih letih s(m)o nabavili rabljeno vozilo fiat ducato za prevoz gasilcev z dograditvijo gasilne omare in prtlačnika za brizgalno in orodje. V gasilске vrste je bilo vključenih 18 mladih članov, od katerih je približno polovica aktivna. Prireditve 1. maja 2004 s predhodno sv. mašo v boštanjski cerkvi je bila nato pod napuščem Grajskega vrta.

STATISTIKA

Danes društvo šteje 88 članov, od tega je 5 nižjih častnikov in 1 častnik. 60 let je član društva edino še živeči Tone Zupancič, najstarejši med člani pa je Alojz Zrimšek, ki bo naslednje leto star 80 let in je bil pred priselitvijo v Zagradec že član v PGD Orle. 27 članov se piše Kastelec oziroma Kastelic, 11 pa Miklič. Drugi priimki so manj pogosti. Na tekmovalstvu za pokal Tabor leta 2004 je v devetčlanski ekipi tekmovalo 5 Mikličev.

Poleg že omenjenih bratov Kastelec v upravnem odboru tajniške posle vodi Drago Kastelec, Vida Kastelec pa je blagajnik. Gregor Novljan (vnuč nekdanjega poveljnika v šestdesetih letih) in moj sin Matic Miklič v zadnjih dveh letih skrbita za izobraževanje gasilskega podmladka.

DRUGE DEJAVNOSTI

Pri tem zapisu ni treba posebej navajati še vseh drugih dejavnosti, ki so se odvile v gasilskem domu oziroma pod okriljem gasilske organizacije - od volitev, raznih predavanj, pogrebščin, civilne zaščite, srečanj drugih organizacij, gostovanj kulturnih skupin, organiziranja raznih krajevnih akcij, fantovščin in deklščin, pa praznovanj rojstnih dni ali obletnic. Trenutno ima v zagraških gasilskih prostorih seje tudi Svet krajevne skupnosti Mlačevo.

ZA ZAKLJUČEK

Pričujoči zapis o 60-letnem delu PGD Zagradec je res nekoliko daljši glede na predstavitev ob okroglih obletnicah ostalih gasilskih društev s prav tako ali še bogatejšo preteklostjo, vendar sem prepričan, da bi moral omeniti še celo vrsto drugih dogodkov in ljudi, ki so sorazmerno zelo uspešno popisali te zgodovinske liste za vas Zagradec in sosednji Lobček. Ugotavljam tudi, da se o samem delu zagraških gasilcev do zdaj skoraj nikjer ni pisalo (razen nekaj zapisov, ki sem jih napravil v zadnjih letih). Še vedno pa upam, da bo dozorel čas, ko bo(do)mo uspeli to bogato zgodovino zabeležiti tudi v spominski zbornik, saj človeški spomin z leti peša. Nobeno drevo pa ni zraslo in ne raste brez korenin!

Zapis sem bil dolžan napraviti tudi zaradi razjasnitve nekaterih govorov, ki se pojavljajo v javnosti v zvezi z nenapisanim zbornikom ob 60 letnici PGD Zagradec: Izdelavo le-tega sem predlagal letos na občnem zboru. Zavedal sem se,

da bi večina dela v zvezi s tem padla name tudi glede na poznavanje zgodovine in praktičnih izkušenj v zvezi z založniškimi opravili. Do realizacije tega pa ni prišlo, ker sem se tako odločil na seji pred slabo zainteresiranim upravnim odborom. Menim pa, da zgodovina zagraškega gasilstva zato ni nič manj pestra, saj nedvomno obstaja vseh 60 zgodovinskih listov, od katerih so NEKATERI BOLJ, NEKATERI MANJ POKRIVANI. Na srečo je šest dokaj zajetnih fasciklov, kjer so poleg zapisnikov in drugih dokumentov ter velika stara knjiga iz samih začetkov delovanja PGD Zagradec varno spravljena. O tem delu v preteklosti pa pričajo tudi nekatere uokvirjene fotografije na stenah gasilskega doma. K temu dodajam (kot je rekel župan Janez Lesjak na letošnji obletnici): »Upam (in želim si), da bo tako (ali celo bolje) tudi naslednjih šestdeset let.«

Jože Miklič

POLZDRAVJA

Kako je Spasoje Slovence na »fuzbal« prevzgajal

Spasoje je prišel iz južnih predelov nekdanje Jugoslavije in se prizetil na deželo k slovenski družini.

Človek se je sorazmerno hitro prilagodil našim navadam, le nečesa ni mogel razumeti; zakaj Slovenci nismo tako navdušeni za nogomet, kot so njegovi zemljaki in on, ki je strasten ljubitelj tega športa.

Kadar so bili na sporedu prenosi tekem, je pustil vsakršno domače delo, za posebno pomembne tekme pa si je vzel tudi dan bolniškega dopusta, da ne bi zamudil kakšne minute prenosa. Pri tem je hudo pogrešal družino, s katero bi delil razvneto športna čustva.

Končno je sklenil vaščane prevzgojiti, da bodo skupaj z njim občudovali to plemenito igro.

Začel je tako, da je med prenosi na stežaj odprl okna in privil aparaturu. Pri tem je storil hudo napako, ker je dogajanje na igrišču tako glasno komentiral, da soseska prave tekme sploh ni slišala, še posebej, kadar Spasojevim ljubljencem ni šlo dobro. Tedaj so okoličani v glavnem slišali le tri besede: Ena je pomenila moški organ na k, druga se je nanašala na ženski delček z začetkom na p, tretja pa je bila njun kooperativni glagol, začenši na j. Besedna trojka je bila kajpak namenjena nasprotnemu moštvu in sodniku, del pa jo je namenil njihovemu sorodstvu nekako do tretjega kolena.

Spasoje na ta način, kajpak, ni mogel imeti uspeha in je med prenosi slej ko prej ostajal sam pred televizorjem.

Nekega junijskega popoldneva pa je nad Slovenci dokončno obupal. Pripravljalo se je k nevihti, na travnikih pa polno suhega sena. Vse je hitelo s pravilom, le Spasoje je živčno sedel pred aparatom, čeprav je imel pokosen velik kos travnika; na sporedu je bila namreč tekma, ki je po Spasojevem mnenju pomenila biti ali ne biti za sedanjí rod in za prihodnje generacije. Tedaj ni mogel več zdržati. Jezen se je zaprašil na prag in zabrusil hitecim vaščanom: »Budala slovenska, za vas nema spasa!«

Zvečer je bil nogometni navdušenec še slabše volje, kajti »naši«, to se pravi Spasojevi, so tekmo izgubili, dež pa je povsem zmočil njegovo suho seno.

Po osamosvojitvi so se postopoma tudi Slovenci ogreli za nogomet, vendar ne

bi mogli reči, da je k temu kaj pripomogel južni brat Spasoje s svojimi vzgojnimi prijemi.

Dandanes naš nogometni navdušenec še vedno precej glasno spremlja nogometne prenose. Vendar oken ne odpira več. Pri tem kaže tudi napredek v izrazoslovju in prilagajanje na novo situacijo: svoje sočne izraze na k, na p in na j namreč vedno pogosteje popestri z besedo na h, torej hudič; to pa je pristno naše, slovensko, mar ne.

Praviš, da ima papagaj 70 let! Kje pa, je preveč zelen za ta leta!

1. Katero tele je na Grosupljem tako glasno, da se v Ljubljano sliši?
2. Na kateri strani ima lev največ dlake?
3. Kdaj mrtvi živega iz grmovja vleče?
4. Katera stvar na svetu največ stane?
5. Kakšen je Hrvat, ki se koplje v našem delu Piranskega zaliva?

ODGOVORI: 1. tele-fon, 2. na zunanji, 3. kadar glavnik iz las uši češe, 4. neumnost, 5. moker

Smešno lahka križanka (Z DODATKOM IZ VISOKE POEZIJE)

Kdor jo bo rešil, bo v osenčeni navpični vrsti lahko prebral, katera okrasna rastlina najpogosteje nastopa v naši narodni pesmi. Če se bo kaj zataknilo, je tu za pomoč še pesniški dodatek.

- Vodoravno:
1. hrbtna tvorba pri velblodu
  2. hladno strelno orožje
  3. tesen
  4. slabša polovica zakona
  5. najmočnejši prst
  6. ročno poljedelsko orodje
  7. moška oblika tice
  8. »ženski« osebni zaimsek

Pesniški dodatek križanki
Rešitev križanke je skrit v besedilu:
Ima go cvet,
ima devica
se nesrečnina glavica.
Vidimo go še drugod:
na primer, ko greš zadržjo pot.
Še nekaj je, (a naj bo tajna),
uporabnost je le kratkotrajna.

Naši stari so peli:
»ima svoj duh,
naj bo zelen
al pa suh.«

Rešitev iz prejšnje številke: POČITNICE

Vedeževalka

- Do tridesetega leta vam slabo kaže.
- Kaj pa potem?
- Potem se boste pa privadili.

MESTNA GOSPA Z GLOBOKIM PROFILOM (HUMORESNA)

Leopold živi v hišici, ki je zelo stara, tako stara, da so se skozi razpoke v zidu ponoči videle luna in zvezdice okoli nje. »Bivališče bo treba popraviti, tu ni druge pomoči,« je dejal nekega dne in se načrtno lotil sanacije. Podprl je ostrešje, vzel v roke polavtomatsko orodje, to se pravi kramp in lopato in akcija je stekla kot po maslu. Toda pregovor pravi »ne hvali dneva pred večerom« in pregovor je imel prav. Leopold je vztrajno mlatil s polavtomatskim orodjem, da ga je bilo veselje gledati. Kar se v poznem popoldnevu po poti proti sosedovim pripelje imenitna limuzina. Vstřic hiše obstane, odpre se okno in ven se nagne gosposka gospa: »Poslušajte vi,« se je lotila Leopolda, »če ste že zasuli pot z ometom in drugo grdobjo, bi vsaj jasno označili, da se tu ne morem čez.« Tako je rekla, nič kaj prijazno, rekel bi da z dobršno mero oholosti, ki ji Leopold tedaj še ni vedel vzroka. Po pravici povedano in roko na srce, na poti je res ležalo nekaj ometa in drugih drobcev zidu.

»Jejnata, gospa,« je odvrnil Leopold, kar se da prijazno in spravljivo, »zaradi teh nekaj koscev stare malte lahko mirne duše peljete naprej. Sama angleška kraljica bi se peljala tu čez, le verjemite, da bi se.«

»Naj se kar pelje, jaz se pa ne bom, z mojim avtom že ne!« je bila odločna gosposka gospa.

»Potem pa nekaj trenutkov počakajte, bom takoj z grebljico postrgal pot,« je Leopold hitel, da ne bi še kakšno gorko slišal iz gosposkih ust.

»Kaj, še čakala bom, ni govora!«

»No, če se vam tako mudi, pa zavijete levo, pri tistile hiši na desno in okoli vrta, pa boste z druge strani prišli k sosedovim,« je v stiski predlagal.

Gospa je godrnjaje obrnila in kmalu izginila za drevjem. Čez nekaj minut jo je Leopold zagledal na sosedovem dvorišču. Krožila je okoli svoje limuzine, kričala z rokami in preteče pogledovala proti njemu. »Samo pogledjte, kaj ste povzročili, samo pogledjte,« je govorila v njegovi smeri in energično kazala proti vozilu.

Leopold se je strahoma približal in si skrbno ogledal vozilo, a nič takega ni opazil.

»Kaj ne vidite prednje leve gume. Kurji drek sem povozila, kurji drek in to zaradi vas in vaše gradnje, tako da veste.« Leopold se je sklonil in na gumi res opazil močnat »šajs«, ki se je zalezal v plaščevce ure.

»Gospa, ne bo hudega, res ne,« jo je miril, »jaz sem jih že nič koliko razmazal s čevlji in gumami, pa ni bilo nobene škode.«

»Kar dajte jih, vi vaščanski kmetavzi,« je piskajoče začela, »jaz sem iz mesta, toliko da veste. Pogledjte kakšen globok profil imam in kako globoko se je ta stvar zalezla noter. Naj se sedaj s takim avtom pojavim pred blokom? Za nič na svetu, ker bi se mi vse smejalo.«

Pogledal je oboje, avto in gospo in povsod je bil globok profil, kar je res je res. Potem je gospa odšla v hišo, Leopold pa je le nemočno skomignil z rameni. Po tistem jo ni več videl. Zvedel pa je, da je bila gospa iz pravkar razglašene-ga mesta.

Taka je ta, vidite, z novopečenimi meščani, če jim meščanstvo stopi v glavo. Leopold S ... ski

Podobnica

Pozorno pogledjte sliko, pa se vam bo utrnila misel na znan pregovor ali reklo. Odgovor na vprašanje se mi zdi lahak, zato tokrat ne bom navajal olajšav. Če boste uspešni in če boste pri volji, rešitev napišite na črto pod tekstom.

Zadnjič smo na sliki videli kravo. Ta vas je prav gotovo spomnila na pregovor »ponoči je vsaka krava črna«. Morda je koga podoba pripeljala še do kake druge besedne stvaritve iz minulih časov.

Vremenska prerokovanja AVGUST (VELIKI SRPAN)

Srpna veter če zvedri, vreme dolgo še trpi.
Če sveti Lovrenc lep dan dočaka, potlej vsa jesen bo taka.
Kakor zadnji srpan vremena, tako cela jesen se drži.
Če na veliki šmaren sonce si je, vino samo v sode lije.
Če se avgusta po gorah kadi, kupi si kožuh za mrzle dni.
Če Dominik, Ožbolt in Lavrencij dežnik razpno, ljudje na sejem po blatu gredo.

Kratice za vedoželjne glavice

Kratiče VROBDRDLDTŠSK, ki smo ga imeli prejšnjikrat, se je nanašalo na znamenja iz zodiakalnega kroga. Ta so vzeta iz znanih ozvezdij, ki imajo večinoma živalsko podobo. Takole se zvrstijo po dvanajstih mesecih: vodnar, ribi, oven, bik, dvojčka, rak, lev, devica, tehtnica, škorpion, strelec in kozorog.

Sedaj pa k novi kratični skrivnosti. Zapisana je takole: DBOMO. Pomoč: kratice so povezane s sestavo slovenske družine v preteklih časih. Bo šlo? Kako da nel?

SV HEC

VELEUPELJSKE ZDRAHE

BREZ HIMNE

Na SLAVNOSTNI SEJI KOMUNSKEGA SVETA to pot niso zapeli niti VODOPIVČEVIH ŽAB, kaj šele da bi zapeli slovensko himno.

VELEUPELJSKA KULTURA

Pod taktirko zagotavljanja skupnih pogojev dela izvajalcev na področju kulture se je na SLAVNOSTNI SEJI trudilo približno 35 nastopajočih, gledalcev v KULTURNEM HRAMU pa je bilo približno 70 z nagrajenci in ŠPANOM vred. Drugo leto lahko pričakujemo, da se bo število podvojilo – v korist nastopajočih. Baje se bodo v tem letu tako kultivirali, da bodo odslej vsi le še na odru, dvorano pa bodo podrlili.

KAKO DO KULTURE?

Z motokultivarjem!
»Al' pa z motiko,« pravi jžezek Zagraški.

SKLEPČNOST?

Po VELEUPLJAH se govori, da slavnostna seja komunskega sveta ni bila sklepčna, saj na seji NI BILA PRISOTNA POLOVICA SVETNIKOV. Baje je manjkalo celo eden od NAGRAJENIH SVETNIKOV.

V BODOČE DELITE LE NAGRADE!

Letos skoraj ni bilo dovolj kandidatov, ki bi jim podelili komunska priznanja. Veliko več drenja je bilo okoli ZLATIH NAGRAD. Zato predlagamo, da SVETNIKI zmanjšajo število priznanj in ekstremno povečajo število nagrad. »Pol boma pa pil, k' b' cerku (pardon – OBČINA) prodal,« je reku jžezek Zagraški.

Zlobni jeziki iz španove opozicije pa so zatrjevali, da je že ITAK prodana, samo ne vedo še, za kakšen denar, ker so cenilci nastavili zelo različne cene.

(POL)INFORMACIJA

Da bi razložili pomembnost VELEUPELJ, najprej na veliko vpletajo deželnega glavarja Jakoba Lamberga, pa nato še Janeza Vajkarda Valvasorja. Nato pa rečejo: »Zadnji lastnik je grad Brinje podaril Občini VELEUPLJE« in pozabijo dodati »Občina VELEUPLJE pa ga je pol napol zastoj prodala.«
»So pa kupil' maln. Amp'k - iz tega malna še dolg' ne bo ne kruha ne moke,« je pripomnil jžezek Zagraški. Zadnji lastnik gradu in nekateri njegovi že pokojni potomci pa se v grobu obračajo.

»NAJ SE CEREMONIAL PODELITVE MESTNE LISTINE PRIČNEI«

Najprej povedo, da sredi VELEUPELJ ni bilo nič. Nato govorijo o Višnjegorcih, Boštanjcih, Ponovcih ... nato počli, se pokadi in ... prideta dva bobnarja in razbijata, kot da bodo enega obsodili ... nato sam Primus Truberius RAZGLASI OBSODBO ... VELIKE UPLJE postanejo velenjeno (najdražje!!!) velenje VELEUPLJE. In PRISOTNI VELEUPELJČANI IN VELEUPELJČANKE postanejo VELEMEŠČANI IN VELEMEŠČANKE. Za zdaj in na vekomaj. Amen!

TUŠ - Še dobr', de jih ni blu prov dost zraven.

POHUJŠANJE V DOLINI VELEUPELJSKI

»Mnogokatera znamenja pričajo, da se je prikradlo POHUJŠANJE V VELEUPELJSKO DOLINO ŠENTFLORJANSKO.« Tako približno je zapisal Ivan Cankar na začetku tragikomične drame. Kaj bi šele zapisal zdaj, če bi se Ivan Cankar namesto predvolilnih shodov na POLICI leta 1905 letos udeležil SLAVNOSTNE SEJE KOMUNSKEGA SVETA V VELEUPLJAH? Verjetno bi ponovno ugotovil, da je »umetnost zakrpana suknja nečistosti in drugih nadlog.«

UKRADEN KOMENTAR

Kdo so torej pravi pohujšanci in kdo pohujševalci? So manipuliranci zmanipulirali manipulatorje? Je končni izid bitke za šentflorjanstvo neodločen? Zmagovalcem je v tej dolini usoda intenzivno nenaklonjena, poraženci pa bodo: nekateri razočarani zbežali, drugi zaudarjajoče obviseli na svojih trohnečih trofejah, tretji pa si mogoče le pustili spustiti novega vetra v svoja scefrana jadra.

KJE SI, IVAN? VOLITVE SE SPET BLIŽAJO!

Pohujšljivec Ivan Cankar in pohujšani učitelj Šviligoj leta 1980 v intimnem pogovoru na trohnečem VELEUPELJSKEM odru pri kovanju VOLILNE ZAROTE.

VROČI PODATKI, »HOT DOG« IN PREURANJENA KAMPANJA

Pri »božanju podatkov« za strateško načrtovanje prostorskega razvoja so rezultati ankete enega od načrtovalcev močno ogrizli. O tem vsa strokovna javnost molči, del politike pa z željo, da bi ga manj bolelo, hvali njegovo božanje. Glede na to, da bodo v kratkem zamenjali tudi prostorsko zakonodajo, bodo tudi nedokončane študije morali začeti pripravljati od začetka, iz starih pa bodo lahko delali samo še papirnate aviončne.

VELEUPLJE - SOD SMODNIKA?

Iz zapisane sociološke študije smo lahko ugotovili, da bo v VELIKOUPELJSKI KOMUNI v kratkem prišlo do vojn: med seboj se bodo vžgali MEŠČANI in PODEŽELANI, potem STARI z MLADIMI, pa BOGATI z REVNIMI ter zaposleni v VELEUPLJAH in izven njega (kar doma naj bodo eni in drugi!) ... da o CIVLJIH in drugih SKUPNOSTIHI niti ne govorimo. Izidi so že v naprej znani. Drugače – smo pa razvita občina, ki ne zmore več kot nekaj sto metrov kolesarskih stez.

SUPER-REDAR

V VELEUPLJAH imajo tako hitrega REDARJA, da reagira praktično na vsak košček odvržene azbestne kritine, da o odstranjanju predvolilnih plakatov niti ne govorimo. Še predno prileti na tla, ali pa ga nalepite, vam že napiše mandatno kazen. Če tudi tako hitro plačate, imate pol popusta.

SREDNJEVEŠKE IGRE

Po gradovih v naši okolici so v zadnjih mesecih organizirali kar nekaj SREDNJEVEŠKIH DNEVOV IN VEČEROV, ter na ta način prikazali na zanimiv način zgodovino svojih krajev in privabili turiste. Pri nas pa pravijo, da se bodo na eni od PRIHODNIH

PODOBNIH SREDNJEVEŠKIH PRIREDITEV v živo srečali kar dve enaki KONJENICI in se vžgali med seboj – V ŽIVO, do zadnjega diha. Mrtvih ne bodo preštevali. Rzsodnika pa bosta dve turistični društvi z enakim imenom. (Na sliki: Člana

Konjenice Štefana Blagaja pri osvajanju dvorišča Andreja Turjaškega.

VIDEO NADZOR IN ODTEKANJE - CEMENTA

Na vratih enega od največjih VELEUPELJSKIH gradbišč v piše, da je gradbišče pod video nadzorom, a smo zgolj naključno ujeli, kako ODTEKA CEMENT SKOZI LUKNJO V GRADBIŠČNI OGRAJI.

PROMETNA ŠTUDIJA, CESTNINE IN GRADNJA CEST

Ker iz državne blagajne prepočasi priteka denar za VELEUPELJSKE CESTE, so v PROMETNI ŠTUDIJI predlagali, da bi uvedli CESTNINO kar sredi VELEUPELJ.

ZUNANJE IN NOTRANJE POLITIČNE (DEZ)INFORACIJE

KAJ JE REKEL JANŠA BUSHU?

»Malo pozno vendar iz srca - Happy birthday to you!«

KAJ JE REKEL EDEN OD LEVIH?

»Ejga, Bush! Pod katerim grmom si pa ti stal, ko so letala JLA letala v čast naši državi?«

Jelko Kacin, minister za informiranje: »Res je, da letijo migi nad Ljubljano, a to razumemo kot letenje v čast slovenski državi!«

PREDSEDNIŠKI NASVET V JANI

Če imate opravka s slabimi nadrejenimi: »Ogradite se z zaščitnim pasom pozitivne energije. Nič vam ne bo moglo do živga. Stresite proč vse slabe misli ... « Potem se bodo negativci okrog vas začeli spreminjati. »Začeli se bodo zavedati. Postali bodo bolj človeški.«
- »OD SAME SREČE – SE BOSTE ZJOKALI, pa med zobmi jim pobožajte njemu najdražjo ali njej najdražjega! - DOBROTA JE SIROTA!«

DRŽAVNI ZBOR SO »ZASEDLI«

Iz virov, blizu VLADE, smo izvedeli, da so DRŽAVNI ZBOR »zasedli« ŠTROMARJI IN ŠTRIHRARJI. »Vseeno bolje kot če bi ga kakšni POULIČNI DEMOKRATI.

PREIMENOVANI VRHOVI

Vlada v Tadžikistanu se je odločila, da bo preimenovala dva izmed najvišjih vrhov v tej gorati državi. Vrh Lenina, ki je visok okoli 7100 metrov, in Vrh revolucije s približno 6940 metrov nadmorske višine bosta odslej nosila ime Vrh neodvisnosti in Vrh Abu Ali ibn Sina. Že leta 1999 pa so goro Vrh komunizma poimenovali Vrh Ismaila Somonija, ustanovitelja prve tadžikistanske države.

DILEMA: SABOTIN V TITOVO GORO ALI ROLING STONES?

Pri nas pa se nekateri Primorci še ne morejo odločiti, ali bi Sabotin (spominja nekoliko na sabotaže) preimenovali v TITOVO GORO ali pa v ROLING STONES MOVIES.

IZJAVI ZA JAVNOST MESECA JULIJA

Poznam kar dva občana, ki že ves mesec JULIJ trdita, da jima je ime AVGUST.

UBRALI BODO DRUGO STRUNO

Ker nekateri VELEUPELJCI že precej tenko piskajo, pravijo, da bodo v JESENI začeli igrati na drugo STRUNO.

ŠPAN LISJAK

Drugi pa pravijo: »Težka bo, dokler po tavelikem bobnu tolče ZVIT LISJAK.«

NAJBOLJŠI SOSED

Baje bo med ŠPANSKIMI kandidati za bližnjo LJUBLJANSKO DOLGO VAS kandidiral tudi NAJBOLJŠI SOSED, za svetovalca pa bo vzel nekdanjega brezposelnega predsednika.

REFORMA

SREDNJEGA ŠOLSTVA

je bila ena najpomembnejših partijskih akcij in je bila v Sloveniji v pristojnosti predsednika CK ZKS Popita.

29. SEJA CK ZKS, 4. 11. 1971

Sklep: »Politika, ki ne temelji na marksizmu, za nas ni politika, in znanost na družboslovnem področju, ki ne temelji na marksizmu, ni znanost.«
»Sklep še ni bil preklcan,« so zatrdili v enem od sindikatov, »zato hočemo pravno državo.«

BASEN S PLAŽE

Ležita KOMUNIST in ZELENI PARADAJZ skupaj na plaži. Komunist je na soncu zaspal in takoj postal rdeč. Zeleni paradajz pa se je obračal in obračal in na koncu vseeno postal RDEČ. Nauk te zgodbe: Tudi zelen PARADAJZ postane slej ali prej RDEČ.

PRAVLJICE

Baje so si NEKDANJI JUGONOSTALGIKI ZA PREDVOLILNO KAMPANJO že začeli PRIPOVEDOVATI razno razne KOMUNISTIČNE PRAVLJICE, kako je bilo včasih lepo in fajno. Izgledajo pa takole – pravljice, ne KOMUNISTI!

RDEČI VELELASTNIKI

NEKAJ nekdanjih prvorazrednih KOMUNISTOV se je v zadnjih petnajstih letih tako prebarvalo, da bodo (v kolikor še niso) postali v kratkem NAJVEČJI VELEPOSESTNIKI IN VELELASTNIKI VELEUPELJSKIH FABRIK. Ko bodo 100 % lastniki, bodo na enem od prihodnjih praznovanj dneva OSVOBODILNE IN PROTIMPERIALISTIČNE FRONTE v spomin na stare čase dali preštrihati vse svoje FABRIKE NA RDEČE, na vhode pa bodo poleg SRPA in KLADIVA dali še napis DELO OSVOBAJA s poudarkom na pogrknjenem R. In »OSVOBOJENA« brezpravna raja se jim bo sključena priklanjala do tal, novodobni DOLFETI pa jim bodo mahalji z robčki in z nasmeškom na obrazu.

»KOSEC KOSO BRUSI, A ŽANJICA ŽANJE...«

4. julija so simpatizerji PIF, HOM, OH in OF ter še nekateri drugi organizirani v ZVEZI organizirali delavno akcijo kar na eni od zadružnih njiv samo zato, da ne bi praznovali AMERIŠKEGA PRAZNIKA. S seboj so imeli kose, srpe, kladiva in drugo ključavničarsko orodje. Vprašali boste, zakaj tudi ključavničarsko orodje. Baje naj bi želi ječmen, pa so se balji, da bi se jim kombajn pokvaril. Ključavničarji so nato veselo šravfali, žetev pa so začeli kar ročno.

KAKŠNA BO MLAČEV?

Pravijo, da bo letos zanimiva tudi predvolilna mlačev. Vsi upajo, da bo bera obilna, čeprav bodo mnogi mlatili prazno slamo. Pa močno bodo spet pleve v luft letele! Ker bodo volitve šele sredi jeseni, bodo menda otepali tudi AJDO. Če vse pozebe, pa ajda da, so včasih rekli.

VŠPRAŠANJE:

Pa smo spet tam: Kje so tisti lepi, dobri stari časi?

ODGOVOR:

Ne mene spraševati! Vprašajte VELEUPELJSKE VELEPOSESTNIKE, kjer ste zaposleni, če ste še, pa če se upate!

DEČKO, AJDE OLADI!

Zdaj že imamo DOLGO VROČE POLETJE, a prihaja ŠE BOLJ VROČA POLITIČNA JESEN. Zato se ob pogledu na spodnjo sliko nekoliko ohladite.

Mimogrede pa si oglejte še enega od najpomembnejših rekvizitov za ustvarjanje političnega prahu ali pa za pometanje...! Čim prej si ga nabavite, ker jih bo menda zmanjkalo!

SREČANJE SODELAVCEV OKRAJA GROSUPLJE

O srečanju prvih uslužbencev Okrajnega Odbora občine Grosuplje sem že pisala. Sedaj pa vam bom opisala pristrčno srečanje sodelavcev okraja Grosuplje po 60-ih letih. Srečali smo se 3. 6. 2004 na Brezovici Pri Kopaču. Žal so mnogi manjkali. Za mnoge sodelavce je bilo naše srečanje prepozno.

Po vojni smo bili mladi entuziasti, polni energije in načrtov. Med nami so se spletle mnoge prijateljske vezi, katere nas vežejo še danes. Po letih smo se srečali kot babice in dedki, ki jim pešajo moči, na katerih je tudi vojna pustila svoje sledi, a se kljub temu ne damo. Na srečanju nas je pozdravil tudi župan Grosupljega g. Janez Lesjak ml. Naše srečanje je bilo pristrčno in ganljivo. Prvi trenutki so bili negotovi, skoraj boleči, saj se nekateri prej skoraj nismo poznali. Mladost, ki je bila v našem spominu, je zaznamovalo življenje in bolezen. Kmalu pa smo obujali spomine na naše delo, veliko je bilo vprašanj. Čas je vse prehitro minil in prišlo je slovo. Poslovali smo se z željo, da se naslednje leto zopet srečamo. Toda naša želja se nam ni izpolnila. Manjka nam organizator. Prav zato bi rada vsem svojim sodelavcem, ki berete Grosupeljske odmeve poslala:

ŠOPEK VRTNIC NAŠEGA ŽIVLJENJA.
(da ne pozabimo drug na drugega!)

Prelepe šopke vrtnic v razkošju barv,
ovite s trnjem, vidimo povsod.
V cvetovih vrtnic skriti zlati žarki so,
v njih skrivnosti so mladosti naše.
V tem cvetu in trnju podoba našega življenja je.
Se pa v trenutkih žalosti in samote
naša vrtnica razbohota, zacveti,
in nam zapoje melodijo nežno
o nepozabnih dni mladosti. 'Ne kloni!'
Oh, kako bi radi usodi kljubovali, a je neizprosna.

Ana Zaviršek

IZOBRAŽEVANJE ROMOV

V prostorih ZŠAM - Avtošole Grosuplje smo se tistega dne srečali s skupino mlajših Romov, ki je obiskovala posebno izobraževanje v okviru zavoda Papilot. Borut Hrovatin in njegova mlajša sodelavka sta mi razložila, da se učijo računstva in slovenskega jezika ter ostalih stvari, ki so nujno potrebne za vsakdanje življenje. Program traja približno 105 ur, en mesec, od 8. do 12. ure. Borut pa dodaja, da že dolgo v našem koncu (za Prekmurje, pravi, je nekoliko drugače) ni srečal tako motivirane skupine, ki bi tako redno sledila izobraževalnemu programu. Všeč mu je, da prevzemajo odgovornosti zase in za svoje sonarodnjake.

Organizirali so tudi nekaj srečanj. Tako jih je obiskal grosupeljski podžupan in ravnatelj Osnovne šole Louis Adamič Dare Gabrijel. V okviru dela osnovnih šol bodo poizkusili zaposliti enega Roma, ki bo redno skrbel za prevoz otrok in drugo oskrbo. Za to pa naj bi pristojno ministrstvo poskrbelo tudi za sredstva. Nekaj možnosti zaposlitve je v Javnem komunalnem podjetju.

Na področju izobraževanja bodo nekaj poskušali postorili še pri tistih, ki si želijo dokončati osnovno šolo. Nedvomno pa je skupina dober zgled ostalim, ki še ne hodijo redno v šolo. Letošnje izobraževanje so zaključili 4. julija.

Da bi se bolj spoznali, smo se z enakim namenom srečali tudi za časopis Grosupeljski odmevi, kjer želimo odgovorno posredovati informacije, ki se dotikajo področja življenja Romov in sobivanja z njimi. Tega dne so na srečanje prišli štirje fantje in dve dekleti. Dekleti sta izrazili željo, da bi radi postali čistilke, fantje pa bi bili radi vozniki različnih strojev. Eden od fantov je rekel, da bil rad voznik tovornjaka, Branko se je prijavil za vozniški izpit B kategorije, spet tretji bi bil rad avtomehaničar, četrti pa bi bil rad upravljavec gradbenih strojev oziroma buldožerist.

Romi so z izobraževanjem in s takimi obiski zelo zadovoljni in upajo, da se bodo v tej smeri zadeve odvijale tudi v bodoče. Zelo lepe spomine imajo tudi na prostovoljko Lili, ki jim je pomagala soustvarjati otroško gledališko predstavo. Upajo pa tudi, da bi prišli čim prej do sebi primernih zaposlitev.

Prvi koraki so, ne glede na dokaj travmatično preteklost, torej narejeni. Upam, da tudi naslednji – tako s sodelovanjem države, občine in posameznih pristojnih organov kot tudi v razumevanju in pripravljenosti za sožitje med občani.

Kar nekaj institucij v Grosupljem je, ki so pripravljene odgovorno ponuditi roko. Dopustimo jim to možnost!

Jože Miklič

Romska skupina, ki je letos obiskovala enomesečni izobraževalni program.

INOVATORJA RIPITZ d.o.o. in KOVINASTROJ GASTRONOM

Priznanja za inovacije v ljubljanski regiji za leto 2005 so prejeli tudi grosupeljski inovatorji.

Na prireditvi ob dnevu GZS - Območne zbornice Ljubljana so podelili priznanja za inovacijske predloge za leto 2005. Med 10 podeljenimi priznanji je bronasto priznanje z listino prejelo podjetje RIPITZ d.o.o. in avtorja dr. Duška Meh ter Slavko Medimurec za inovacijo »Večnamenska mizica«.

Podelitev bronastega priznanja podjetju Ripitz d.o.o. (od leve proti desni): mag. Vojka Ravbar, Duška Meh, dr. med., znan. svet., Slavko Medimurec – inovator.

Inovacija pomeni prekinitev z ustaljeno navado pri invalidih, da se prilagajajo predmetu in je izdelana za samo najbolj osnovno potrebo po pripomočku. Mizica je izdelana kot vzorec za iskanje rešitev, ki bo odgovarjala potrebam ljudi in ne bo le ponujala možnost za prilagoditve.

Predstavljeni model je izdelan za soavtorico in pobudnico izdelave mizice, znanstveno svetnico dr. Duško Meh, dr. med. Namenjena je delu z računalnikom, strokovnemu delu (npr. pisanje izvidov in člankov, delo v ambulanti), kjer potrebuje dodatne odlagalne površine in hranjenje, kjer spremeni položaj mizice. Izkazala se je tudi pri prevozu z avtomobilom, kjer se del tresljajev prenese nanjo in je s tem obremenitev uporabnika manjša.

Skupinska slika dobitnikov priznanj skupaj z županjo mesta Ljubljana Danico Simšič (žal smo v uredništvo prejeli fotografijo, ki je nekoliko preveč porezana na desni strani).

Pripovedi iz Grosupljega in okolice - 25

V večjih mestih, trgih so bili včasih sejmi. Od blizu in daleč so vozili živino prodajat in kupovat. To so bile nevarne poti. Ob cestah so prežali roparji, ki so okradli tistega, ki je povodec nesel domov. To je bil znak, da je živino prodal. Po sejmih pa so hodili tudi mešetarji, ki so pomagali kupovati živino. Nekateri pa so vlogo mešetarja znali tudi izrabiti za nečedne posle.

Poseben spomin na sejem v Metliki pa ima tudi gospod Jože Švigelj iz Brvca.

Moj stric mi je rekel: "Veš, če boš po voli hodil dol v Metliko, se pazi. Tam so sami špilavci. Ne špilat. Ti bodo rekli, pejt špilat karte, si boš voli prišpilal. Za en liter vina daj, pa glej!"

Pa sem šel v Metliko, že zvečer sem še tja dol. Okoli desetih smo prišli, pa več nas je bilo: Vogrinc, Trgovček, Tonček. Pa kar en moški k meni pride. Mlad sem bil, pa je mislil, da me bo prepričal. En luftar je bil, pa reče: "Ali bi ti volil kupil? Pejva zdajle," bilo je zvečer, "kar po hišah. Na sejmju je drago ko hudič." "Ne," sem rekel, "jaz sem prišel trajbat žival, da bi kaj zaslužil!"

Takoj sem ga bil frej, takoj me je pustil pri miru. Verjetno bi me speljal v kakšno hišo, kjer bi me okradli. Ali pa bi me za prvim grmom za vasjo počakali in mi vse vzeli.

Pripravila Marija Samec

Bronasto priznanje z listino je GZS-Območna zbornica Ljubljana podelila tudi Kovinastroju Gastronom d.d. in avtorjema: Tomažu Grudnu in Stanetu Žvegla za inovacijo »Prodajni program »DROP-IN« vgradni elementi za gospodinjstvo«.

Podelitev bronastega priznanja podjetju Kovinastroj Gastronom Grosuplje (od leve proti desni): mag. Vojka Ravbar, Stane Žvegla – inovator, (manjka Tomaž Gruden – inovator) in direktor Marko Avšič.

»Drop-in« vgradni elementi za gostinstvo so izdelki gostinske opreme, ki omogočajo veliko svobodo pri projektiranju in interierskem oblikovanju delilnih oz. samopostrežnih linij, barov, otokov ter sistemov »Front cooking« (priprava jedi pred gosti) v sodobnih restavracijah. Elemente lahko poljubno vgrajujemo v bare, otroke in linije v stacionarni ali mobilni izvedbi, poleg tega uporabniku pri samopostrežbi v restavracijah omogoča prost dostop do jedi iz vseh smeri, pri sistemu »Front-cooking« pa učinkovito in estetsko pripravo oz. postrežbo hrane.

Na tej prireditvi pa so podelili še 6 diplom za inovacije.

Med nagrajenci priznani slovenski gospodarstveniki

Poslovni in razvojni trendi dokazujejo, da je inovativnost in tehnološka prodornost postala konkurenčni dejavnik uspeha v 21. stoletju. Hkrati pri slovenskih podjetjih opažamo, da svojih tehnoloških in poslovnih inovacij ne izkoriščajo dovolj učinkovito za svojo prepoznavnost in povečanje prihodka. Inovacija je namreč invencija, katere vsebina se pretopi v tržno vrednost.

Eden od pristopov, kako opozoriti poslovno okolje na poslovne in tehnološke inovacije so tudi priznanja, ki jih že četrto leto zapored podeljuje GZS-Območna zbornica Ljubljana. Pri letošnjem razpisu so uporabili drugačen pristop in celoten natečaj vsebinsko zasnovali in vodili v smeri, ki se manifestira v sistematičnem porastu podjetij, ki se prijavljajo na razpis za nagrado za inovacije. Tako lahko tudi v številkah potrdijo, da je bil razpis uspešen, saj je bilo v letu 2004 sedem, v letu 2005 tri in v letu 2006 kar 15 predlogov.

Zakaj ni več predlogov? Zato, ker so se na GZS in Območni zbornici Ljubljana zavestno odločili, da spodbujamo inovacije, invencije in koristne predloge, ki imajo uporabno ter tržno vrednost in vsaj dve leti že v uporabi.

Podeljena so tudi priznanja GZS-Območne zbornice Ljubljana za posameznike in podjetja. S podelitvijo priznanj GZS spodbujajo prizadevanja za povečano konkurenčno sposobnost gospodarstva ljubljanske regije. Podeljena so tudi javna priznanja gospodarskim družbam ter posameznikom za njihove dosežke, ki vplivajo na rezultate poslovanja in splošen ugled v širšem družbenem okolju.

Priznanje GZS za inovacije na nacionalni ravni

Leta 2005 so bila tretjič podeljena priznanja GZS za inovacije v Sloveniji v preteklem letu. Gre za finalno nagrajevanje inovacij na nacionalni ravni, ki temelji na regionalnih podeljevanjih priznanj najboljšim inovacijam. Lani je taka priznanja podeljevalo 12 območnih zbornic, v letu 2006 pa naj bi sodelovalo vseh 13.

Na regionalni ravni je na 12 območnih zbornicah na razpisih s 131 inovacijami sodelovalo skupaj 312 inovatorjev. Podeljenih je bilo 33 zlatih priznanj, 35 srebrnih, 27 bronastih in 36 diplom.

Na nacionalni ravni je na predlog območnih zbornic sodelovalo 35 inovacij, ki so prejele tri zlata priznanja po točkovnem sistemu:

- Acroni, d. o. o., Slovenska industrija jekla
- CETIS d. d.
- Gea Sol International, d. o. o.

ter dodatno tri zlata priznanja v posebnih kategorijah:

- Gorenje, d. d., Velenje
- IzoElektro d. o. o., Pesnica pri Mariboru
- in Kovinastroj Gastronom, tovarna gostinske opreme, d. d.

Po navedbah INTERNETNIH STRANI GZS povzel Jože Miklič

13. tabor Slovencev po svetu SREČANJE SLOVENCEV V SVETU, SLOVENSKA KULTURA, GRADIMO NA VREDNOTAH, NIZKA RODNOST V SLOVENIJI, VRAČANJE SLOVENSKIH IZSELJENCEV

Ljubljana, 8. julij – Vse to so bile teme, katerim so v društvu Slovenija v svetu (SVS) posvetili 13. tabor Slovencev po svetu. Dvodnevni tabor se je začel z mašo, ki so jo v kapeli Zavoda sv. Stanislava ob 9. uri skupaj darovali ljubljanski nadškof Alojz Uran ter izseljenski duhovniki. Udeležence tabora pa so nagovorili predstavniki slovenske države, civilne družbe, predstavniki organizacij Slovencev po svetu in državni sekretar in vodja Urada za Slovence po svetu Zorko Pelikan. Izseljence je s svojo izjavo razveselil poslanec NSi Drago Koren, ki je napovedal, da bo njihova poslanska skupina predlagala ustavne spremembe, s katerimi bi parlament razširil za štiri poslanca. Dva od novih sedežev bi namenili Slovincem iz zamejstva, dva pa za Slovence po svetu.

V nadaljevanju je v dvorani »Škofovih zavodov« društvu SVS pripravilo okroglo mizo na temo nizke rodnosti v Sloveniji in vračanja izseljencev v domovino. Okrogli mizi je sledil kulturni program. Tudi letošnjega srečanja se je udeležilo največ izseljencev iz Argentine, pa tudi iz Kanade, Luksemburga, Švedske in Nemčije.

Nadškof Alojz Uran: Ljubezen do življenja

Nadškof Alojz Uran je zjutraj daroval z nekaterimi izseljenskimi duhovniki svečo mašo. V pridigi pa je prav tako kot so bile predvidene teme samega tabora posvetil temi izredno nizke rodnosti v Sloveniji. Naslonil se je na statistične podatke, iz katerih se da razbrati, da je Slovenija po rodnosti na repu držav Evropske zveze. To nas sili k takojšnjemu ukrepanju. Ob sedanjem natalitetnem trendu bo slovensko prebivalstvo do leta 2050 prepolovljeno, za normalno delovno družbo pa bo potrebno že čez manj kot dvajset let zaposliti vsaj 20.000 ljudi letno od drugod. Na takšne razmere se morajo odzvati vsi, ki imajo pri tem kaj besede. Pri tem mora sodelovati tudi Cerkev, ki si sicer že dalj časa vztrajno prizadeva, da bi v narodu spodbujala odprtost za življenje.

Nadškof pravi, kjer je močna vera, je tudi močna ljubezen do življenja. V nadaljevanju pa je navedel nekaj primerov cerkvenih dejavnosti, ki vzpodbujajo k odprtosti za življenje kot so: tečaj priprave na zakon, razvejano delo z zakonskimi skupinami, ustanove, kot je Anin sklad in škofovsko krščenje otrok v družinah s sedmimi otroci. Če pa bi želeli obrniti demografske kazalce za Slovenijo, smo poklicani vsi, od države in Cerkev do civilne družbe. Še posebej je pri tem omenil medije, ki v Sloveniji prikazujejo izrazito negativno podobo življenja z enostranskim poudarjanjem negativnih dogodkov. Življenje se v očeh ljudi tako s pomočjo medijev spreminja v eno samo tragedijo, za katero se ne splača truditi. Potem je logično, da se začnejo mladi spraševati, ali se sploh splača rojevati otroke za ta »umazani svet«.

Cerkev želi pokazati na znamenja božje ljubezni, ki odganja strah pred prihodnostjo in naši rojaki po svetu so po besedah nadškofa Alojza Urana velik zglede drugačnega ravnanja zaradi svoje ljubezni do življenja, vere in domovine.

Pozdravna in uvodna razmišljanja na taboru

Nizka rodnost v Sloveniji dosegla že zaskrbljujoče razsežnosti, so prepričani tudi v izseljenskem društvu Slovinci v svetu (SVS). Zato so se odločili, da na letošnjem taboru Slovencev po svetu to tematiko osvetlijo z različnih zornih kotov. »Vsi se verjetno strinjamo, da bi nas lahko bilo več in da si tudi želimo, da bi nas bilo več. A za to je treba nekaj storiti, morda celo spremeniti obstoječo miselnost. Če bi celotna slovenska družba dojela resnost tega vprašanja, bi lahko razumela, da je vsak otrok dragocen dar, ki nam zagotavlja bodočnost kot narodu in ki krepi življenjski optimizem. Če bi poleg tega dojeli, da je vsak Slovenec, ki živi po svetu, za narod življenjski kapital, ki se nam ponuja že več desetletij, bi ga povabili domov,« je med drugim dejal predsednik Slovenije v svetu Boštjan Kocmur.

Slovenija v vseh letih samostojnosti ni bila sposobna povabiti Slovencev po svetu k povratku v domovino, zato mora svoj demografski problem reševati z »neorganiziranim uvozom tuje delovne sile«. "Toda," kot je poudaril, »tujec se ne asimilira in se včasih le stežka integrira«, medtem ko »ob preselitvi slovenskega življa iz izseljenstva v domovino teh problemov ni, saj prihajajo z izoblikovano slovensko identiteto in večinoma znanjem slovenskega jezika«.

Državni sekretar in vodja Urada za Slovence po svetu in v zamejstvu Zorko Pelikan se je v svojem nagovoru navezal na aprila sprejeti krovni zakon, ki ureja odnose slovenske države s Slovinci po svetu. Zakon, ki se sicer še ne izvaja, ker še niso izdelani potrebni podzakonski akti, po njegovih besedah predstavlja pomembno novost v odnosih med Slovenijo in Slovinci v zamejstvu in po svetu, saj jim daje potreben pravni okvir ter ureja različna področja tega sodelovanja. Obenem se je strinjal s Kocmurjem, da je treba čim prej vzpostaviti mehanizme, ki bodo olajšali vračanje izseljencev v Slovenijo.

Udeležence tabora sta nato nagovorila tudi Drago Koren, poslanec stranke NSi in član komisije DZ za odnose s Slovinci v zamejstvu in po svetu, ter Klemen Žumer, podpredsednik NSi za Slovence v zamejstvu in po svetu. Koren je menil, da se moramo Slovinci v domovini od rojakov po svetu učiti »pravega slovenstva - ljubezni do domovine, kulture in cerkve«, Žumer pa je izpostavil pomen »celovitosti slovenskega naroda« in dejal, da Slovinci svojo državo sicer imamo že 15 let, enega naroda pa še vedno ne.

Ali bi nas lahko bilo več?

Na okrogli mizi s »pogledi v notranjost naše družbe« so svoja strokovna mnenja z vidika odpravljanja vzrokov in možnosti reševanja demografskega problema Slovencev predstavili štiri strokovnjaki z različnih področij:

- Kot prvi je spregovoril dr. Branko Zorn, strokovnjak za ginekologijo in porodništvo, zaposlen na Ginekološki kliniki v Ljubljani, sicer pa že več let član glavnega odbora SVS. Predstavil je »zdravniški pogled« na problem nizke rodnosti v Sloveniji, obenem pa je situacijo v naši državi primerjal s stanjem v Franciji, kjer je živel kar 36 let in kjer imajo eno najvišjih rodnosti v Evropi. Le-to pa je v Sloveniji na tem področju precej slabše. V primerjavi s Francijo letno zanosi sorazmerno za 50 odstotkov manj žensk, višja je raven splavnosti, značilen je tudi visok delež parov, ki vstopajo v zdravljenje neplodnosti (okoli 2000 novih vsako leto). Če temu dodamo še vedno nižji delež mladih v družbi, visoko brezposelnost in razmeroma veliko smrtnost (prometne nesreče, samomorji, zloraba mamil) med njimi, pomeni, da imamo vedno manjše število potencialnih staršev, kar še poslabšuje razmere. Da bi sedanjo negativno usmeritev zavrl, dr. Zorn predlaga več ukrepov, med katerimi je na prvo mesto postavil družbeno »rehabilitacijo družine, nosečnosti in otroka«, povečati je treba naklonjenost zdravnikov do večje rodnosti, uveljaviti preventivno ravnanje pri vedno večjem pojavljanju neplodnosti, ustanoviti državno agencijo za posvojitve in spremeniti zakonodajo, ki ureja področje splava.

- Sledilo je predavanje Mace Maček, strokovnjakinje na področju svetovanja pri

uresničevanju pravice do svobodnega odločanja za otroka, prav tako zaposlene na Ginekološki kliniki v Ljubljani. Opozorila na dejstvo, da se v tem pogledu ne izpolnjuje že veljavni zakon, ki predvideva svetovanje, a je to zagotovljeno le v eni izmed štirinajstih zdravstvenih ustanov, kjer izvajajo umetno prekinitev nosečnosti.

- Dr. Marko Kremžar - vplivni argentinski Slovenec, gospodarstvenik, publicist in politik, je pripravil referat, v katerem je predstavil »izseljenski pogled« na obravnavano tematiko. Po njegovem prepričanju moramo Slovenci, če sploh želimo razpravljati o svoji prihodnosti, najprej rešiti temeljno vprašanje rodnosti, ki ga tudi ob najboljšem scenariju ni mogoče rešiti čez noč. Zato je predlagal »sistematičen program preselitve slovenskih družin iz diaspore« v Slovenijo, s katerim bi lahko relativno hitro spremenili slovensko demografsko piramido.

- Okroglo mizo je zaključil predsednik Družinske pobude, društva za družini naklonjeno družbo, Tomaž Merše. Osnutek strategije za višjo rodnost, ki jo pripravljajo na ministrstvu za delo, družino in socialne zadeve, omenja te korake. Zastavlja pa se vprašanje, ali bodo ostali v njej tudi do konca usklajevalnega postopka, saj je jasno, da je poseganje na to področje v slovenskih razmerah izrazito vroče politično vprašanje. Merše je sicer opozoril še na druge pomanjkljivosti slovenske ureditve, ki denimo v pokojninskem sistemu izrazito nagrajuje zavarovance brez otrok ter posredno kaznuje starše, ki temu sistemu sicer zagotavljajo prvi in največji steber - ljudi, na trgu dela pa starše še vedno (ali pa vedno bolj) postavlja v izrazito nekonkurenčni položaj.

Kulturni program tabora

Okrogli mizi je sledil kulturni program, v okviru katerega je nastopila glasbena družina Zemljičevih iz Argentine, ki so se od junija letos naselili v Dobrepolju. Nadelo so si ime La Familia in pejojo lastne pesmi v španščini in slovenščini.

S pesmijo in plesi na slovensko glasbo so na taboru nastopili tudi letošnji maturantje iz Argentine, v predverju taborske dvorane pa so si obiskovalci lahko ogledali razstavo slikarja Ivana Korošca, ki se je po skoraj 60 letih v izseljenstvu vrnil v domovino.

Jože Miklič

PETINA SLOVENCEV ŽIVI IZVEN SLOVENIJE

Čeprav ne čisto določni, pa vendar dovolj oprijemljivi statistični podatki govorijo o tem, da zunaj meja slovenske države živi kar »petina narodnega telesa«, kot pogosto slišimo. Seveda imamo pri tem v mislih rojake od zamejstva do izseljenstva, kjer so nekateri »časovno« že za šest rodov odmaknjeni od slovenskega narodnostnega ozemlja. Okoli 300.000 rojakov naj bi živel v ZDA,

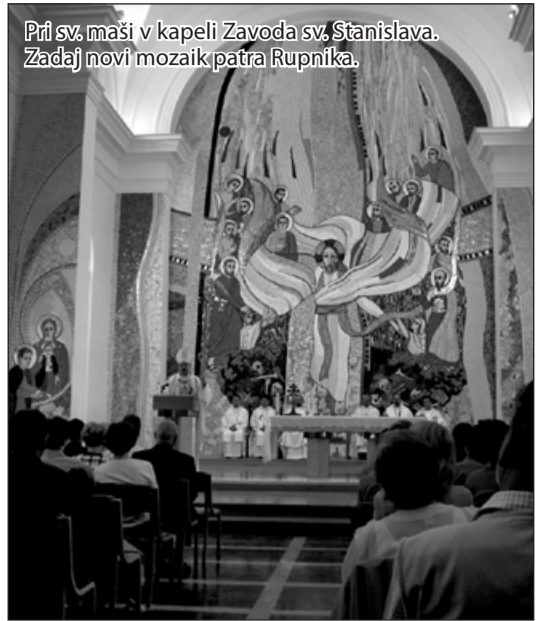
30.000 v Kanadi, 30.000 v Argentini in še nekaj tisoč v drugih državah Južne Amerike, ocene govorijo o okoli 25.000 osebah slovenskega porekla »tam spodaj«, v Avstraliji, v Evropi - brez manjšin - naj bi jih bilo med 60.000 in 80.000 (večina v Nemčiji), tu so še rojaki na ozemlju nekdanje Jugoslavije: 5.000 v ožji Srbiji, 2.000 v BiH, 1.000 v Makedoniji ... Sicer pa: ali ne pravi že skorajda pregovorna izkušnja, da ga ni koščka sveta, kamor ni stopila slovenska noga in pogosto tam tudi ostala?

Tu so še slovenske manjšine v Italiji, Avstriji, na Madžarskem in Hrvaškem in podoba o slovenstvu prostorsko, kulturno in duhovno bistveno presega za mejenost mlade slovenske države.

...

Pri povezovalni vlogi, ki prispeva k ohranjanju slovenstva, jezika, kulture in duhovnosti, ima posebno mesto, kar danes priznavajo tako rekoč z vseh naslovov, Cerkev s katoliškimi misijami po svetu in pastoralno dejavnostjo v zamejstvu. »Gospod, če vas ne bi bilo med nami, bi se nič več ne srečevali med seboj,« marsikdaj pravijo Zvonetu Podvinskemu, duhovniku na Švedskem, ki je v parlamentu predstavil vlogo slovenskih katoliških misij po svetu. Podobno cerkvene ustanove kljubujejo asimilacijskemu procesu denimo tik za našo severno mejo in »želi jo prispevati, da Koroška ne bo izgubila svojega slovenskega obraza«, kot je ob isti priložnosti dejal rektor tinskega doma Sodalitas Jože Kopeinig. Nič čudnega torej, če so prav ljudje, tesno povezani tudi s Cerkvijo, danes na Koroškem najdoslednejši borci za uveljavitev pravic, ki gredo slovenski manjšini po 7. členu avstrijske državne pogodbe.

Izlvček iz Družine, 14. julij 2006

Pri sv. maši v kapeli Zavoda sv. Stanislava. Zadaji novi mozaik patra Rupnika.

Omizje tabora (od leve proti desni) Tomaž Merše, dr. Marko Kremžar, Maca Maček in dr. Branko Zorn.

Prva vrsta gostov tabora, ki so pozdravili ali nastopili na okrogli mizi.

La Familia iz Argentine, slovenska pevska družina, ki se je vrnila v Slovenijo in zdaj živi v Dobrepolju.

SLIKA NA NASLOVNICI: Izseljenski maturantje v slovenskih narodnih nošah.

Slovenski maturantje pri zaključni pesmi.

V DOMOVINI SVOJIH STARŠEV IN STARIH STARŠEV SLOVENSKI IZSEJLJENCI IN NJIHOVE POVEZAVE Z GROSUPLJEM

Na 13. taboru Slovencev po svetu letos smo srečali kar nekaj obrazov, ki so na različne načine povezani z Grosupljem. Nekaj teh ljudi na kratko predstavljamo v spodnjem zapisu.

ZBEŽAL ZARADI »NORIŠNICE«

Jože Lukančič se je v izseljenstvu spoznal in nato poročil z Godčevom iz Male Račne. Rojen je blizu Rovt nad Logatcem. Po drugi svetovni vojni je zbežal pred partizanskim komunističnim terorjem čez primorske hribe v Italijo. Zdaj živi v Buenos Airesu v Argentini. Letos je sam prišel na obisk v Slovenijo, saj je ženi pred kratkim umrla mama in je morala ostaniti doma, ker pazi vnuku.

Ko ga vprašam, zakaj in kako je emigriral, pravi, da je bila takrat v Sloveniji prava norišnica. Preden je odšel novembra 1948 z ladjo v Argentino, je bil v več taboriščih v Italiji. V začetku je bilo za samske še kar v redu, le za družine z otroki je bilo precej slabše. Njegov oče, ki je tudi odšel v Argentino, je imel tam gostilno, kjer so se shajali samski in tam je spoznal tudi svojo ženo. Rodila sta se jima dva otroka, hčerka in sin. Oba sta poročena, hčerka je babica v porodnišnici, fant pa je študiral.

Jože je prvič prišel v Slovenijo 1967 leta, nato 1975 in 1980 leta. Dvakrat so ga pustili pri miru, tretjič je moral posebnim »političnim izpraševalcem« na občini odgovarjati, zakaj so odšli iz Slovenije. Tudi oba otroka in žena so že bili v Sloveniji.

Letos bo v Sloveniji ostal dva meseca. V tem času ima namen obiskati v glavnem svoje in ženine sorodnike. Za Slovenijo pa pravi, da so se na srečo zgodile velike pozitivne demokratične spremembe.

Jože Lukančič.

le so si tudi Levstikov rojstni kraj in nato odšle na veselico v bližnjo vas, kjer so pred publiko maturantje nastopili s svojim programom. Organizirano pa bodo obiskovali tudi poseben tečaj slovenščine in si ogledali več slovenskih krajev, med drugim bodo odšli tudi na slovenski simbol – Triglav.

Povedo pa mi še, da v Argentini čez teden hodijo v argentinsko šolo, ob sobotah pa v slovensko šolo, ki ima predvsem poudarek na slovenstvu. Zdaj se jim srednja šola zaključuje. Dve že vesta, kam bosta šli naprej, tretja pa pravi, da se še ni odločila.

Ko jih vprašam, če bi se katera za stalno preselila v Slovenijo, pravijo, da imajo kar precej prijateljev tudi med ostalimi, ki hodijo v argentinsko šolo. Imajo pa v slovenski skupnosti organiziranih kar precej dejavnosti, kjer se družijo in udeležujejo tudi mladi. Ugotovljajo, da bi se težko odločile za preselitev. Za tako odločitev bi moral biti res kakšen poseben razlog.

SPOMIN NA BUBNOVEGA MARTINA

Leta 1992 se je Martin Boštjančič, po domače Bubnov z Malega Mlačvega, prvič vrnil v Slovenijo. Zgolj naključno sem tistega dne kot predsednik Krajevne skupnosti Mlačvevo urejal neke zadeve v zvezi s potni na Malem Mlačevem, pa se je pred Bubnovom hišo zbrala gruča ljudi. Povedali so mi da zdaj zdaj pričakujejo Bubnovega Martina iz Argentine. Počakal sem.

Takrat je bil živ še Tone Novljan, po domače Bubnov Tone, ki je sicer brat Jožice Jaklič, po domače Fletnove Pepce iz Zagradca. Tone-ta so Bubnovi vzeli na Malo Mlačvevo, ker na njihovi domačiji po vojni ni bilo več nikogar, ki bi prevzel domačijo.

Za Bubnovega Martina sem večkrat že slišal od mojih, zdaj že obeh pokojnih očeta Jožeta in stare matere Marije. Pravila sta, da je odšel čez Ljubelj v Vetrinj in nato prek taborišč v Italiji naprej v Argentino.

Ko se je ta Martin čez nekaj minut pripeljal skupaj z Jakličevimi iz Zagradca na Malo Mlačvevo mi je ob stisku roke rekel: »Ti si pa Mncalov iz Zagradca.«

Nikoli prej se nisva videla – pa tudi pozneje ne več, saj je nato odšel nazaj in nato umrl leta 1994.

Frančiška in Martin Boštjančič (Bubnov).

HELENA IN MARTIN MLAJŠI STA SE »VRNILA« V SVET SVOJIH STARŠEV

Na izseljenko tematiko navezujemo tudi zgodbo Helene in Martina Boštjančič, ki sta oba rojena v Argentini.

Zgodba z mlajšim Martinom Boštjančičem, sinom ravno kar omenjenega Martina, pa se v Sloveniji začne, ko sta se z ženo odločila, da se preselita v Slovenijo. Trenutno s Heleno stanujeta na Veselovi v Grosupljem in gradita hišo v naši vasi (Zagradec pri Grosupljem). Pred tem sta živela v Slovenski vasi pri/v Buenos Airesu. Martin je prej živel nekoliko stran. Helena, ki se je prej pisala Jemec, pa pravi, da je bila skoraj sosedna Grosupeljčanom zdaj že precej znanih Finkovih.

Martin, ki je po poklicu mizar, pravi, da je velikokrat očeta poslušal, kako lepa je Slovenija. Globoko si je vtisnil njegove besede v spomin. Helena je po poklicu šivilja. Ko se spomni pripovedovanja svojih staršev o Sloveniji, se ji orosijo oči. Čustva jo preplavijo, in vse nas, ki hočemo razumeti to težko in lepo zgodbo obenem.

Tudi v Argentini je pred leti prišlo do gospodarske krize in Helena je ostala brez dela. Potem je bila odločitev še nekoliko lažja. Veliko so jim pri vračanju in iskanju zaposlitev pomagali tudi Jakličevi. On se je zaposlil kot mizar v HI-PO firmi, ona pa dela v grosupeljskem vrtcu kot snažilka. Sem ter tja pa morata postoriti še kaj drugega, da raste tudi hišica na mestu, kjer je nekoč stala dotrajana stara Fletnova hiša.

SREČANJE RAZSELJENIH BRATOV IN SESTRE

Zanimivo pri srečanju s Heleno in Martinom Boštjančičem pa je bilo tudi srečanje s Heleninima bratoma, ki sta bila prav tako oba rojena v Argentini. Oba Jemca sta tiste nedelje prišla skoraj istočasno in so se srečali v zagraški Lunci po dvajsetih letih. Starejši brat Stane Jemec je prišel skupaj s hčerko iz Argentine, mlajši Tone Jemec pa iz Kanade skupaj z ženo in hčerko.

Starejši je monter klima naprav, saj pravi, da je to delo v Argentini neobhodno potrebno. Tam so temperature poleti precej visoke, pa tudi relativna vlaga je zelo visoka. Bil pa je že nekajkrat z družino v Sloveniji. Trenutno je pri njih zima, ki je vlažna. Ni veliko snega, a piha stalen veter, ki precej ohladi okolje.

Mlajši Tone je v Parizu študiral slikarstvo in kiparstvo in se nato naselil v Torontu, kjer je začel kipariti za različne naročnike, največ pa za cerkvene potrebe. Na tem mestu se nato malo pohecam in pravim, da bi ga naslednje leto morali povabiti na kiparski simpozij pod Boštanj. Morda za hec, lahko pa tudi zares!

Zdaj Tone pravi, da z ženo ne živita več v Torontu, ker rabi »širok prostor« za svoje ustvarjanje. Iz državnega programa pa v Kanadi poučuje tudi zapornike, ki se želijo naučiti kiparstva.

Njegova žena je po rodu slovenska Kanadčanka, ki prav tako zelo dobro govori slovensko. Po poklicu je učiteljica likovnega pouka v osnovni šoli, drugače pa se profesionalno ukvarja tudi z izdelavo velikih (cerkvenih) vitražev.

Mama je bila rojena v Prekmurju pri Cankovi, oče pa je bil Štajerec. Oče je po vojni odšel prek Italije v Anglijo, nato v Kanado, mama pa je prebredla Muro in odšla prek Avstrije nato v Anglijo. Oba z mamo sta že pokojna, ima pa še precej sorodnikov v Sloveniji.

Hčerka starejšega brata, ki živi v Argentini, slovensko govori dobro, njena kanadska sestrična pa skoraj nič. Iz tega lahko tudi sklepamo, kakšne so zdaj razmere za ohranjanje slovenstva v posameznih sredinah med Slovenci zunaj Slovenije. Glede na precejšnje razdalje si v zadnjih letih pomagajo vzpostavljati stike tudi preko interneta.

Čudovito pa je, da je prišlo do tega živnega srečanja v Sloveniji. Starši so morali zaradi svobode in ohranitve golega življenja pobegniti v tujino. Zdaj pa se njihovi otroci srečajo po toliko letih in tolikih kilometrih spet v njihovi domovini.

In to v moji vasi, ki je v tistem trenutku postala središče Sveta.

Jože Miklič

Srečanje bratov in sestre: (od leve proti desni) Stane Jemec, pred njim njegova hčerka. V sredini stoji Tone Jemec, sedita pa njegova žena in hčerka. Na desni strani ob Tonetu stoji sestra Helena, zraven nje pa mož Martin Boštjančič.

TRI MATURANTKE, TRIJE MLADI CVETOVI GROSUPELJSKIH KORENIN

Tri maturantke, trije mladi cvetovi grosupeljskih korenin. V sredini je Mehletova, ob njej pa sta Podržajevi sestrični.

Med sedemnajstletnimi maturanti smo srečali kar tri mlada dekleta, ki so prav tako po sorodstvenih vezeh povezane z Grosupljem in so prvič prišle v Slovenijo. Dve sta si celo sestrični in se pišeta Podržaj, sorodnike pa imata pri Podržajevih v Čušperku, po domače pri Martinovčevih in pravita, da so se z njimi že srečali. Tretja se piše Mehle in ima po mamini strani sorodnike na Spodnjem Blatu pri Grosupljem, pri Adamičevih, ki so se prav tako nekaj let nazaj vrnili iz Argentine in zdaj živijo na Spodnjem Blatu. Vse tri so tretji rod potomcev, ki je po drugi svetovni vojni moral oditi iz Slovenije, če so želeli preživeti.

Dekleta mi povedo, da bodo v Sloveniji en mesec. Tistega dne pa so popoldne in zvečer nato skupaj z ostalimi maturanti odšle še v občino Velike Lašče, kjer jih je sprejel tudi velikolaški župan Anton Zakrajšek. Spozna-

Stična

Približno trideset let po ustanovitvi cistercijskega reda leta 1098 je leta 1135 prišlo do ustanovitve stiškega samostana, prvega samostana na Kranjskem. Dve desetletji pozneje je ob njegovem boku zrasla mogočna cerkev, ki jo je oglejski

Stiška bazilika ob 850-letnici posvetitve.

patriarh Peregrin 8. julija 1156 posvetil v čast Žalostni Materi božji in ji posvetil tudi glavni oltar. Cerkev, ki je bila zgrajena kot bazilika, je bila tedaj približno šest metrov daljša in višja od današnje. V svoji preprostosti je na obiskovalce napravila močan vtis.

Letošnje leto Stičani slavijo 870 let od pravne ustanovitve samostana in 850 let od posvetitve bazilike. Samostan se je skozi stoletja razvil v pomembno duhovno in kulturno središče, prav tako se mu v občem pomenu približa tudi bazilika. Za občino Ivančna Gorica je pomemben kulturno-zgodovinski biser, njen pomen pa dosega celo državno raven. Republika Slovenija je namreč cerkev skupaj s samostanom razglasila za državni spomenik prvega reda. Šestindeseti stiški opat Anton Nadrah je s stiško baziliko povezan od 11. aprila 1937, ko so ga kot en dan starega dečka botri prinesli v baziliko, da je prejel zakrament svetega krsta. Ob krstu so mu naredili ime Frančišek. Ko je leta 1961 vstopil v stiški samostan, pa je dobil redovno ime Anton; leta 1965 je bil posvečen v duhovnika, leta 1979 izvoljen za stiškega opata, svojo duhovno službo pa opravlja že 26 let. Opat Nadrah je preletel razgibano arhitekturno pot, ki je cerkev spremljala skozi zgodovinska obdobja, in poudaril posvetno in duhovno vlogo samostana. »Velika sreča je, da ob baročni predelavi romanske bazilike niso porušili, ampak so jo le oblekli v močan baročni plašč. Na podstrešju so še vedno popolno ohranjena romanska okna ... Stiška bazilika je že 850 let za samostansko družino hiša molitve in daritve. Skoraj 250 let pa tudi za stiško župnijo. V njej so se mnoge generacije belih menihov zbirale k molitvi in koralnemu petju ter tako klicale božji blagoslov na bližnjo in daljno okolico. Ko obhajamo 850-letnico posvetitve svetišča, se obračamo Bogu s prošnjo, da bi bile gornje klopi za Plečnikovim tabernakljem kakor pred drugo svetovno vojno zopet polne belih menihov, cerkvene klopi pa bi bile ob nedeljah in praznikih na-

polnjene z gorečimi verniki. Naj Žalostna Mati božja, mogočna zavetnica tega svetišča, posreduje našo veliko prošnjo svojemu Sinu.« Ob častitljivem jubileju so samostanski bratje pripravili tudi razstavo, na ogled bo do konca oktobra, ki obsega slike akademskega slikarja patra Gabrijela Humeka, fotografije patra Branka Petauerja, faksimile stiškega rokopisa, vrsto razlag nastanka cistercijskega reda, bogato knjižno zbirko o stiški baziliki in številnih načrtih njene izgradnje, fotografije iz življenja župnije in dela z mladimi.

Barbara Pance

Opat Anton Nadrah in pater Branko Petauer.

KAJ IMAJO SKUPNEGA PAPEŽ BENEDIKT XVI., FREISING, ŠKOFJA LOKA IN BOŠTANJ?

»Nenavadno zastavljeno vprašanje,« boste rekli. Morda. Morda pa tudi ne. Naj pa za začetek navedem, da bo odgovor na vprašanje namenjeno grbom – tako grbu sedanjega papeža Benedikta XVI., kot mesta (in dežele) Freising, od koder prihaja papež. V nadaljevanju pa iščem naše povezave prek Brižinskih spomenikov, Škofje Loke in (neverjetno! – tudi) Boštanja.

Na začetku naj opišem grb sedanjega papeža Benedikta XVI. V trodelnem grbu prepoznamo zamorca s krono oziroma »freisingškega Etiopca«. V levo obrnjena glava temno-poltega Afričana s krono je bila že leta 1316 vgrajena v grbu prvotne srednjeveške škofije v Freisingu. Posebnost v novem papeškem grbu pa predstavlja podoba Korbinijanovega medveda s tovornim sedlom. Podoba se nanaša na ustanovitelja, zavetnika in duhovnega očeta freisingške škofje, škofa sv. Korbinijana, ki je na starodavnem Bavarskem oznanjal evangelij v 8. stoletju. (Samo dve stoletji pozneje so nastali tudi Brižinski spomeniki.)

Ko je Korbinijan potoval v Rim, je eden od divjih medvedov raztrgal njegovo tovorno žival. Svetnik je nato ukazal medvedu, naj namesto tovrstne živali on nosi njegovo prtljago do Rima. Medved se je sprizajnil s tem in prišel s Korbinijanom v Rim. Tam pa ga je izpustil na prostost, da se je lahko vrnil v gozdove svoje domovine.

V tej pripovedi spoznamo prek simbolike, kako je krščanstvo udomačilo divje poganstvo in tako na Bavarskem postavilo temelje nove velike kulture. Korbinijanov medved kot »božji nosač« pa simbolizira tudi breme, ki ga predstavlja papeška služba.

Tretja sestavina grba je školjka, ki ima več simboličnih pomenov. Najprej se nanaša na znamenito legendo o svetem škofu in cerkvenem učitelju Avguštinu (354-430). Prislunimo tudi tej legendi!

Ko se je sv. Avguštin sprehajal ob morju in razmišljal o skrivnosti Svete Trojice, je srečal otroka. Le-taj je s školjko nosil morskono vodo v majhno luknjo, ki jo je izkopal na plaži. Na vprašanje kaj dela, mu je otrok odgovoril: »Preden boš ti domel skrivnost Svete Trojice, bom jaz prešel morje v to luknjo.«

Školjka je tako simbol božje neskončnosti in človekove nedoumljivosti. Simbolizira pa tudi »romarjevo školjko«, ki se nanaša na enega izmed osrednjih pojmov drugega vatikanskega cerkvenega zbora »potujoče božje ljudstvo«, katerega vrhovni pastir in voditelj je postal sedaj Benedikt XVI. Že kot nadškof je Joseph Ratzinger simbol školjke vključil v svoj nadškofovski grb. Nad grbom je upodobljena škofova mitra (in ne več papeška tiara kot v grbih njegovih predhodnikov), pod njo pa metropolitanski palci.

Toliko o papeževem grbu, k temu pa dodajmo še nekaj podatkov iz njegovega življenjepisa, ki se nanašajo predvsem na mesto (in deželo) Freising in München, kamor je Freising zdaj vključen.

Bavarska vas Markt, ki ima okoli 2.500 prebivalcev, je rojstni kraj papeža Benedikta XVI.

Papež Benedikt XVI., nekdanji kardinal Joseph Ratzinger, se je rodil 16. aprila 1927, v kraju Markt ob reki Inn, v škofiji Passau v Nemčiji. Med drugo svetovno vojno so ga že kot dečka želeli vključiti v Hitlerjevo mladino, a je zavračal vse zadolžitve in se ni udeležil nobenega srečanja. Leta 1943 je bil vpoklican v protizračno obrambo, kjer so šttili tovarno BMW blizu Münchna. Od leta 1946 do 1951 je študiral filozofijo in teologijo na univerzi v Münchnu in na Inštitutu za filozofijo in teologijo v Freisingu. 29. junija 1951 je bil posvečen v duhovnika. Nato je osem let predaval dogmatiko in osnovno bogoslovje na Inštitutu za filozofijo in teologijo v Freisingu. Papež Pavel VI. (1963–1978) ga je 24. marca 1977 imenoval za nadškofa v Münchnu in Freisingu. Bil je prvi škofijski duhovnik, ki mu je bila po osemdesetih letih zaupana pastirska služba v veliki bavarski škofiji. Za 265. naslednika sv. Petra v Rimu so ga kardinali izvolili 19. aprila lani.

Poglejmo si še grba mesta in deželnega okrožja Freising!

V grbu mesta Freising se nahaja medved z oprtačem oziroma sedlom za nošenje tovora, v grbu freisingškega deželnega okrožja pa je upodobljen zamorc s krono. Toliko samo o freisingških grbih.

Poznavalcem ni treba posebej razlagati, da so Brižinski spomeniki najdeni leta 1803 blizu Freisinga, shranjeni pa v državni knjižnici v Münchnu (brižinski - freisingški, po bavarskem mestu Freising, slovensko Brižine). Nekaterim je tudi znano, da je posest freisingške škofje na Slovenskem obsegala naslednje kraje: Dobje, Klevevž, Kostel, Severna lstra (Koper) ter Škofja Loka (z Gorenjo vasjo, Poljanami, Železniki in Žirmi). Ena od zgodb, ki je poznana na Škofjeloškem, pa je na moč podobna tisti zgodbi s Korbinijanovim medvedom in zamorcem s krono. Prislunimo ji!

V Škofji Loki pripovedujejo, da je bilo prvemu zemljiškemu gospodu, ki je na loškem ozemlju s krivo palico* krotil tlačane, ime Abraham (gre za škofa

Abrahama iz Freisinga, škof od 957 do 994 – o.p. J.M.). Ko je le-ta pred davnim časom prišel z Bavarskega v Loko, je gostoval na loškem gradu vse dotlej, dokler se ni naučil po naše govoriti. Ves srečen, da se bo poslej lahko sporazumeval s podaniki in tlačani, se je nekega vigratednega dne napotil proti daljni Idriji. Spremljal pa ga je zamorec, ki ga je loški gospodar dobil v dar iz bogatega Ogleja. Potovala sta po Poljanski dolini. Ta je bila tisti čas zarasla s hostami, koder je bilo toliko medvedov, da bi jih človek ne preštel. Gorje potniku, če se je nameril brez orožja skozi te gozdove! A zamorec, ki je spremljal svojega gospodarja, je bil bistroglavec. Oborožil se je z lokom in tulom, polnim puščic.

Ko sta tako hodila in hodila, sta se sredi temne hoste namahnila na velikanskega medveda. Knez Abraham je prestrašen obstal in drgetal, njegov sluga pa je - ne bodi len - nategnil lok in izstrelil puščico v medvedovo srce. Medved se je zvalil na črno zemljo. Gospodar je rešitelja objel in del: »Rešil si mi življenje, zvesti služabnik! Za tvoje junaštvo te bom nagradil, da bodo še pozni rodovi vedeli, kakšen junak si bil!«

In je koj zatem, ko se je živ in zdrav povrnil v loški grad, zaukazal, naj v grb, ki bo še stoletja prikazoval veličino loških knezov, naslikajo glavo njegovega rešitelja. Od takrat je v škofjeloškem grbu glava črnega zamorca.

Peter Hawlina pa pravi, da je v tej škofjeloški zgodbi »vendarle nekaj prvini, ki se lepo skladajo z zgodovinskimi dejstvi. Za škofa Abrahama je sicer znano, da je kmalu po prevzemu loškega ozemlja postal cesarjev zarotnik in bil zato izgnan. Leta svojega izgnanstva je preživljal v različnih krajih, med drugim na svojih posestih na Koroškem in Kranjskem. Loško gospostvo je bila največja freisingška posest izven Bavarske. Povsem verjetno pa je, da bi mu ogleški patriarh podaril zamorca, ravno tako je verjetno res, da je znal jezik domačega prebivalstva, saj so bili prav v njegovi osebnosti zapuščajni pred dvestotimi leti najdeni Brižinski spomeniki (nastali naj bi po letu 972 - o.p. J.M.). Nič kaj verjetno pa ni, da bi že Abraham zamorca umestil v škofijski grb, saj so se grbi pojavili v splošni rabi šele v trinajstem stoletju po križarskih vojnah oziroma vsaj dvesto let po Abrahamovi smrti. Abraham sam zamorca najbrž ni umestil v grb. Vsekakor pa je moral biti dvesto let po Abrahamovi smrti dogodek z medvedom v še kako živem izročilu.

Že pred leti smo v Grosupeljskih odmevih pisali, da je bila leta 1997 prvič na škofjeloškem gradu postavljena razstava z naslovom Zamorc s krono. Pripravo jo je Slovensko rodoslovno društvo skupaj s Škofjeloškim muzejem. Glavni motor te razstave je bil nekdanji škofjeloški župan (oziroma predsednik skupščine od leta 1990 do 1994) Peter Hawlina. V razstavo je zajel več kot 60 krajev na Bavarskem, Avstrijskem in v severni Italiji ter na Slovenskem, ki so bili posest nekdanje freisingške škofje. Razstava pa je zasnovana odprto in v primeru, da se ugotovi še kakšna dodatna povezava s freisingško škofjo, se lahko vključijo tudi drugi kraji. Naslednje leto smo se tako v razstavo vključili tudi Grosupeljčani. Trenutno je v razstavo zajetih 64 krajev.

Na povabilo takratnega župana Rudija Rometa sem se tako povezal s Petrom Haulino (s katerim še vedno snujeva nekatere nove načrte) in pripravil zgodovinsko gradivo. V njem ugotavljam, da je bilo območje Boštanja (Mlačevega) na prehodu iz 1. v 2. tisočletje pristava samostojnega gospostva gradu Klevevž. Primerjalna razstava je bila narejena v slovenskem in nemškem jeziku in je bila doslej postavljena leta 1997 na že omenjenem škofjeloškem gradu, leta 1998 na Ljubljanskem gradu ob 1025-letnici prve ohranjene omembe dežele Kranjske v zgodovinski listini, leta 1999 je bila postavljena v dvorani Svetovnega slovenskega kongresa v Ljubljani, v hotelu Adria Convent v Ankaranu in Neuhofnu v Avstriji, leta 2000 v Ismaning in Nemčiji in v Stari Loki, leta 2001 v Isnu v Nemčiji in v Novem mestu, leta 2003 ob dvestotni obletnici najdenja Brižinskih spomenikov v Freisingu v Nemčiji in hkrati ponovno tudi Škofji Loki, lani pa je bila razstava postavljena v Oberwölzu v Avstriji.

Dr. Pavle Blaznik iz srednjeveških urbarjev za Slovenijo, natančneje iz urbarjev freisingške škofje govori o posesti na Velikem Mlačevem kot o ozemeljsko nepovezanem predelu klevevškega gospostva. O letnici podelitve lastništva nimamo podatka, verjetno pa se je to zgodilo v 11. stoletju. Nekdanje gospostvo bomo našli na območju gradu Boštanj in cerkve sv. Martina. Logično razmišljanje, kdaj naj bi freisingško lastništvo prešlo v roke posvetni oblasti, pa nas privede v 15. ali celo 14. stoletje. Bolj natančno si ga glede na poznavanje krajevne in slovenske zgodovine v tem trenutku še ne upam opredeliti. Po mojem sta možni letnici prehoda ustanovitve Rudolfovega - Novega mesta ali pa nekoliko poznejša zamenjava lastništva med Smarjem in Stično.

V razstavnem gradivu za območje Boštanja (Mlačevega) sicer nisem iskal grbov neposredno iz časov lastništva freisingške povezave, pač pa sem se po intuiciji in poznavanju dotedanje zgodovine odločil za grb grofov Blagajev, ki so večji del znane zgodovine Boštanja močno prispevali k njegovi rasti in razvoju pa tudi širšega prostora, čeprav je grad v času lastništva Lambergov prav tako odigral pomembno vlogo pri organizaciji protiturške obrambe.

Za grofe Blagaje je znano, da so na Slovensko uradno prišli 22. februarja 1547, ko je cesar Ferdinand predal v zakup kočevsko gospostvo Stefanu Blagaju. Boštanski grad pa je Jakob Blagaj začel graditi oziroma močno preurejati na nekdanjem selišču ali tudi cesarjevi »Karlovi hiši« imenovani leta 1549 (se pravi, da so se vse stvari dogajale skoraj istočasno in zato tudi načrtno). 1558 se je Franc Blagaj iz Kočevja oženil z Margaretto oziroma z Marjeto Lamberško z Boštanja. Le-ta je nato na Kočevskem odkazal svojim podložnikom, da so na več mestih izkrčili gozd in ustanovili 25 novih naselij. Tudi na ta način

so zavarovali del slovenske pokrajine pred nasilnimi pohodi Turkov. Nadalje je znano, da je Štefan (vnuk starega Štefana in sin Franca) sodeloval skupaj z Andrejem Turjaškim, Adamom Ravbarjem in Jakobom Prankom leta 1593 v bitki pri Sisku. V spomin na to bitko so na Boštanju imeli shranjeno zastavo kranjskega viteškega poziva. Na eni strani je bil izvezen kranjski orol, ki ga pozneje najdemo tudi v grbu Kranjske dežele, na drugi pa Kristus na križu. Zastavo so nato Lazariniji z Boštanja podedovali od moških potomcev izumrlih Blagajev v 19. stoletju. Po pogodbi med Italijo in Nemčijo leta 1943 je zastavo zadnji boštanski baron Ludvik Lazarini odpeljal s seboj na Spodnje Avstrijsko, kjer se je naselil v manjši dvorec in kjer še vedno živijo njegovi potomci in hranijo omenjeno zastavo.

Naj dodamo za boljše razumevanje še to trditve, da se je z bitko pri Sisku začelo odločilno zaustavljanje Turkov, pred katerimi je trepetala vsa krščanska Evropa. Prva zmaga nad Turki na evropskih tleh pa je impresionirala tudi takratnega papeža, ki je zmagovalce imenoval »rešitelji Evrope in krščanstva«. Prav zato so si tudi Blagaji v svoj grb dodali medveda, ki je simboliziral že pred davnimi stoletji divje pogansko ljudstvo.

In tu, na tem mestu, se krog s Freisingom in s papeževim grbom tudi za Boštanj sklene, saj so si Blagaji po tej zmagi dodali v svoj priimek tudi vložni naslov Ursini, kar v latinskem jeziku pomeni medved. V grbu se jim je po krščanskem križu razdeljenem grbu poleg veljniških rdečih črt na desnem spodnjem delu pojavil slovanski lev z razcepilnim repom, v levem kotu zgornj pa stoječi medved, ki nosi baklo. Če se poigram še nekoliko z nekoč divjim medvedom, se je le-ta s potovanjem v Rim oplemenitil, in je po povratku iz Rima nato nosil luč za razsvetljenje ostalim naseljenim v svojem pomerju. Boj Blagajev s »turškimi divjimi medvedmi« je prav zares odločilno prispeval, da jih je nato Evropa šele čez dolga desetletja zares porinila globoko čez polovico Balkana, nadaljnja prizadevanja Blagajev pa so med slovenskim življenjem pustila neizbrisni pečat omike, nenazadnje tudi »heroično« obnovljeno cerkev pod Boštanjem.

Naj pa na tem mestu omenim še na Boštanju leta 1786 rojenega Riharda Blagaja, ki se je nato oženil z najmlajšo Antonijo Kunstljevo Polhograjsko. 50 let je upravljal grajska posestva in se ljudem zelo priljubil ter si prizadeval za vsestranski razvoj kraja. Prizadeval si je za ustanovitev ljudske šole. V graščini se je stalno zbirala družba prosvetljenцев, med njimi je bil vsak teden celo ljubljanski knez-škof Anton Alojzij Wolf. Poznan pa je predvsem po roži Daphne Blagayani oziroma po naše Blagajevem volčinu ali kratko blagajani. Blagajana je rastlina, ki je Sloveniji v botaničnih krogih prinesla svetovno slavo, saj je v 19. stoletju bila v Evropi najbolj poznana slovenska roža. Rastlino so kmetje iz okolice Polhovega Gradca, še preden jo je uradna znanost priznala za novo vrsto, imenovali rumene jožefce. (Mimogrede: Nedavno umrli oče sedanjega predsednika Vlade Republike Slovenije Janeza Janše je izhajal prav iz teh krajev.)

Napletanje? Ne! Ne glede na to, koliko bo kdo sprejel gornje razmišljanje, pa ostane dejstvo, da je prisotnost simbola zamorca (in Korbinijanovega medveda) v grbu sedanjega papeža privzdignila ta simbol na najvišjo raven. Postal je močnejši od orlov in levov najiminennejših kraljevih in cesarskih rodbin. Njegov lesk je obsijal bavarsko škofijo in vse nekdanje posesti te škofje. Tako pravi Peter Hawlina. Z njim se globoko strinjam in še marsikdo tudi v grosupeljski občini. Glede na to, da smo že pred več kot tisočletjem imeli žive povezave z evropsko kulturo, bi po mojem temu tudi danes lahko dali več poudarka - konec koncav tudi z izobešanjem zastave. Za nameček pa Peter Haulina trdi, da je grb prebivališče duše, zato je nalašč poskrbljeno, da ga ne razume kdorkoli. O pomenu slovenske osamosvojitve, o demokratizaciji Slovenije, o zavzemanju za vstop v evropske povezave, o slovenski himni in zastavi ter dvajstih zvezdah v evropski zastavi pa ni treba posebej prepričevati tistih, ki smo se v devetdesetih letih za to zamerali.

Jože Miklič

* Kriva palica je mišljena škofova palica.

PA ŠE NEKAJ »POD ČRTO«!

In kaj lahko rečemo za trenutno uradno grosupeljsko in slovensko dogajanje? Glede na dosedanje dokaj nizko zavedanje pomena opisanih simbolov, ki jih nekateri celo zavračajo s pretvezo ločevanja Cerkev od javnega življenja, ni mogoče pričakovati, da bi lahko v naših krajih simbol (in kulturi, ki sledi tem simbolom) v kratkem dali kakšen večji javni pomen. O tem smo se lahko prepričali na nedavni slavni seji občinskega sveta, ko so zastave namesto na slavnostnem prostoru bile v predverju, himne pa ni bilo, ter nato tudi županovi razpravi na zadnji redni seji občinskega sveta, ko je brez vsakega navdušenja v bistvu zavrnil izobešanje evropske zastave, prav tako pa tudi ob novem turističnem vodenju v enem od najbolj ohranjenem protiturškem taboru na Slovenskem – Taboru Cerovo, saj se vodiči izogibajo omeniti, da so se naši predniki borili proti nasilnemu poturčenju za ohranitev krščanske vere in kulture. Nenazadnje so izredno odklonilen odnos do te kulture pokazali 13. julija tudi slovenska pozicija in koalicijska upokojenska stranka v Državnem zboru, ki sta z obstrukcijo onemogočili dokončen sprejem zakona o verski svobodi.

Je to demokratično, ali pa kulturno? V ratificirani evropski ustavni pogodbi imamo Slovenci zapisano, da se z verskimi skupnostmi ohranja odprt, pregleden in reden dialog. In kako to zagotoviti? Ali naj rešuje položaj te kulture in odnosov zakon iz sredine trdega komunističnega totalitarizma? Pri tem vprašanju pa si upam trditi, da se tako kot pri dvojezičnih napisih na avstrijskem Koroškem nekateri »evroskeptiki« (ki bi raje živeli v preteklem družbenem sistemu), (ne)načelni »sekularizatorji« in zagovorniki marginalnih skupin in raznih verskih sekt predvsem do (še vedno uradno!) večinskega katoliškega prebivalstva v Sloveniji obnašajo kot sloni v trgovini s porcelanom.

Smorda morda priča spet kakšni prikriti revoluciji, ali pa se le volitve bližajo?

ZGORAJ: Zastava kranjskega plemiškega poziva, ki je bila narejena v spomin na bitko pri Sisku v letu 1593. Spodaj Ludvik Lazarini, na mizi pa ohranjena čelada Franca Blagaja iz 1576. leta.

SPODAJ: Nazadnje je bila zastava na boštanskem gradu leta 1943, potem pa jo je zadnji baron Ludvik Lazarini iz »Belega kamna« odpeljal na Spodnje Avstrijsko v gradič Rosenau – »Rožnato Loko«.

ZGORAJ: Grb grofov Blagajev z Boštanja. SPODAJ: Grosupeljski pano na razstavi o štirinajstdesetih krajih, ki so bili nekoč posest freisingških škofov.

URBAN KOKALJ: ŽIVLJENJE JE SILNO RESNA STVAR!

URBAN KOKALJ. Prijatelj množice mladih, predan tudi starejšim. Zna prisluhniti sogovorniku, pripravljen poslušati, in potem spregovoriti, da čakaš na njegove besede ... Ko je pred dvema letoma prišel v Grosuplje, je bila tu njegova prva kaplanska služba.

Spomine na čas pred dvema letoma niza in srne v pripoved: »V Grosuplje sem prišel z velikim navdušenjem, ker sem vedel, da prihajam v dobro župnijo. Brez velikih pričakovanj sem svoje poslanstvo prepustil temu, kar mi bo prineslo življenje. Prišel pa sem z veliko željo, biti tukaj duhovnik. In na srečo sem se že prvi mesec brez problemov vklopil v življenje župnije. Ves čas pa so me spremljale misli iz okrožnice pokojnega papeža Janeza Pavla II. »Dal vam bom pastirjev,« ki sem jo prebral že kot semenišnik in v kateri papež govori o podobi duhovnika za današnji čas. Ta podoba naj bi bila taka, da naj bi bil duhovnik prijateljsko umeščen med ljudi, h katerim je poslan. V njej papež opozarja tudi na previdnost ljudi, ki nimajo vedno čistih in iskrenih namenov. Na oboje poskušam biti pozoren. Misli iz te okrožnice me torej spremljajo na poteh mojega dela in življenja. Po dveh letih duhovništva v grosupeljski župniji lahko rečem, da sem bil kot duhovnik z mnogimi tudi prijatelj, nikoli pa nisem izključeval dejstva, da je moje poslanstvo – biti duhovnik. To je bila in je moja iskrena želja, pričakovanje in v tej smeri želim tudi nadaljevati svoje življenjsko poslanstvo.«

- Kaj pa je tisto, kar bo, mlademu kaplanu Urbanu, na začetku njegove poti, ostalo med spomini kot svetla popotnica na poti v življenje in poslanstvo? –
»Zelo prijeten sprejem in popolno iskreno zaupanje, ki sem ju bil deležen od takratnega župnika dr. Francija Šuštarja. Odprtost ljudi. Kmalu pa sem začutil tudi močno osebno vero mnogih župljanov. Po dveh letih življenja in dela v Grosupljem vse te prve občutke, ki imajo posebno mesto v mojih spominih, lahko le še potrdim, ker vem, da je res mnogo ljudi, v katerih je globoka vera, ki tako tudi živijo in jo z življenjem izpričujejo. Med takimi in s takimi ljudmi je življenje lepše,« je razpredel svoje razmišljanje in doživljanje tistih, s katerimi se je dve leti srečeval, jim bil prijeten sogovornik, zvesti služabnik, poslušalec in svetovalec...

Veliko pa je bilo njegovega dela z mladimi. Njim je bil še posebno iskren prijatelj, zaupnik. Mlad z mladimi, ki jim je znal prisluhniti, jim svetovati, z njimi stopiti v korak... In vendar so tudi njegova spoznanja, o katerih pravi: »Žal mi je za tiste mlade, ki so se od Cerkve oddaljili in s tem tudi veliko lepega zamujajo. Vesel pa sem tistih, ki so tukaj, ki sodelujejo v župniji, ki se trudijo za urejenost življenja in zato tudi lažje spoznavajo smoter, smisel, cilj in imajo vsak svojo vizijo. Ti mladi ljudje imajo gotovo bolj polno in bogato življenje, saj so v prijateljstvu med seboj, združujejo pa se tudi v prijateljstvu z Bogom. Kaj hočejo še več?«

Kaplan Urban Kokalj: Vedno zvesti služabnik Bogu in odprt ljudem...

VSAK ČLOVEK JE ZASE SVET ...

- Kakšna je pot duhovnika do mladostnika, za katerega vemo, zna biti tudi uporen, ko je pogostokrat sam sebi dovolj, pa vendar je treba najti pravi trenutek, da ti prisluhne. Vam je to odlično uspevalo, - nadaljujem pogovor, moj sogovornik pa se prijetno toplo nasmehne, rekoč: »Osnovno načelo, ki ga moramo spoštovati, je sprejeti tako mladostnika kot odraslega človeka takšnega, kakršen je, mu posvetiti čas, ga vzeti resno in ga razumeti, ga vzdobujati, bodriti in seveda zanj tudi moliti. Nikoli pa ne smeš biti vsiljiv, pač pa poizkušaš mladega človeka pripraviti do tega, da se za prave življenjske vrednote odloči sam. Pri tem mu vsi drugi lahko samo pomagamo! Začutiti mora, da si do njega iskren, samo tako si lahko pridobiš zaupanje. Kot pravi kardinal dr. Rode, je življenje resna stvar, tako moraš tudi mladostnika obravnavati resno in mu to dati čutiti. Samo takšno delo z mladimi je lahko uspešno!« - so njegove besede izzevene resno, zamišljeno, kot da se pred njim odstirajo vse ure, ki jih je vložil v delo z grosupeljsko mladino, pa naj bodo to najmlajši, ki še z otroško poslušnostjo sledijo besedam učitelja, pa potem najstniški uporniki, ki so prepričani v svoj »prav« tudi takrat, ko znajo biti objestni v samopotrjevanju odraslosti, pa spet drugi, ki z vso resnostjo zro v življenje in so želni sogovornika, ki jim zna odstreti zastor življenja.

- Kaj pa je bilo takšnega v Grosupljem, kar bi želeli kot popotnico ponesti s seboj na nove kaplanske in sploh duhovniške poti? –
»Izkustvo Boga, ki sem ga spoznal po dobroti in iskrenosti ljudi in to je spoznanje, da Bog res spremlja človeka in da blagoslov vedno, kadar so dobri nameni v dejanjih,« - so bile njegove globoko doživete besede. Jih znamo in zmoremo razumeti?!

Morda pa so nam namenjene, da se ob njih zamislimo.

TEŽKO JE NA HITRO IZRUVATI KORENINE ...

- Razmišljate o novih izzivih, ki vas gotovo čakajo v novem okolju, med novimi ljudmi? Kakšni so občutki, ko človek odhaja iz okolja, kjer se je čutil sprejetega in potrebnega? –

Trenutek tišine. Potem se utrne misel, v kateri ni patetičnosti, zgolj realnost. »Nekaj je težkega v teh občutkih, ker sem bil tukaj dobro sprejet kot duhovnik in pri mnogih tudi kot prijatelj, pa je na hitro težko izruvat korenine, ki so se globoko zarasle... Po drugi strani pa z veseljem, ker odhajam z mnogimi izkušnjami, ki sem jih tu pridobil in bom na njih gradil naprej.

Zelo rad sem bil tukaj, vendar pričakujem od ljudi, da mi dopuščajo prav to, za kar sem se odločil že z vstopom v semenišče, namreč, da je Bog v mojem življenju še vedno na prvem mestu. Ko se odločiš za duhovništvo, si vžameš v zakup tudi takšne postaje svojega življenja. To je preverba duhovnikovega dela, ali se nisi preveč navezal na ljudi, komu dati prednost – ljudem, med katerimi si božji služabnik, ali Gospodu, ki te je izbral...«

»NOBENE PRIDIGE PREJ NE NAPIŠEM!«

Kaplan Urban Kokalj je bil eden izmed mnogih dušnih pastirjev v našem kraju, ki so sejali. Za setvijo pa pride žetev... V prispodobni sejalca na njivi, ki ga je upodobil slikar, je bil mladi kaplan Urban ob vsaki svoji pridigi. Bile so globoke, tako doživeto interpretirane, da so našle pot do srca in duše, če si jim le hotel prisluhniti.

Moja radovednost pa mi ni dala miru, da bi ga ne vprašala, kako so nastajale, kako so se rojevale njegove misli.

»Moje pridige navadno nastajajo dalj časa, včasih tudi ves teden. Kadar sem sam, tudi na kakšni poti, se navadno poglobim v molitev rožnega venca ali pa razmišljam o Božji besedi prihodnje nedelje. Tudi čas, ki ga namenjam svojim hobijem, pa naj bo to jahanje ali kolesarjenje, izkoristim miselno za to pripravo. Vse moje pričevanje je sad osebnega razmišljanja o božji besedi in življenju ljudi, ki jim misli namenjam. Vedno želim povedati predvsem tisto, kar človek potrebuje za svoje življenje! Če pa duhovnik to hoče, mora poznati ljudi! Ker pa želim oznanjati Boga in ljudem plemeniti življenje, iz nedelje v nedeljo raje pridigam!«, je razkril tudi tisti del svojega delovanja, ko je sam s seboj, s svojimi mislimi pa pri Njem, ki mu je podredil svoje življenje.

Kot iskren prijatelj prijatelju ob slovesu pa je pogovor zaključil z izbranimi besedami: »Vsem župljanom grosupeljske župnije in vsem ljudem dobre volje se iskreno zahvaljujem za vsakršno podporo in sodelovanje. Vsem želim, da bi mogli v življenju vztrajati v veri in v vsem, kar je dobrega in plemenitega. Ob tem prizadevanju bomo skupaj in posamič zmogli spoznavati, da je življenje kljub naporem in preizkušnjam še vedno lepo in dragoceno. Življenje je Božji dar in je zato resna stvar. V tem smislu smo ga torej dolžni živeti v polnosti prijateljstva med seboj in z Bogom!«

Hvala Vam za dobre želje, za popotnico v jutrišnji dan in za setev med nami! Bili ste zvest in vztrajen sejalca. Za takšnega je žetev obilna.

Alenka Adamič

POVEJ NAPREJ!

Prvi teden v juliju je bil za 128 grosupeljskih otrok poln doživetij, globokih spoznanj, igre in druženja. Že osmo leto je namreč te dneve potekal 5-dnevni oratorij. Tokrat pod geslom »POVEJ NAPREJ!« v znamenju Frančiška Ksaverja, zavetnika misijonarjev, katerega 500-letnico rojstva beležimo prav v letošnjem letu. Moto vseh oratorijev v Sloveniji letos je bilo namreč geslo misijonarja Frančiška Ksaverja, seveda pa ga je vsak organizator priredil po svoje.

24 mladih animatorjev, ki jim ni bilo žal časa, ampak so uživali tudi v tem, da so otrokom pripravili prijetne, predvsem pa pametno preživete dneve, se je na ta oratorij pripravljalo kar dva meseca tako, da so pod vodstvom in z veliko pomočjo kaplana g. Urbana izdelali program do podrobnosti.

2. dan: Obiskala sta nas misijonarja Jože Adamič in Milan Kadunc. Povedala sta nam veliko zanimivega o življenju v Afriki, tamkajšnjih ljudeh in predvsem o otrocih.

3. dan: Prišli so zelo težko pričakovani gostje s policijske uprave Ljubljana. Pripravili so nam 8 delavnic.

4. dan: Obiskali smo kmetijo družine Kozlevčar. Radi smo si ogledali njihove domače živali (konje, krave, zajčke) in se na vozu popeljali po vasi. Da pa nismo samo gledali, smo tekmovali, katera skupina bo pograbilna več sena.

Projekt Univerze za 3. življenjsko obdobje:

Člani Univerze za 3. življenjsko obdobje iz Grosupljega smo pripravili študijski program iz geragogike, v katerem starejši sodelujejo z mladimi. Na razpis Občine Grosuplje smo prijavi projekt - program za dejavnosti med letnimi počitnicami za osnovnošolske otroke, teden dni v juliju (od 10. 7. do 15. 7.).

Odziv učencev je bil nad pričakovanjem, saj se je naših delavnic vsak dan med 9. in 13. uro udeleževalo do 50 otrok. Namen našega projekta je bil predvsem ta, da otroci ne bi bili med počitnicami sami doma. Zato smo brezplačno nudili pester program, ki so ga izvajali animatorji - prostovoljci in mentorji.

Prostore nam je kljub počitnicam odprla na stečaj OŠ Louisa Adamiča na Tovarniški ulici, za kar se vodstvu šole zahvaljujemo.

Prvi dan smo si ogledali zanimivosti Županove jame in okolice (rastline, fosile in prvotni vhod v jamo) z jamskim kraljem g. Francem Kanuščem. Na Potočnikovi kmetiji smo videli v obori prostoživeče živali in na koncu so lahko, nekateri prvič, zajahali lipicanko - igralko, ki je letošnjo sezono nastopala v ljubljanski Drami.

V naslednjih dneh so potekale naslednje delavnice: plezanje, lokostrelstvo, risanje, slikanje in oblikovanje iz testa, ura pravljic, skozi igro do gledališča in lutkovne animacije, šola salse, kreativno pisanje, prvi met na koš, postavljanje šotorov...

Zadnji dan smo si v Kulturnem domu ogledali aktualen ameriški film: Očka, ne ga srat! Po filmu se je večina razgledala po razstavi likovnih del in se poiskala in podpisala pod skupinsko fotografijo v predverju KD.

Pod vodstvom mentorice ge. Simone Zorc Ramovš je skupina mladih lutkaric uprizorila še kratko lutkovno prestavo po ideji samih lutkaric z naslovom: Pika in živali.

Po zaključku so navdušeni otroci izdelke in priznanja veselo odnesli domov in si zaželeli, da bi take počitnice še kdaj imeli.

Za Univerzo za 3. življenjsko obdobje iz Grosupljega, Dora Adamič

5.dan: Zadnji dan oratorija smo zaključili s sveto mašo, ki sta jo darovala misijonarja. Prisluhnilo smo slovenski pridigi misijonarja Jožeta Adamiča.

»Animatorji pa smo tudi sami mladostniki, ki se ob tem družimo, tkemo niti prijateljstva in odgovornosti hkrati in se tudi na ta način izgrajujemo.« je Katjine misli podkrepil Alen.

Katja, ki je svojo odločitev za takšno sodelovanje povezala tudi s poklicem vzgojiteljice, na katerega se pripravlja, pa je na katehezah, kjer so bili otroci razdeljeni po starosti, in na delavnicah znotraj njih ugotovila, kako so otroci ustvarjalni, če jih le prav animatorja. »Ko gledam nazaj, je prva leta število otrok na oratorijih naraščalo, 4. leto jih je bilo kar 140, potem pa je udeležba upadala, medtem ko je bil letos spet »pravi bum«. Če samo pomislim na navdušenje, ki je bilo letos pri otrocih, ker je bil oratorij drugače zasnovan kot prejšnja leta, se je splačala vsaka minuta, ki smo jo žrtvovali za to,« je navdušena Katja,

Simona pa je dodala: »Vse, kar vložiš v delo z otroki, dobiš povrnjeno nazaj z zadovoljstvom, ko vidiš, da si uspel. Splah pa se tu-

di sam učiš in veliko novega spoznaš, kar ti koristi v življenju. Letos smo bili prvič brez pomoči s. Mojce, bi pa težko uspeli brez našega kaplana, ker je bilo veliko aktivnosti, do katerih morajo imeti drugačen pristop - tudi tega smo se v neki meri naučili animatorji. Na koncu smo čutili pravo olajšanje, ko smo naredili bilanco celotedskega dela in ugotovili, da je vse potekalo po planih. In veseli seveda, ko se je ves trud poplačal z zadovoljstvom otrok, ki smo jih gostili, in z našim oratorijem »zasedli« ves cerkveni hrib. Še posebno zadovoljstvo pa je bilo spoznanje, da smo tako velik in zahteven projekt lahko izvedli s tako mladimi animatorji, kot smo bili letos,« je delo povzela Simona Oblak.

Geslo letošnjega oratorija POVEJ NA-PREJ! je gotovo padlo na plodna tla.

Zadovoljstvo je veliko, sreča popolna. Animatorji pa že razmišljajo o prihodnjem oratoriju... Hvala vam, mladi, naredili ste veliko za generacijo, ki prihaja za vami!

Alenka Adamič

Foto: Simona Oblak

Vse je uspelo tako, kot so načrtovali. Bilo je veliko veselja, dobre volje, prijetnih trenutkov in - pametnih napotkov otrokom. Vse je bilo pripravljeno tako, da so tudi najmlajši razumeli. »Otroci so za vse dobro zelo dovzetni, samo vsebino jim je potrebno podati na pravi način,« je povedala Simona Oblak, ki oratorije spremlja z delom, idejami in pomočjo od prvih začetkov. Kako se mladostnik odloči za takšno delo, ki terja veliko časa in tudi odgovornosti, je bil moto pogovora s Simono Oblak, absolventko pedagoške fakultete, Katjo Potokar, študentko predšolske vzgoje na pedagoški fakulteti in Alenom Vovkom, dijakom gimnazije Želimlje.

»Letos sem bil že drugo leto animator na oratoriju. Ko sem bil mlajši, sem bil kot otrok vedno z veseljem in zanimanjem udeležen na oratorijih in kar nekako si nisem mogel predstavljati, da bi z zaključkom osnovne šole zaključil tudi te oratorije. Vedel pa sem, da je delo vsakogar, ki ima voljo in ideje, še kako dobrodošlo, zato sem z veseljem stopil v vrste animatorjev. Še eno prednost vidim v tem: skozi oratorije sem spoznal, kaj nam ni bilo najbolj »ljubo«, nad čim se nismo najbolj navduševali in to zdaj pomagam spremeniti s svojimi predlogi. Poleg tega pa me delo z otroki veseli, rad delam z njimi, in to je čisto dovolj, da sem postal animator,« je navdušeno razpredel misel Alen, pa hkrati tako resno, da bi človek komaj verjel, da je končal le 1. letnik gimnazije.

Kako so potekale priprave animatorjev, pa je Katja Potokar povzela: »Podlaga za naše priprave je bila knjiga katehez in pesmi, na katerih smo pod vodstvom kaplana gradili zasnovo za vsak dan posebej. Osnova so bile kateheze, ki so zasnovane tako, da smo iz vsake povzeli nauk, ki so si ga otroci zapomnili na nevsiljiv način, nadaljevanje pa so bile delavnice, ki so vse prejšnje le še podkrepile. Ko ugotoviš, kako lahko otrokom približaš bistvo katehez, ko vidiš, kako otroci ob tem uživajo in ko še pomisliš, da jim je to dobra popotnica na poti v nežna otroška leta, ti res ne more biti žal časa, ki si ga vložil v to!«

MEDNARODNI USPEH GROSUPELJSKEGA PIHALNEGA ORKESTRA

Od 11. do 16. julija je v avstrijskem Schladmingu potekal mednarodni festival koncertnih pihalnih orkestrorov s tekmovaljem mladinskih pihalnih orkestrorov. Prireditelj so poimenovali MID EUROPE SCHLADMING. Nastopili so odlični orkestri iz ZDA, Japonske, Kitajske, Anglije, Nemčije, Latvije, Estonije, Avstrije in Slovenije.

Orkestre, ki so nastopili v tekmovalnem delu, so razvrstili v dve jakostni skupini - B in C. Orkester Glasbene šole Grosuplje je nastopil v C skupini, v kateri je tekmovalo 10 evropskih orkestrorov. V tej skupini so tekmovali še trije slovenski orkestri.

Orkester Glasbene šole Grosuplje se je pod vodstvom dirigenta Boštjana Dimnika uvrstil na odlično drugo mesto. To je za Glasbeno šolo Grosuplje velika uveljavitev in potrditev dosedanjega resnega dela. Rezultate so objavili na internetnih straneh in bodo objavljeni do naslednjega festivala.

Orkestru, dirigentu in celotnemu kolektivu Glasbene šole Grosuplje za doseženi uspeh čestitamo. Več o podrobnostih nastopa in utrinkih s tekmovalja pa bomo poročali v naslednji številki Grosupeljskih odmevov.

Jože Miklič

KIPARKA ZA SAMOSTOJNO SLOVENIJO

Lučka Koščak v Bernu razstavlja ob 15-letnici samostojnosti. Multilingvistka je svoje talente povzdignila s študijem umetnosti. Mednarodni sloves uveljavlja tudi doma.

Grosupeljska umetnica, kiparka Lučka Koščak, ki živi in ustvarja v Ženevi, se je v švicarski prestolnici Bern udeležila razstave ob 15-letnici samostojne Slovenije, ki jo je organizirala Eva Dimcovski, predsednica tamkaj živčih Slovencev, ob finančni podpori Ministrstva za zunanje zadeve. Poleg Koščakove, so na razstavnem podiju svoje izdelke, kakor jih je ujelo oko fotografskega aparata, pokazali tudi Huberto Siroka, nakit, ter Katja in Jure Bricman z unikatno keramiko. »Nismo razstavili unikatnih izdelkov, ampak fotografije - plakate, ki so bili narejeni v Sloveniji,« je ob tem povedala Koščakova, o kateri so zapisali, da je, razpeta med Ženevo in Ljubljano, tipičen primer mednarodne umetnice, ki je radovedna in aktivna v različnih vrstah umetniškega izražanja (kiparstvo v različnih materialih, gledališču, film ...). Lučka, najprej diplomirana lingvistka, ki je doštudirala angleščino, slovenščino in srbohrvaščino, je lepega dne odkrila, da se njena prava narava lahko najbolje izrazi v umetniški komunikaciji, kar je nadkrilila in svojo naravno danost povzdignila še s študijem umetnosti. Danes je umetnica svetovnega slovesa, katere ime se redno pojavlja v ospredju domačih in tujih razstav.

Barbara Pance

Lučka Koščak z umetniki iz Slovenije in Ženeve.

Kiparske delavnice v Grosupljem VABILO

Enotedenskih kiparskih delavnic se lahko udeležijo otroci, mladina in odrasli oziroma vsi, ki jih zanima kiparjenje. Delavnice so za udeležence brezplačne.

»Odprti vrata domišljiji« je naslov letošnjih delavnic, ki jih bo vodila akademska kiparka Lučka Koščak.

Podlaga za delo bo najprej kratak uvod v umetnostno zgodovino. Risanje je osnova vsakemu oblikovanju in se nato nadaljuje v modeliranju z glino ter klesanju kamna. Glede na interes posameznikov se bo mogoče ustvarjalno izražati v nekaj smereh:

- klasično kiparstvo s poudarkom na portretu
- abstraktno kiparstvo in instalacije
- reliefno kiparstvo

Kiparska dela, ustvarjena na delavnicah, bodo septembra razstavljena v prostorih Občine Grosuplje.

Kiparske delavnice bodo potekale pod gradom Boštanj, prva se bo pričela v ponedeljek, 21. avgusta in zaključila v petek 25. avgusta, druga se bo pričela v ponedeljek 28. avgusta in zaključila v petek 1. septembra. Delavnice bodo trajale pet šolskih ur oziroma se bo delo vsak dan pričelo ob 10. uri in zaključilo ob 14. uri. Udeleženci morajo biti primerno (delovno) oblečeni, s seboj naj prinesejo risarski material: blok papirja in svinčnike ter malico. Za drug material in orodje bo poskrbel organizator.

Prosimo, da svojo udeležbo najavite v Zavod za kiparstvo po telefonu na št. 01/426-1400 ali po elektronski pošti na naslov: info@kiparstvo-zavod.si. Če se bo želela kiparskih delavnic udeležiti večja skupina, prosimo za pravočasno sporočilo.

Organizator delavnic je Zavod za kiparstvo, realizacijo pa bo omogočila Občina Grosuplje in lokalni sponzorji.

PREDSTAVITEV LETOŠNJIH PREJEMNIKOV ODLIKOVANJ REPUBLIKE SLOVENIJE

V tem prispevku bi radi naše bralce opozorili na letošnje prejemnike odlikovanj Republike Slovenije, ki jih je podelil predsednik države Janez Drnovšek v četrtek pred letošnjim dnevom državnosti 22. junija 2006. Še posebej pa bi radi opozorili, da je predsednik odlikoval

- dr. Jožeta Pučnika z REDOM ZA IZREDNE ZASLUGE, velikega Slovenca in humanista za življenjski prispevek k demokratizaciji, osamosvajanju in mednarodnemu priznanju Slovenije - in

- gospo Jeleno Vladimirovno Hostnik z MEDALJO ZA ČASTNO DEJANJE za podarjeno dokumentarno gradivo o slovaropiscu, jezikoslovcu, prevajalcu, publicistu, profesorju klasičnih jezikov Davorinu Hostniku.

Poleg omenjenih so bili odlikovani še:

z ZLATIM REDOM ZA ZASLUGE

- prof. dr. Ljerka Glonar, za življenjsko delo v slovenski transfuzijski medicini, posebej za zasluge pri odkrivanju in preprečevanju hemofilijne bolezni novorojenčka,

- gospa Neža Maurer, za življenjsko delo in ustvarjalni prispevek k slovenski književnosti in kulturi,

- prof. dr. Mateja Bohinjec, za življenjsko delo v medicini, posebej za zasluge v imunogenetiki in histokompatibilnosti,

- prof. dr. Miroslav Stiplovec, za življenjsko delo in pomemben prispevek k znanstveno raziskovalnemu in pedagoškemu delu v novejši slovenski zgodovini,

- gospod Tone Partljič, za izjemno delo in zasluge pri razvijanju kulture v Republiki Sloveniji,

- gospod Philipp Busquin, za zasluge in pomoč pri načrtovanju

raziskovalno-razvojne strategije Republike Slovenije in njenem uveljavljanju v Evropskem raziskovalnem prostoru (ERA),

z REDOM ZA ZASLUGE

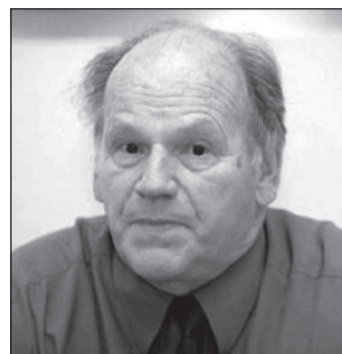
- prof. mag. Pavel Mihelčič, za programsko odličnost, mednarodno umetniško odmevnost in predstavljanje slovenske sodobne glasbe pri vodenju mednarodnega festivala Svetovni glasbeni dnevi - Slovenija 2003,

z MEDALJO ZA ZASLUGE

- Društvo ekonomistov Dolenjske in Bele krajine, za prizadevano delovanje pri razvijanju strokovnih rešitev v poslovnih znanosti in njihovem prenašanju v prakso, povezovanju gospodarstva in kulture ter uveljavljanju ideje odličnosti in vseh področjih gospodarskega in družbenega življenja.

Jože Miklič

POSMRTNO ODLIKOVANJE DR. JOŽETU PUČNIKU, RED ZA IZREDNE ZASLUGE REPUBLIKE SLOVENIJE

Dr. Jože Pučnik, rojen leta 1932 v Črešnjevcu pri Slovenski Bistrici, je ključno ime zgodbe o slovenski demokratizaciji in osamosvajanju. Po končani gimnaziji v Mariboru je študiral na Filozofski fakulteti v Ljubljani in začel sodelovati pri Reviji 57 in Perspektivah. Zaradi kritičnih razprav v Reviji 57 je bil leta 1958 obsojen na devet let zapor. Po pogojnem odpustu je leta 1963 začel pisati za Perspektive in bil leta 1964 znova zaprt. Po prenehanju zaporu je leta 1966 odšel v Nemčijo, kjer se je preživljal s priložnostnimi deli. Ker mu je bila diploma ob prijemu odvzeta, je od leta 1967 na univerzi v Hamburgu znova študiral ter leta 1971 doktoriral. Na univerzi v Lüneburgu je do leta 1989 delal kot višji akademski svetnik.

V tem letu je dr. Jože Pučnik vstopil v zgodbo o slovenski demokratizaciji in osamosvajanju, ko je sodeloval pri ustanovitvi tedanje Socialdemokratske zveze Slovenije in postal predsednik Socialdemokratske stranke Slovenije. Od jeseni leta 1989 do 1991 je bil predsednik Demosa - Demokratične opozicije

Slovenije in njegov kandidat na volitvah za predsednika republike. Bil je radikalen zagovornik osamosvojitve Slovenije. Leta 1992 je bil podpredsednik Vlade Republike Slovenije, na volitvah decembra 1992 je bil izvoljen za poslanca Državnega zbora Republike Slovenije. Pozneje se je iz politike umaknil in sodeloval le še v krogu Nove revije. Bil je humanist, demokrat, velik Slovenec in človek, ki je vedel in razumel, kaj je demokracija.

S svojim političnim udejstvom je odločno vplival na razvoj parlamentarne demokracije v Sloveniji, ki je bila podlaga za osamosvojitve. Veliko je prispeval k skupnim prizadevanjem za vzpostavitev demokracije in samostojne države in je osrednja osebnost slovenske politične mladine.

Njegovemu pogumu in pronicljivosti sposobnosti za zgodovinsko analizo se Slovenci lahko zahvalimo, da imamo svojo državo, ki se je svobodno povezala v Evropi. Napisal je številne strokovne članke v Nemčiji in pretežno politične v Sloveniji in objavil knjigi Članki in spomini 1957-1985 leta 1986 ter Kultura, družba in tehnologija leta 1988.

Umrli je januarja 2003. Pokopan je v rojstnem kraju. Mediji so zapisali »Umrli je mož, katerega življenjski projekt je bila svoboda govora, vzpostavitev politične demokracije in formiranje slovenske države.«

Iz obrazložitve v brošuri o podeljenih odlikovanjih Protokola Republike Slovenije

izbral Jože Miklič

OBRAČUN S KULTURNIŠKO OPOZICIJO Kako je v začetku šestdesetih let prejšnjega stoletja zapisano Grosuplje v SLOVENSKINOVEJŠI ZGODOVINI

Omenjena imena: Jože Pučnik, Janez Perovšek (rojen v Šmarju-Sapju), Stane Kavčič, Agrokombinat Grosuplje, Marjan Rožanc - Topla greda, Oder 57, Revija 57, Tribuna, Nova obzorja.

V začetku šestdesetih let se je povečevala kritičnost intelektualcev. Najodmevnejši so bili članki v reviji Perspektive (1960-1964), naslednici Revije 57. Avtorji so pisali o odprtih družbenih vprašanjih, nacionalnih nesoglasjih v Jugoslaviji, ustavnih vprašanjih, novejši zgodovini, zlasti o značaju narodnoosvobodilnega boja, kulturni politiki, o gospodarskih in kmetijskih problemih itd.¹⁵

Del sodelavcev revije je zagovarjal ostrejšo politično usmeritev, drugi pa so menili, naj bo revija bolj literarna. Enotni pa so si bili v nasprotovanju partijskemu monopolu, razpravljali so o sodobnih temah in niso bili zazrti samo v preteklost, kot je bilo to značilno za del partijskega vrha. Poudarjali so individualno svobodo in se spogledovali z zahodnimi duhovnimi tokovi, kar je bilo pravo nasprotje panslovenski usmeritvi očetov politikov perspektivcev. Vse to je na zunaj dajalo sicer homogeno podobo, čeprav, kot je dejal eden najvidnejših sodelavcev revije, sociolog Veljko Rus, »nismo poznali nobene organizacije ali skupinske hierarhije. Glede na te značilnosti smo bili prej krog kot skupina ali celo organizacija.«¹⁶

Perspektive so vodile številne polemike z drugimi revijami, tudi s Problemi, ustanovljenimi leta 1962, da bi med mlajšo generacijo utrjevali marksistično misel. Glasno so odmevale tudi med vse bolj kritičnimi študenti. Razprave o odnosih v družbi so nakazovale, da Zveza študentov neče več biti transmissija univerzitetnega komiteja ZK. Toda kritike študentov, zlasti tistih s Filozofske in Ekonomske fakultete, ter razprave in misli, objavljene v študentski reviji Tribuna, ki so bile dosti bolj ostre kot uradna stališča študentske organizacije, so kazale na razkol med uradno organizacijo Zveze študentov in hotenji študentov. Razpravam, ki so jih odpirale Perspektive, se je »pridružil tudi Tribuna in preko nje študentje z do tedaj že skoraj pozabljenim intenzivnostjo in množičnostjo.«¹⁷

V menzi študentskega naselja so študentje pripravljali dobro obiskane diskusijske večere in predstavili nasprotujoča si stališča. Na pogovor o problemih kmetijstva so npr. povabili republiškega sekretarja za kmetijstvo Janeza Perovška in najostrejšega kritika kmetijske politike Jožeta Pučnika, kot razsodnika pa še univerzitetnega profesorja Rudolfa Turka. Pogovora marca 1964 pa se Pučnik ni udeležil, ker je kmetijski minister »kategorično izjavil, da z bivšim arestantom ne bo sedel pri isti mizi.«¹⁸ (odebelil J.M.)

Odprto polemiziranje ni ugajalo pravovernejšim partijskim ideologom, saj so menili, da za socialistično družbo boja za umetnost ni primerno voditi na revijalnih straneh. Vloga teh ideologov pa se je v začetku šestdesetih občutno zmanjšala, saj je uredništvo Naše sodobnosti leta 1961 namesto Borisa Zihlerla, Ivana Potrča, Mateja Bora in drugih prevzela nova ekipa, med njimi Drago Šega in Dušan Pirjevec. Na sestanku filozofov in sociologov novembra 1960 na Bledu so izbruhnila ostra nesoglasja glede teorije odraza. Posledica teh je bil poraz njenih zagovornikov, slovo ždanovske kulturnopolitične usmeritve pa je jasno nakazovala tudi zamenjava Borisa Zihlerla kot vodje predsednika ideološke komisije centralnega komiteja ZKS aprila 1961.¹⁹ Starejši partijski kulturniki s takšno politiko niso bili niti najmanj zadovoljni, saj se je aprila 1961 Ivan Potrč pritožil predsedniku slovenske vlade Borisu Kraigherju, češ da naj bi »začeli naši pisatelji, ne le eden, govoriti: No, zdaj pa nimamo več revije!« ali »Nimamo revije!«²⁰

Reformista med slovenskimi politikmi Boris Kraigher in Stane Kavčič sta takšne kritike v slovenskih partijskih vrstah sprva zavračala. Politika do kulturniške »opozicije« pa se je začela ostroovati decembra 1962, ko je Tito napovedal ostre ukrepe proti »negativnim« vplivom v kulturi. Leta 1963 je tako tudi vodstvo ZKS začelo razmišljati o težavah in pri tem kot poglobljen problem označilo Perspektive ter menilo, da je treba zasnovati novo revijo za družbeno vpra-

šanja.¹⁴

Jasen odsev sodobnih dogajanj, ki je motil politike, je bil opazen tudi v umetnosti, zlasti na Oderu 57, ki so ga imeli za gledališko podružnico Perspektiv. Sodelavci Odra 57 so v dramah Primoža Kozaka in njihovi obsodbi stalinističnih procesov v mučeniku prepoznali Jožeta Pučnika. V likovni umetnosti so bile kritike usmerjene v »neustrezno« vodenje Moderne galerije, na filmskih platnih pa so se pojavili prvi filmi o sodobnem nezakonitem političnem delovanju.

Da bi vsaj malo zmanjšal pritisk iz partijskih vrst, se je Stane Kavčič sešel s sodelavci Perspektiv »in jim svetoval, naj nekoliko znižajo svoj visoki C, da bi se tako rešili pred smrtjo. Nismo se razumeli. V mojem namigu, ki so ga kasneje dobro videli, razumeli in kritizirali nekateri najbolj ortodoksnii ideologi - so perspektivisti videli našo slabost in temu primerno ukrepali.«²¹

Nato so na seji izvršnega komiteja centralnega komiteja ZKS 28. aprila 1964 sklenili ukiniti Perspektive.²² Izvedbo so prepustili uradnemu izdajatelju revije, Državni založbi Slovenije. Sledila je »vroča pomlad 1964«: revija je bila ukinjena, preklicana je bila pogodba izpustitev Jožeta Pučnika, ki so ga vnovič zaprli, aretirani pa je bil tudi urednik Perspektiv Tomaž Šalamun. Politično najbolj nespretna je bila ukinitve Odra 57. Na premiero Tople grede Marjana Rožanca, politične agitke o vprašanjih kmetijstva, so 31. maja 1964 prišli tudi ne povsem trezni delavci Agrokombinata Grosuplje in že po četrte ure na grob, brutalen način prekinili igro; predstavo je potem prepovedalo tudi sodišče.²³ (odebelil J.M.)

Kulturniki so se ogorčeno odzvali na tovrstno grobo ravnanje in se solidarizirali s prizadetimi. Devet sodelavcev ukinjenih Perspektiv je 26. maja 1964 političnim in oblastnim telesom ter časopisom poslalo izjavo s protestom proti ukinitju revij in s tem dialoga v družbi ter proti kampanji diskvalifikacij in aretacij zaradi zapisane besede. V izjavi, ki jo je objavila samo Tribuna, so napovedali, da v takšnih razmerah v javnem in publicističnem delu ne morejo več delovati, ter dovolj jasno namignili, da gre za nov kulturni molk. Z njimi so se delno strinjali tudi sodelavci Sodobnosti, saj se je pod izjavo perspektivcev 4. junija 1964 podpisalo 64 uglednih kulturnih delavcev.²⁴ Tako ali drugače so ukrepe oblasti kritizirali še številni posamezniki, Tribuna in tudi Problemi, ki naj bi bili po mnenju partije »nasprotnik« Perspektiv.

Zaradi odločnega nasprotovanja se politična čistka ni ustavila pri sprva zamišljenih ciljih, saj jo je politični vrh širil tudi na druge revije in imena. Tako so bili zamenjani ali spremenjeni uredniški odbori oz. uredništva Tribune, Naših razgledov in Sodobnosti. Ta kot ena osrednjih OPOMBE:

¹⁵ Borec, 1994, št. 535-537; Borec, 1996, št. 551-552.

¹⁶ Posvet o perspektivstvu. Borec, 1996, št. 551-552, str. 45.

¹⁷ Vodopivec, Pivec, Študentsko organiziranje po 2. svetovni vojni, str. 181.

¹⁸ Pučnik, Članki in spomini, str. 228.

¹⁹ Gabrič, Socialistična kulturna revolucija, str. 222-228.

²⁰ AS, IS-KPK, fasc. 25, 116/61.

²¹ Repe, Obračun s Perspektivami, str. 24-46.

²² Kavčič, Dnevnik 1, str. 253.

²³ Repe, Obračun s Perspektivami, str. 60-67.

²⁴ Inkret, Vročna pomlad 1964.

SLOVENSKA NOVEJŠA ZGODOVINA od 1848 do 1992, Inštitut za novejšo zgodovino, Mladinska knjiga, 2005, str. 1033-1035, 2. knjiga

MEDALJA ZA ČASTNO DEJANJE RUSINJI S SLOVENSKIMI KORENINAMI JELENI VLADIMIROVNI HOSTNIKOV

Med prejemniki letošnjih državnih odlikovanj je za naš grosupeljski prostor po svojih sorodstvenih vezeh še posebej zanimiva Jelena Vladimirovna Hostnik. Gospo Jeleno je predsednik Drnovšek odlikoval z MEDALJO ZA ČASTNO DEJANJE za podarjeno dokumentarno gradivo o slovaropiscu, jezikoslovcu, prevajalcu, publicistu, profesorju klasičnih jezikov Davorinu Hostniku, ki je na prelomu 19. in 20. stoletja pomembno prispeval h krepitvi slovensko-ruskih kulturnih in znanstvenih stikov. Nekaj besed pa namenimo tudi za splošno razumevanje in boljše poznavanje o dokaj oddaljenem času in prizadevanju mnogih Slovencev v tem času.

Pri oltarju ruske kapelice smo vsak v svojem jeziku zmolili Oče naš za umrle vojne ujetnike. Na sliki od leve: župnik Tone Hostnik, (ravnokar upokojeni) pomočnik ravnatelja šole v Litiji Jože Hostnik, ga. Jelena Vladimirovna Hostnik in njen sin Grigorij.

NEKAJ O ČASU DAVORINA HOSTNIKA

Če želimo bolje razumeti delo Davorina oziroma Martina Matvejeviča Hostnika, se moramo nekoliko sprehoditi po takratnem času, da bi ga lahko sploh razumeli.

To je bil čas, ki je bil za Slovence in pretežno vse ostale slovanske narode precej neugoden tako za gospodarski kot tudi kulturni in splošni nacionalni razvoj. Pangermanizem je bil še vedno na pohodu in tudi prekucniško leto 1848 z željo po samostojnem življenju vsakega naroda v avstrijski monarhiji (Matija Majar) ter na cesarja naslovljena peticija s programom Zedinjene Slovenije in poznejša zemljiška odveza niso še prinesli velike rešitve, ki bi to stanje v večnacionalni veliki Avstro-Ogrski spremenili na bolje. Dosegli pa so vendarle, da so lahko v gimnazijah poučevali slovenščino.

Leta 1867 so v kranjskem deželnem zboru Slovenci prvič imeli večino. Za te volitve je imela nedvomno velike zasluge slovenska duhovščina. Valentin Zarnik je navdušen zapisal, da smo Slovenci iz narodopisnega pojma prvič postali narod. Kmalu za tem so se med Slovenci začele precej hitro, široko in poglobljeno širiti različne kulturne dejavnosti. Obdobje sloge pa je trajalo le nekaj let do naslednjih volitev.

Edina samostojna slovanska država takrat je bila Rusija, ki je vzpodbujala enakopravnost narodov tako v avstro-ogrski monarhiji kot tudi v deželah Otmanskega cesarstva. Po prekucniškem letu se je močneje oblikovala panslaviistična naveza. V takih razmerah je naraščalo tudi razpoloženje med Slovenci. Tu pa se je že začelo razhajanje med mlado- in staroslovenci, a smo o tem v zadnjih šestdesetih letih dobili zelo enostranske zgodovinske odgovore. Liberalni so se ogrevali za Rusijo, nekoliko bolj katoliško misleči pa so bili do nje zadržani že zaradi vere. V drugi polovici 19. stoletja se je začela povečevati tudi emigracija Slovencev. Največ jih je odšlo v Ameriko, precej manj pa v Rusijo. Zato je ruski car, ki je potreboval predvsem učitelje, nekaj teh privabil na ta način, da je prišlekom iz avstroogrskih dežel ponudil višjo plačo.

Med Slovenci je bilo kar precej naklonjenosti do povezav med slovanskimi narodi. Še posebej se je to poznalo med Slovenci v Italiji po letu 1866, ko se je Italija zoper Beneške Slovence in Rezijane obnašala vedno bolj mačehovsko. Tako je na primer znani gornik dr. Henrik Tuma, ki ima prav tako korenine v naši občini na poljskem koncu, zaposlen pa je bil kot odvetnik v Gorici, imel zbranega ogromno gradiva ruskih književnikov. Ivan Cankar pa je v enem od svojih spisov o Slovencih omenil tudi napovedujočo se zvezo z južnimi slovanskimi narodi: »...Avstrijsko-ogrski državniki pa ravnajo narobe in so zato še modrejši. Najzvestejše, priznane in v ognju preizkušene patriote, namreč Slovence in Hrvate, pehajo z vso silo v irendento. Človek je že tako ustvarjen, da v temi nezavedno, instiktivno pogleda tja, od koder prihaja luč. Mati Avstrija bi storila pametno, če bi prinesla v hišo nekaj luči, da bi otroci ne gledali skozi okno. Ali – da ostanem pri tej primeri – namesto da bi tako storila, se žene in trudi, da bi upihnila še tisto luč, ki sije zunaj, ter podi otroke od okna...«

Pred rusko kapelico pod Vrščem 24. junija 2006.

Zaradi starih nerešenih gospodarskih imperialističnih problemov predvsem v Evropi, pa tudi širše, je sledila prva svetovna vojna, kjer so si v jarkih na italijanski in avstrijski strani mnogokrat stali na nasprotni strani Slovence, kljub temu da niso marali ne Avstrijev ne Italijanov oziroma njihovih zaveznikov. Pri tem je posebej zanimiva pripoved o 10.000 ruskih vojnih ujetnikih, ki so po načrtih Avstro-Ogrske gradili cesto čez (Mojstrovko) Vrščič za oskrbovanje bojišč Soške fronte. Njihovo že tako žalostno usodo je povečal še snežni plaz v marcu leta 1916, ko jih je nenkrat zagrnjal čez 300.

Nekaj jih je pokopanih v grobnici pod Erjavčevo kočjo,

drugi pa v grobnici, kjer so preživel ruski sonarodnjaki nato leta 1917 s preprostimi ročnimi tesarskim in mizarskim orodjem postavili rusko kapelico, ki je zdaj razglašena za spomenik nacionalnega pomena. Kapelico je lani Ministrstvo za kulturo obnovilo, za kar se je našemu predsedniku vlade Janšič ob nedavnem obisku zahvalil tudi ruski predsednik Putin.

NEKAJ O DAVORINU HOSTNIKU

Davorin (Martin) Hostnik je bil rojen 14. septembra 1853 v Podrožah blizu Šmartnega pri Litiji. Po domače se je pri hiši reklo pri Janezku ali pa tudi pri Podrožskih. Bil je peti od dvanajstih otrok Marije in Matije Hostnika, rodilo se je šest dečkov in šest deklic. Matijev deveti otrok Leopold je bil med drugim tudi župan v Šmartnem, dvanajsta Frančiška pa je bila redovnica.

Davorin se je prvič zaposlil v letih 1872 do 1873 v uredništvu Slovenskega naroda, ki ga je urejal Josip Jurčič in s katerim sta večkrat prišla tudi navskriž. Nekega dne je Davorin kar na vsem lepem pobral šila in kopita in odšel, Jurčič pa si je pulil las, sam pisal v časopis, delal korekcije in vse, kar je prej počel njegov sodelavec Davorin.

Ko je Davorin odslužil vojsko, se je v jeseni 1877 na Dunaju vpisal na romansko filologijo. Poleg Matije Čopa je bil eden redkih Slovencev, ki so dobro poznali staro francoščino in med drugim je iz nje tudi prevajal različna francoska dela za Slovenski narod. Prevedel je tudi Goldonijovo burko Sluga dveh gospodov, ki so jo marsikateri naši kulturniki uprizarjali še nedavno (npr. pred približno dvema desetletjema nekdanji člani KUD-a Boštanj – Mlačevo). Prevajal je tudi Julesa Verna. Učil pa se je tudi ruščine.

Leta 1879 je Davorin Hostnik odpotoval v Rusijo, kjer je bival nato vse do leta 1923 v Rilsku – Kurska gubernija ter učil francoščino in nemščino. Z odhodom v Rusijo pa je zaključil s francoskim prevajanjem. Oženil se je z Aleksandro, hčerko pravoslavnega duhovnika. Rodilo se jima je pet otrok: Milica, Olga, Aleksej, Vladimir in Mitriofan.

1897 je v Gorici pri založniku Gabrščku izdal Rusko-slovenski slovar (izšel je za veliko noč naslednje leto kot »velikonočni pirh«, čez štiri leta pa je izdal še njegovega »dvojčka« Slovensko-ruski slovar s kratkima slovnica. V predgovoru rusko-slovenskega slovarja, ki ga je izdal leta 1897, je Davorin Hostnik označil njegov pomen za Slovence z besedami: »S to knjigo izročam svojim dragim rojakom priložnik, ki jim bo omogočil, da se bodo naučili jezika največjega in najmočnejšega slovanskega naroda in da bodo črpali neizmerna bogastva ruske literature iz prvih virov.«

Za slovnico slovenskega jezika v ruščini je prejel nagrado ruske Akademije znanosti. Slovar je še danes praktičen, v katerem se čuti močno kulturno ozadje in je še vedno uporaben. V ruščino je prevedel več slovenskih leposlovnih del, med njimi Levstikovega Martina Krpana, ki je bil prav z njegovim prevodom prvič preveden v kakšen tuj jezik.

Leta 1898 (med pisanjem slovarjev) mu je na hitro zbolela in nato umrla žena, po dvanajstih letih pa se je na prigovarjanje otrok ponovno oženil s pianistko in plesalko Olgo Semnjonovo. Davorin je v Rusiji sicer dokaj dobro živel, a je imel tudi precej stroškov, pa tudi velika hiša ga je na starost precej obremenjevala. Leta 1921 je pisal svoji hčerki: »Počutim se čudovito! Pripravil sem vrt za zimo, vsega sem prekopal.« Star je bil 68 let, a že naslednje leto ga je doletela nesreča, ko mu je umrl najmlajši sin za škrlatinko. Ker je njegova najstarejša hči Milica zbežala v času oktobrske revolucije v Šmartno pri Litiji k teti Marički (od tu je odpotovala v Beograd, nato pred ruskimi rdečimi osvoboditelji v Nemčijo in se dokončno naselila z družino v Ameriki), se je bal zapletov zaradi pokojnine in drugih problemov. Želel je odpotovati, a se ni mogel ločiti od ostalih treh otrok, ki so ostali v njegovi bližini. Po prvi svetovni vojni Davorin tako ni več prišel v domovino. Umril je v Voronežu 26. marca 1929, star 75 let. Zadnji vnuk Oleg je padel v drugi svetovni vojni pri Leningradu.

Davorin alias Martin Matvejevič Hostnik in njegov sin Vladimir leta 1918.

Davorin Hostnik leta 1870, ko je bil še študent.

JELENA VLADIMIROVNA HOSTNIK

Po smrti najmlajšega sina 1922 je Davorin, ki si je v Rusiji nadel drugo ime Martin Matvejevič (po očetu Matiji) Hostnik, ostal sam z ženo, saj so se drugi otroci že odselili. Zato se je v Rilsku vrnil najstarejši sin Vladimir, kateremu je na svet privekala Jelena, o kateri teče beseda. Dedek je bil zelo pozoren do nje in jo tudi večkrat zaščitil pred močnejšimi starejšimi bratoma. Lepo so živeli: babica je igrala na klavir, dedek pa na violino. Gospa Jelena pa pravi: »Česaroli se je lotil, je delal z velikim občutkom odgovornosti. Zgradil je tudi veliko in lepo hišo z osmimi sobami. V vrt je posadil mnogo različnih sadnih dreves in veliko zelenjave, tam je raslo tudi veliko rož.«

Jelena Vladimirovna Hostnik je po šolanju postala projektantka strojnih naprav v velikem energetskega državnem podjetju. Zdaj je upokojena in živi v Voronežu, kakšnih 600 km stran od Moskve, kjer je pokopan njen ded. To pot je v Slovenijo pripotovala s svojim sinom Grigorijem, elektroenergetikom po poklicu.

Pred tremi leti je ob 150-letnici rojstva Davorina Hostnika na povabilo Ustvarjalnega središča Breznikar prvič obiskala Slovenijo, domovino svojega deda. »Vse življenje sem sanjala o tem, da bi obiskala domovino svojega deda, in danes se je moja želja uresničila...« je dejala na tem simpoziju v Šmartnem pri Litiji, na katerem so slovenski in ruski znanstveniki osvetlili Hostnikovo delo in življenje ter razmere, v katerih je živel in ustvarjal. Ob tej priložnosti je Jelena Vladimirovna Hostnik podarila zasebnemu zavodu Ustvarjalnemu središču Breznikar v Šmartnem pri Litiji dokumentarno gradivo o Davorinu Hostniku, med katerim je tudi rokopis za dopolnjen rusko-slovenski slovar, ki ni bil izdan. Gradivo je razstavljeno v muzejski učilnici zavoda, ki so jo odprli v letu 2003 so v spomin na 150-letnico njegovega rojstva. V novembru 2004 je bil na podlagi tega gradiva izdan tudi zbornik.

Simpozija pred tremi leti v Šmartnem pri Litiji so se udeležili številni sorodniki Davorina Hostnika. Med njimi v sredini drži njegovo sliko vnukinja Jelena Vladimirovna Hostnik, na levi strani ob njej pa stoji šetnjurski župnik Tone Hostnik.

Na simpoziju pa je tudi dejala: »Pravijo, da človek živi, dokler se ga spominjajo. Mi v Rusiji se spominjamo dedka, spominjate se ga tudi vi tukaj. In zato se vam najlepše zahvaljujem.«

Gospa Jelena šteje že dobrih osem križev, a je še vedno živahna in bistrega duha. Letos je prišla na povabilo predsednika slovenske države Janeza Drnovška na podelitev častne medalje. Nekaj dni pred podelitvijo je prišla skupaj s svojim mlajšim sinom Grigorijem v Slovenijo in ostala še nekaj dni med sorodniki. V družbi z Jožetom Hostnikom, do nedavnega pomočnikom ravnatelja Osnovne šole Litija, je obiskala tudi svojega sorodnika župnika Toneta Hostnika v Št. Juriju.

V soboto, 24. junija, smo tako skupaj odšli in obiskali nekaj slovenskih krajev. Najprej smo se ustavili na Brezjah pri Mariji Pomagaj. Nato smo prek Kranjske Gore (kjer so v turistični agenciji že vedeli za njen prihod in so ji podarili posebno promocijsko kaseto ter še nekaj drugega gradiva o Sloveniji v ruščini) odšli do ruske kapelice pod Vrščem.

S ključem, ki smo ga dobili v kranjskogorski turistični agenciji kot posebni gostje, smo stopili v notranjost ruske kapelice, kjer smo molili vsak v svojem jeziku Oče naš za duše nesrečnih ruskih vojnih ujetnikov, ki so kot žrtve plazu pokopani pod juljskimi vršaci.

Ko smo se razhajali, se je popoldne že nagibalo v drugo polovico in v zraku je zadišalo po praznovanju našega državnega praznika.

Stisk roke, in srečanje z zanimivimi ljudmi odide v spomine? Ne! Še celo pot in še zdaj prelevam to zgodbo! Kako pestre so življenjske poti. Človeka, kot sta gospa Jelena in njen sin Grigorij, ki sem ju srečal le za nekaj ur, sta pustila tako globok vtis tudi po tistem, kar sem izvedel med vsticami o njihovi, nedavni polpreteklosti, da o sedanjosti niti ne govorimo.

Kako smo si lahko daleč po razdaljah, a po razmišljanju vendarle blizu? Koliko nitk in usod se naplete med ljudmi? Koliko je lepih trenutkov! In kako vsi hrepenimo po sreči! A kolikokrat nas le-ta tudi v najodločilnejših trenutkih obide? »Človek obrača – Bog obrne!«

Med temi nitkami, se mi zdi, se je pred stoletjem in več prepletala tudi zgodba Davorina alias Martina Matvejeviča Hostnika, o katerem smo do zdaj Slovence vedeli zelo malo ali pa nič.

Jože Miklič

Ga. Jelena je s sinom in svojim sorodnikom župnikom Tonetom Hostnikom odšla tudi k Mariji Pomagaj na Brezje.

Novosti iz domoznanske zbirke - 13

Grosupeljski krog : kolesarske poti [kartografsko gradivo] / zasnova Kolesarsko društvo Grosuplje, topografska podlaga Geodetski zavod Slovenije, fotografije: Uroš Perme, Stane Peterlin, Ivo Hočvar. – Grosuplje : Občina, 2005 (izšlo s popravki maja 2006), barve, na listu 45 x 32 cm, zložen na 16,5 x 9,5 cm.

Kolesarstvo pridobiva vse več privrženec. Občine in regije se povezujejo pri oblikovanju kolesarskih poti različnih zahtevnosti, da bi jih lahko vključili v turistične ponudbe krajev. Tudi Občina Grosuplje in Kolesarsko društvo Grosuplje sta izdala zemljevid kolesarskih poti, ki vodijo po naših krajih pa tudi izven meja naše občine. Postavili so 8 različnih smeri in težavnostnih stopenj. Predvsem je različna dolžina, razlike pa so tudi v premagovanju višinskih razlik. Vse imajo start in cilj v Grosupljem. Poti vodijo mimo čudovitih naravnih in kulturnih znamenitosti, ki so na kratko opisane ob robu zemljevida. Tudi vsaka pot je posebej opisana.

ZBORNIK ob 30-letnici Kolesarskega društva Grosuplje : 1976 – 2006 / [uredili Marko Juvan et al.]. - Grosuplje : Kolesarsko društvo Grosuplje, 2006. – 72 str. : ilustr. ; 23 cm.

30 let je dolga doba v življenju društva in prav je, da so se kolesarji odločili popisati svoje delo v zborniku. Kolesarski klub so ustanovili leta 1976, ko je bilo v Grosupljem nekaj sicer zelo dobrih tekmovalcev, rekreativno kolesarjenje pa ni bilo cenjeno, saj je takrat vsak želel kupiti avtomobil. Vztrajno delo zanesenjakov, popisano v tej knjigi, je pripomoglo, da je klub pridobil vedno nove člane in širil svoje dejavnosti. Danes je eden najbolj prepoznanih športnih klubov v Grosupljem. V uvodni besedi je sedanjí predsednik Toni Hren ugotovil, da društvo danes šteje 130 članov, ki jim društvo omogoča aktivno preživljanje prostega časa in dobro družbo. Zbornik je s pozdravnimi besedami spomnil na pot tudi župan Janez Lesjak. Občina kolesarstvo podpira, saj na medobčinski ravni sodeluje pri določanju kolesarskih poti po ljubljanski regiji. Pri prispelju Grosuplje od tekmovalnega do rekreativnega kolesarstva (str. 8-19) prinaša zgodovinski pregled delovanja društva, tekmovalcev in njihovih dosežkov ter razvoj množičnega rekreativnega kolesarstva. Vrstijo se letnice in imena, ki smo si jih tudi nekolesarji zapomnili. Naslovi članov v zborniku so sami po sebi dovolj zgovorni: Franc Škerlj, »krivec« za rojstvo grosupeljskega kolesarstva, Franc Škerlj: Kako se je rodilo Kolesarsko društvo Grosuplje, Anica Škerlj: Tiha sopotnica – pripovedujejo o življenjski in športni poti Franca Škerlja.

Nato pa spregovorijo vsi predsedniki Kolesarskega društva Grosuplje: Jože Nered: predsednik 1976-1980 - spregovori o začetkih društva, postavljanju temeljev kolesarstva v Grosupljem in veliki poštvovalnosti in delavnosti prvih članov. Borut Wildmann: predsednik 1980-1984 - pripoveduje o naslednjih štirih letih društvenega življenja in dela ter o tekmovalnih dosežkih. Pavel Staudohar: predsednik 1984-1992 - kar dva mandata je vodil klub in članstvo pripeljal do skoraj dvesto petdeset članov in več kot šestdeset tekmovalcev.

Blaz Miklavčič: predsednik 1992-1996 - v času njegovega predsednikovanja so se društva bolj profilirala, veterani so šli na svoje, tudi s tekmovalnim delom so prenehali, ker so postajale ceste za trening mladih kolesarjev vse bolj nevarne. Renato Bedene: predsednik 1996-1999 - množično so se udeležili več maratonov, povezovali so se tudi s soslednimi društvi v Dobropolju in Ivančni Gorici pri trasiranju kolesarskih prog. Blaž Malnar: predsednik 1999-2003 - pri organizaciji maratona in kolesarskih izletov so jim stali ob strani mnogi sponzorji. Od Kolesarske zveze Slovenije so prejeli priznanje za pomemben prispevek k promociji in razvoju kolesarstva. Toni Hren: predsednik od leta 2003 dalje - atrakcija v društvu so bila kolesa tandem (dvoje koles, povezanih med seboj). Izdelali so zemljevid kolesarskih poti, ki je predstavljen v zgornjem članku. Olimpijski komite Slovenije in Turistična zveza Slovenije sta društvu podelila priznanje za najbolje organizirano in izpeljano akcijo Slovenija kolesari.

Svoje spomine na nekdanje tekmovalne dni so obudili: Mateja Kregar Gliha, Marko Smolič, Andrej Jeršin, Franci Novak - Nac in Mitja Bučar. Za konec so dodali še izbor prispevkov o delovanju društva, objavljenih v javnih glasilih. Popisali so svoje akcije: maraton češenj v Goriških Brdih, vzpon na Vrh nad Višnjo Goro, vzpone na Pance, Slovenija kolesari in še mnoge druge (str. 47 - 60). Spomnili so se tudi tistih svojih članov, ki jih ni več med njimi in na koncu dodali še šaljivo pesem Slovenski kolesar, ki jo je napisal Anton Hribar Korinjski v Domu in svetu leta 1897.

V domoznansko zbirko smo tako dobili lepo oblikovano, s slikovnim gradivom bogato opremljeno knjigo, ki priča o zgodovini in delu društva, ki ima glede na vse večje zanimanje za kolesarstvo lepe možnosti, da še naprej deluje v dobro vseh ljubiteljev kolesarskega športa v Grosupljem.

Marija Samec

Blaz Miklavčič: predsednik 1992-1996 - v času njegovega predsednikovanja so se društva bolj profilirala, veterani so šli na svoje, tudi s tekmovalnim delom so prenehali, ker so postajale ceste za trening mladih kolesarjev vse bolj nevarne. Renato Bedene: predsednik 1996-1999 - množično so se udeležili več maratonov, povezovali so se tudi s soslednimi društvi v Dobropolju in Ivančni Gorici pri trasiranju kolesarskih prog. Blaž Malnar: predsednik 1999-2003 - pri organizaciji maratona in kolesarskih izletov so jim stali ob strani mnogi sponzorji. Od Kolesarske zveze Slovenije so prejeli priznanje za pomemben prispevek k promociji in razvoju kolesarstva. Toni Hren: predsednik od leta 2003 dalje - atrakcija v društvu so bila kolesa tandem (dvoje koles, povezanih med seboj). Izdelali so zemljevid kolesarskih poti, ki je predstavljen v zgornjem članku. Olimpijski komite Slovenije in Turistična zveza Slovenije sta društvu podelila priznanje za najbolje organizirano in izpeljano akcijo Slovenija kolesari.

Svoje spomine na nekdanje tekmovalne dni so obudili: Mateja Kregar Gliha, Marko Smolič, Andrej Jeršin, Franci Novak - Nac in Mitja Bučar. Za konec so dodali še izbor prispevkov o delovanju društva, objavljenih v javnih glasilih. Popisali so svoje akcije: maraton češenj v Goriških Brdih, vzpon na Vrh nad Višnjo Goro, vzpone na Pance, Slovenija kolesari in še mnoge druge (str. 47 - 60).

Spomnili so se tudi tistih svojih članov, ki jih ni več med njimi in na koncu dodali še šaljivo pesem Slovenski kolesar, ki jo je napisal Anton Hribar Korinjski v Domu in svetu leta 1897.

V domoznansko zbirko smo tako dobili lepo oblikovano, s slikovnim gradivom bogato opremljeno knjigo, ki priča o zgodovini in delu društva, ki ima glede na vse večje zanimanje za kolesarstvo lepe možnosti, da še naprej deluje v dobro vseh ljubiteljev kolesarskega športa v Grosupljem.

Marija Samec

Blaz Miklavčič: predsednik 1992-1996 - v času njegovega predsednikovanja so se društva bolj profilirala, veterani so šli na svoje, tudi s tekmovalnim delom so prenehali, ker so postajale ceste za trening mladih kolesarjev vse bolj nevarne. Renato Bedene: predsednik 1996-1999 - množično so se udeležili več maratonov, povezovali so se tudi s soslednimi društvi v Dobropolju in Ivančni Gorici pri trasiranju kolesarskih prog. Blaž Malnar: predsednik 1999-2003 - pri organizaciji maratona in kolesarskih izletov so jim stali ob strani mnogi sponzorji. Od Kolesarske zveze Slovenije so prejeli priznanje za pomemben prispevek k promociji in razvoju kolesarstva. Toni Hren: predsednik od leta 2003 dalje - atrakcija v društvu so bila kolesa tandem (dvoje koles, povezanih med seboj). Izdelali so zemljevid kolesarskih poti, ki je predstavljen v zgornjem članku. Olimpijski komite Slovenije in Turistična zveza Slovenije sta društvu podelila priznanje za najbolje organizirano in izpeljano akcijo Slovenija kolesari.

Svoje spomine na nekdanje tekmovalne dni so obudili: Mateja Kregar Gliha, Marko Smolič, Andrej Jeršin, Franci Novak - Nac in Mitja Bučar. Za konec so dodali še izbor prispevkov o delovanju društva, objavljenih v javnih glasilih. Popisali so svoje akcije: maraton češenj v Goriških Brdih, vzpon na Vrh nad Višnjo Goro, vzpone na Pance, Slovenija kolesari in še mnoge druge (str. 47 - 60).

Spomnili so se tudi tistih svojih članov, ki jih ni več med njimi in na koncu dodali še šaljivo pesem Slovenski kolesar, ki jo je napisal Anton Hribar Korinjski v Domu in svetu leta 1897.

V domoznansko zbirko smo tako dobili lepo oblikovano, s slikovnim gradivom bogato opremljeno knjigo, ki priča o zgodovini in delu društva, ki ima glede na vse večje zanimanje za kolesarstvo lepe možnosti, da še naprej deluje v dobro vseh ljubiteljev kolesarskega športa v Grosupljem.

Marija Samec

Blaz Miklavčič: predsednik 1992-1996 - v času njegovega predsednikovanja so se društva bolj profilirala, veterani so šli na svoje, tudi s tekmovalnim delom so prenehali, ker so postajale ceste za trening mladih kolesarjev vse bolj nevarne. Renato Bedene: predsednik 1996-1999 - množično so se udeležili več maratonov, povezovali so se tudi s soslednimi društvi v Dobropolju in Ivančni Gorici pri trasiranju kolesarskih prog. Blaž Malnar: predsednik 1999-2003 - pri organizaciji maratona in kolesarskih izletov so jim stali ob strani mnogi sponzorji. Od Kolesarske zveze Slovenije so prejeli priznanje za pomemben prispevek k promociji in razvoju kolesarstva. Toni Hren: predsednik od leta 2003 dalje - atrakcija v društvu so bila kolesa tandem (dvoje koles, povezanih med seboj). Izdelali so zemljevid kolesarskih poti, ki je predstavljen v zgornjem članku. Olimpijski komite Slovenije in Turistična zveza Slovenije sta društvu podelila priznanje za najbolje organizirano in izpeljano akcijo Slovenija kolesari.

Svoje spomine na nekdanje tekmovalne dni so obudili: Mateja Kregar Gliha, Marko Smolič, Andrej Jeršin, Franci Novak - Nac in Mitja Bučar. Za konec so dodali še izbor prispevkov o delovanju društva, objavljenih v javnih glasilih. Popisali so svoje akcije: maraton češenj v Goriških Brdih, vzpon na Vrh nad Višnjo Goro, vzpone na Pance, Slovenija kolesari in še mnoge druge (str. 47 - 60).

Spomnili so se tudi tistih svojih članov, ki jih ni več med njimi in na koncu dodali še šaljivo pesem Slovenski kolesar, ki jo je napisal Anton Hribar Korinjski v Domu in svetu leta 1897.

V domoznansko zbirko smo tako dobili lepo oblikovano, s slikovnim gradivom bogato opremljeno knjigo, ki priča o zgodovini in delu društva, ki ima glede na vse večje zanimanje za kolesarstvo lepe možnosti, da še naprej deluje v dobro vseh ljubiteljev kolesarskega športa v Grosupljem.

Marija Samec

Blaz Miklavčič: predsednik 1992-1996 - v času njegovega predsednikovanja so se društva bolj profilirala, veterani so šli na svoje, tudi s tekmovalnim delom so prenehali, ker so postajale ceste za trening mladih kolesarjev vse bolj nevarne. Renato Bedene: predsednik 1996-1999 - množično so se udeležili več maratonov, povezovali so se tudi s soslednimi društvi v Dobropolju in Ivančni Gorici pri trasiranju kolesarskih prog. Blaž Malnar: predsednik 1999-2003 - pri organizaciji maratona in kolesarskih izletov so jim stali ob strani mnogi sponzorji. Od Kolesarske zveze Slovenije so prejeli priznanje za pomemben prispevek k promociji in razvoju kolesarstva. Toni Hren: predsednik od leta 2003 dalje - atrakcija v društvu so bila kolesa tandem (dvoje koles, povezanih med seboj). Izdelali so zemljevid kolesarskih poti, ki je predstavljen v zgornjem članku. Olimpijski komite Slovenije in Turistična zveza Slovenije sta društvu podelila priznanje za najbolje organizirano in izpeljano akcijo Slovenija kolesari.

Svoje spomine na nekdanje tekmovalne dni so obudili: Mateja Kregar Gliha, Marko Smolič, Andrej Jeršin, Franci Novak - Nac in Mitja Bučar. Za konec so dodali še izbor prispevkov o delovanju društva, objavljenih v javnih glasilih. Popisali so svoje akcije: maraton češenj v Goriških Brdih, vzpon na Vrh nad Višnjo Goro, vzpone na Pance, Slovenija kolesari in še mnoge druge (str. 47 - 60).

Spomnili so se tudi tistih svojih članov, ki jih ni več med njimi in na koncu dodali še šaljivo pesem Slovenski kolesar, ki jo je napisal Anton Hribar Korinjski v Domu in svetu leta 1897.

V domoznansko zbirko smo tako dobili lepo oblikovano, s slikovnim gradivom bogato opremljeno knjigo, ki priča o zgodovini in delu društva, ki ima glede na vse večje zanimanje za kolesarstvo lepe možnosti, da še naprej deluje v dobro vseh ljubiteljev kolesarskega športa v Grosupljem.

Marija Samec

Blaz Miklavčič: predsednik 1992-1996 - v času njegovega predsednikovanja so se društva bolj profilirala, veterani so šli na svoje, tudi s tekmovalnim delom so prenehali, ker so postajale ceste za trening mladih kolesarjev vse bolj nevarne. Renato Bedene: predsednik 1996-1999 - množično so se udeležili več maratonov, povezovali so se tudi s soslednimi društvi v Dobropolju in Ivančni Gorici pri trasiranju kolesarskih prog. Blaž Malnar: predsednik 1999-2003 - pri organizaciji maratona in kolesarskih izletov so jim stali ob strani mnogi sponzorji. Od Kolesarske zveze Slovenije so prejeli priznanje za pomemben prispevek k promociji in razvoju kolesarstva. Toni Hren: predsednik od leta 2003 dalje - atrakcija v društvu so bila kolesa tandem (dvoje koles, povezanih med seboj). Izdelali so zemljevid kolesarskih poti, ki je predstavljen v zgornjem članku. Olimpijski komite Slovenije in Turistična zveza Slovenije sta društvu podelila priznanje za najbolje organizirano in izpeljano akcijo Slovenija kolesari.

Zbornik občin Grosuplje, Ivančna Gorica, Dobropolje 24

Zbornik občin Grosuplje, Ivančna Gorica, Dobropolje je uveljavljena domoznanska publikacija, ki redno izhaja že skoraj petdeset let. Vsebinsko je zamejen na področje naših treh občin, tematsko pa obravnava lokalno zgodovino, kulturo, znanost, umetnost in gospodarstvo preteklega in sedanjega časa. Zbornik s svojo vsebino, uredniško naravnostjo in avtorskimi pogledi na tematiko in družbeno stvarnost tudi trajno pričuje o času in življenju našega področja, zato bo zanimiv tudi v prihodnje. Z odkupom večjega dela naklade (800 izvodov) ga zgledno in vztrajno podpirajo vse tri občine.

Letošnji Zbornik prinaša 24 prispevkov 22 avtorjev na 227 straneh (brez oglašnega dela). V besedila je vključeno 73 fotografij ali reproduciranih dokumentov, ki knjigo bogatijo s svojo dodatno sporočilnostjo. Uredila sta ga Mihael Glavan (glavni urednik) in Ivan Ahlin (odgovorni urednik).

V razdelku Področna zgodovina, ki je vselej začetni, France Adamič na osnovi virov, pričevanj in spominov nadaljuje svojo Malo kroniko občine Grosuplje, Anka Vidovič Miklavčič pa temeljito razgrinja politično in kulturno zgodovino občin Krka, Stična, Šentvid pri Stični, Višnja Gora in Videm-Dobropolje v obdobju 1929-1941.

Aktualni kroniški del pokriva tokrat po številu strani najboljše razdelek naše občine in občani. Predstavitev razvoja treh občin v zadnjih dveh letih so napisali njihovi župani: Janez Lesjak, Jernej Lampret in Anton Jakopič. Razdelek ob tem prinaša še šest prispevkov: predstavitev treh uspešnih podjetij: Iskra Dobropolje (Ivan Grandovec), Stolarna Dobropolje (Stane Škulj) in Pekarne Grosuplje (Stefan Plankar). Ivan Ahlin temeljito analizira popis prebivalcev iz leta 2002, predstavlja ta pa se dve novi pridobitvi: Dom starejših občanov na Vidmu (Tina Shawish) ter Pivovarna in pivnica Anton na Grosupljem (Jožef Marolt).

Svoj stalni razdelek imajo tudi znanost, kultura in književnost. Slovenista Jakob Müller in Marija Janežič na več kot dvajsetih straneh objavljata dragocen pregled Naši ljudje in kraji v Slovincu (1873-1918), ki prinaša kulturnozgodovinsko, politično in gospodarsko podobo vseh treh občin v tedanjem osrednjem dnevniku. Biolog in kemik Leopold Sever s 34 fotografijami dokumentira svoje razpravljanje o sledovih življenja v preteklih geoloških dobah. Na humanistično področje sodita prispevka Mihaela Prijatelja o Šentpavelskem govoru in Milana Jevnikarja Opis glasbenega dogajanja v Višnji Gori v minulemu stoletju.

Zadnja dva razdelka: Kronika, jubileji, kulturni dogodki in Gradivo prinašata veliko vrednega tkiva za informacijsko-dokumentacijsko rabo. Jubilejni zapisi ob pomembnih obletnicah (Janez Miklič, smrti pomembnih občanov (Jože Kastelic, Jože Gale, France Adamič in Marijan Zadnikar) ter znanstvenih in kulturnih dosežkih vsebujejo izčrpne biografske in dokumentarne podatke ter pričevanja dopolnila.

Bogat je tudi tradicionalni bibliografski del tega razdelka, ki je dragoceno izhodišče in oporišče za vsako nadaljnje znanstveno, strokovno ali ljubiteljsko raziskovanje. Bibliotekarja Marija in Drago Samec objavljata natančno in temeljito Bibliografijo člankov za naše tri občine in Domoznansko bibliografijo knjig s tega področja za minuli dve leti. Tokrat so pregledi nekoliko bolj zgoščeni, ne da bi zato manjkale pomembne informacije.

Tudi dodatni oglasni del s 38 enotami ima svojo vrednost, saj informira bralce o lokalni gospodarski ponudbi, pa tudi o tem, kdo publikacijo podpira. Zbornik je za vsakega 2.500 SIT dostopen na sedežu uredništva in v področni javni knjižnici na Grosupljem. dr. Mihael Glavan

ali: "Pravljice", ki so se zapisovale ne samo na moji duši, ampak številnim sodelujočim in srečujočim se v gasilstvu, kulturi, glasbi, v krajevni skupnosti, v občini, pa pri delu v geodeziji, gradbeništvu, urbanizmu in založništvu ter nenazadnje tudi v občinski politiki. Če vas zanimajo, jim prisluhnite!

LETO 1984

Dober mesec, 1. februarja 1984, pred predvidenim referendumom za uvedbo 2. samoprispevka v KS Mlačevo smo Zagradčani napisali Skupščini in Sve-tu krajevne skupnosti Mlačevo pismo, v katerem smo opozorili na pereče probleme. Le-to naj bi se pojasnilo in razrešilo nekatere več let ponavljajoče se ali trajajoče probleme. Ugotavljali smo, da so bila vložena sredstva Zagradčanov nasproti ostalim prebivalcem v Krajevni skupnosti Mlačevo za več kot še enkrat višja. Prav tako se niso držali dogovorjenih programov iz samoprispevka in so začeli prehitovati z raznimi pobudami. Vse probleme naj bi rešili pred referendumom, da ne bo kasnejših preprirov. Za razrešitev teh problemov smo predlagali, da poleg sveta krajevne skupnosti zadeve pojasnijo tudi posamezni gradbeni odbori po vaseh ter na koncu izdelajo enoten skupni predlog. Pobuda je bila načelno sprejeta, vsebinsko pa se je o vseh zadevah razpravljalo zelo stoično, brez kakšnega posebnega zanimanja s strani vodstva KS.

Pri vseh takšnih pobudah pa je treba povedati, da smo kmalu po taki akciji »med vrticami« prejeli tudi odgovore. To ni bilo zgolj naključje, temveč politika iz ozadja, ki se je ponavljala kar nekaj let. Kljub vsemu je nekako življenje teklo v naših krajih naprej. Če se zavedamo, da življenje večji del (o)ustvarjajo ljudje, s katerimi se največkrat srečujemo in z njimi sodelujemo, potem so zadeve več ali manj lahko dokaj predvidljive in morda zato tudi sorazmerno umirjene.

Tako smo nato 17. februarja 1984 po štirih mesecih prejeli pismo iz Območne Vodne skupnosti Ljubljana Sava, ki je predlagala rešitev povezave odvodnjavanja poplavnih voda od Mlačevega mimo Gradišča po starih strugah pod gozdom na zahodnem delu Radenskega polja pod Slivniškim hribom vse do Zelenke in se nato po njej preusmeritev na vzhodno stran pod kopanskim studenčkom in nato do Zatočnih jam. Podpisan je bil Štefan Horvat (Višnja Gora), naslovil pa so ga še na KS Račno, in vodilna človeka za naše območje v Hidrotehniko – Rajku Omahnu iz Velikega Mlačevega in Antonu Riggerju iz Malega Vrha. Projekt je bil tudi za nas veliko presenečenje, še bolj pa zato, ker so ga predlagali nekateri, ki danes na veliko razglašajo zaščito Radenskega polja.

Pri tem je treba reči, da je bilo na tem območju kar nekaj takih projektov v preteklosti že načrtovanih, pa tudi nikoli izvedenih. V preteklosti sem že v enem od prispevkov omenil gradnjo vodnega predora proti Krki ter nato tudi gradnjo večjega športnega letališča na Radenskem polju, pa nato v sedemdesetih letih predvideno gradnjo asfaltno tovarne na območju današnjega ribnika pod Boštanjem oziroma na območju nekdanje baronove opekarne Cegelnice. V bližnjem hribu Jelovec nad Predolami so geologi v začetku sedemdesetih let prejšnjega stoletja že noč in dan vrtali poizkusne vrtnice, da bi odprli ogromen kamnolom oziroma peskokoop za gradnjo avtoceste, material pa naj bi vozili celo po železniških tirih proti Ljubljani in nato tudi proti Novem mestu,

zato so predvideli poseben nakladalni terminal na progi Grosuplje – Čušperk.

Zanimivo pa je še to, da se je za projekt kopanja globokega in širokega jarka poleg Štefana Horvata, ki se je nato prej kot v sedmih letih prelevil v zaščitenika okolja prek politične stranke Zeleni Slovenije, za projekt zelo zavzel tudi Jože Novak, ki je za tem postal načelnik za urbanizem in gradbene zadeve na Občini Grosuplje in je bil nato tudi eden od prvih uradnih predlagateljev za zaščito Radenskega polja. Še bolj zanimivo pa je bilo to, da je bilo sočasno tudi v državnem in občinskem prostorskem planu narisano območje agro- in hidromelioracij in so nekateri na začetku devetdesetih let prejšnjega stoletja dobili nepovratna sredstva za izboljšanje svojih zemljišč v teh kompleksih.

Projektu kopanja širokega odprtega jarka pod Slivniškim hribom pa je zelo nasprotovalo takratno vodstvo Krajevne skupnosti Račna, saj se je razumljivo balo, da bo vse odplake iz čistilne naprave ter smeti, ki so vedno bolj kazile naš občinski prostor zaradi neurejenega osrednjega smetišča pa tudi naše slabe ozaveščenosti, pritekale z vodo na njihovo območje oziroma na njihove njive in travnike. Zanimivo pa je bil nato preobrat razmišljanja tudi v Račni, ko so nekateri na seji občinske skupščine v začetku devetdesetih let zagovarjali intenzivno kmetijstvo, da bi lahko na območju Radenskega polja zrasedel zelo debel krompir in pri tem kazali z rokami vsaj tako velikega kot lubenice.

Osebnostem se je v letu 1984 (in še nekaj let pozneje) do Radenskega polja postavil v stoično držo, saj nisem verjel, da je mogoče naravo na dobrih 4 km² tako enostavno spremeniti in območje ne vem kako gospodarsko izkoriščati, da bodo na njem lahko začeli z intenzivnim kmetovanjem, ne samo z usposabljanjem vsaj trikrat večjega donosa travnikov, ampak ga spremenili celo v njive. Poleg tega se je že kar precej čutilo usihanje gospodarskega in družbenega sistema, Občina Grosuplje pa je bila po različnih kazalcih med slabše razviti občini v Sloveniji.

Pozneje sem ob prevzemu vodenja krajevne skupnosti leta 1987 pa do 1992 poskušal nekaj v zvezi z zavarovanjem, a so tudi na občini posegli po zelo konfuznih razlagah. Tako sem na primer ob tem, ko so skopali iz farme Boštanj kar neposredno v potok kanal, po katerem je tekla gnojnica, dal pripombo, na katero pa so čez nekaj mesecev odgovorili, da je zadeva sanirana. Sanacija pa je bila »narejena« tako, da so prekopali le nekaj metrov stran nov jarek ponovno v potok ter posadili hitrorastoče topole, da bi s tem tudi skri-li arhitekturne prostorske napake. Če danes pogledam na to, ko je farma propadla, topoli pa so tudi že vsi posekani, se lahko samo kisló nasmejem takratnim občinskim neumnostim. Za povrh pa je oseba, ki je to vodila, danes na enem od odgovornih mest na ministrstvu, kjer se ukvarjajo z zaščito narave.

Po vrnitvi iz Iraka sem se ponovno vključil v delo mlačevskega kulturnega društva, v katerem smo na oder postavili več različnih gledaliških predstav. Funkcijo predsednika KUD Boštanj-Mlačevo je prevzel Jože Hren ml., in že iste-ga leta je bilo v društvo včlanjenih 67 članov. Kmalu po novem letu smo začeli z vajami in pripravili komedijo Marjana Marina v treh dejanjih Ad acta in jo 10. marca premierno zaigrali v gasilskem domu na Velikem Mlačevem. Vloge v igri so si razdelili Stane Habjan, Zofka Hrenova, (moja žena) Zorica Miklič, Franc Hotko, Franci Ozimek in Jože Hren. Režijo je prevzel Stane Habjan, šepetalka je bila njegova žena Anka Habjan, sam pa sem se ukvarjal nekoliko z organizacijskimi in tehničnimi zadevami. Gostovali s(m)o v Grosupljem, v Žal-

ni, v Zagradcu pri Krki, na Muljavi, na Vidmu v Dobropolju, v Šentvidu pri Stični, v Mali vasi, v Šmarju-Sapu in v Ivančni Gorici.

Že naslednji dan, 11. marca 1984, pa je v krajevni skupnosti Mlačevo na štirih voličih potekal referendum, čemur bi lahko rekli, da je bila predhodno pripravljena gledališka predstava neke vrste predvolilna kampanja, saj je znano, da prejšnji sistem ni poznal volilnega molka. Še več: celo na dan volitev smo hodili kot člani volilnih odborov ali zgolj neki navdušenci, da bi čim prej končali z volilnimi opravili po hišah, kjer smo vedeli, da bodo ljudje glasovali, na voliče pa niso mogli ali pa hoteli priti. Tam, kjer smo vedeli, da volitve odklanjajo, pa nismo niti hodili in smo vseeno volitve zaključili tudi pred sedmo uro zvečer, ko naj bi se končale volitve.

Tako smo izglasovali tudi drugi samoprispevek, zbrana sredstva pa naj bi bila namenjena v glavnem za posodobitev in asfaltiranje vaških poti, kar je po manj kot dveh letih pomenilo popoln preobrat razmišljanja po naših vaseh, če se spomnim, kaj so zatrjevali na tistem sestanku pred novim letom 1983, ko so rekli, da denarja za asfalt ne bo dovolj. Program pa je predvidel tudi izdelavo avtobusne postaje na Logu in javno razsvetljavo po vaseh. V glavni gradbeni odbor pri krajevni skupnosti smo bili imenovani Rajko Omahen iz Velikega Mlačevega, Jože Brčan iz Lobčka, Leopold Kadunc iz Malega Mlačevega in jaz iz Zagradca. V volilni imenik je bilo vpisanih 520 volilnih upravičencev, glasovanja se je udeležilo 463 ali 89,03 % volilnih upravičencev. Zelo visok odstotek (skoraj 93 %) so dosegli na Malem Mlačevem, na Velikem zaradi prebivalstvene strukture (Boštanj, zaselek Log, Romi in delno tudi del naselja ob železniški postaji pa je bil samo 58 %. Presenetljivo smo se tudi Zagradčani odzvali z dobrimi 75 %, čeprav se prav tako občestni zaselek Tevčnik v programu samoprispevka ni mogel prepoznati. Lobček pa je dosegel 82 % glasov za samoprispevek. Stopnja plačevanja je bila 2 % do osebnih dohodkov, upokojenci prav tako, kmetje po katastrskem dohodku po stopnji 10 %, pavšalisti pa po 5 % stopnji. Posebnost referendumu je bila, da so bili vanj vključeni tudi lastniki nepremičnin in lastniki počitniških hiš.

V prejšnjem prispevku sem navedel, da smo v zagraškem gradbenem odboru predlagali, naj sodišče izterja vse neplačnike, ki so po našem mnenju in sklepu vaškega občnega zbora bili dolžni prispevati za modernizacijo in asfaltiranje vaških poti. Nekaj časa je bilo o tem vse tiho, 12. julija pa je odvetnik Božo Štefancič pisal Krajevni skupnosti Mlačevo in oporekal, da se nekateri neplačniki niso kakorkoli samoupravno dogovorili o plačilu stroškov za gradnjo ceste. Zanimivo pa je bilo spet to, da smo to pismo prejeli le tri dni pred našo zagraško veliko pridobitvijo, ko smo 15. julija 1984 pripravili gasilsko veselico s prevzemom nove motorne brizgalne kot da bi nam že na začetku želeli pokvariti veselje. Na proslavi v povorki in v kulturnem programu je igrala godba iz Stične (v Grosupljem takrat orkester še ni nastopal za take prireditve), motorko pa je krstil do takrat najzaslužnejši zagraški gasilec in večletni predsednik Viktor Rozman. Na veselici je nato spet igral ansambel Nika Zajca, že v začetku oktobra pa smo z desetino in motorko sodelovali tudi na veliki verižni vaji črpanja vode od Spodnje Drage, kjer so začeli s črpanjem vode iz potoka in jo po približno pol ure uspeli pripeljati s pomočjo skoraj vseh gasilskih društev v takratni občini, ki so imela primerne brizgalne, do hotela na Polževem. Jože Miklič, se nadaljuje

Jože Švigelj

– kolar – "bognar" – "bobnar"

Osnovni kolarski izdelek je kolo, ki je davnega dne razbremenilo človekova pleča težkega tovora in pospešilo njegovo gibanje iz kraja v kraj. Kolo časa in kolo voza, s katerim se človek vozi v prostoru in času, se vrtita neverjetno usklajeno.

Danes so ljudje, ki še znajo izdelati ali popraviti voz ali samo lesena kolesa za voz, redki. To je poklic, ki izginja, čeprav se kočije in športni vozovi s konjsko vprego vračajo vsaj na prireditve z etnološko tematiko.

Kolar je bil včasih pogost in cenjen poklic. Povsod, kjer je bilo razvito furmanstvo, je bil nepogrešljiv. Kolarji so izdelovali vozove: lojtrnike, zapravljivčke, tajselne, samčke, sani pa tudi manjša vozila: šajtrge, kule, karjole, različno velike ročne vozičke.

V Brvcah pri Grosupljem živi gospod Jože Švigelj, ki še obvlada to obrt. Pripovedoval mi je, kako se je izučil za kolarja in kaj vse je kot kolar delal.

Kako ste postali kolar?

Rojen sem bil na Hudi Polici, delal sem pa pri Galetu na Škofljici. Je bil dober mojster. Tudi kočije je delal, sanke. Jaz sem se prišel k njemu učiti 1944. leta. Tri leta je trajala vajeniška doba. Leta 1947 sem se izučil, nato sem naredil pomočniški izpit, potem pa še 3 leta pomočniške dobe, da sem šel lahko delat mojsterski izpit. Še 8 let sem delal pri Galetu na Škofljici, potem sem se pa oženil, se preselil in tukaj delam do zdaj – 50 let.

Vajeniška doba in šolanje.

Šolanje sem imel v obrtno šolo na Grabnu, pa na Vrtači, v Tivoliju blizu barijarja. Tam smo hodili v šolo tri leta. Dopoldne sem delal v delavnici, popoldne sem pa "letel" peš do šole, s Škofljice. Opoldne sem nehal, domov na Babno Gorico, ki je bila blizu, sem šel nekaj pojedst, ob enih sem bil pa že v šoli. Aktivno takrat nisem imel, ampak "ruzak". Mojster in moj oče sta imela kolesa, pa sem moral kar peš hoditi. Po "strekli" sem hodil, je bilo najbližje, včasih tudi bos. Težko je bilo za vajence takrat, če pa nisi zdržal, se pa ni navadil nisi.

Potlej sem pa po treh letih šolo končal. Tri leta sem se učil, pa nisem dobil dinarja ne, še oče je moral kakšno moko dati, takrat je bilo hudo za hrano, pa še kakšnega pujska je priložil, kakšnih 60 kg težkega. Vse za mojstrov družino, nič zame. Pomočniški izpit.

Potem sem šel na izpit delat. Še zdaj je kolo na steni gospodarskega poslopja, ki sem ga 17 let star naredil, ko sem delal pomočniški izpit. Povabilo je prišlo – izpit v Borovnici pri Peternelju. To so bili zapriseženi mojstri, pri katerih si lahko delal izpit. In sem šel v Borovnico, pa še vedel nisem, kje je to. Z bratom sva šla prej pogledat, kje je to, da bom vedel kam iti, da bom vedel kam les prinesiti, da bom lahko izpit delal. Les sem moral sam s sabo prinesiti. Za platišče sem kos že doma "zacahnal". Vse je bilo napisano na vabilu, kaj bom moral izdelati, vse mere: 1,80 m visoko kolo, za k zapravljivku, špic je bilo 12. Kar tako obsekane sem prinesel s sabo, pesto samo obžagano, saj sem moral vse tam narediti. Bil sem 17 let star, tam sta bila pa en pomočnik pa en vajenec. Tisti pomočnik se je meni posmeoval, češ, kaj boš ti. Sem pa že preje doma luknjo naredil v pesto. Mojster pa pravi: "Kaj imaš v pesto že luknjo naredeno? Iz tega pa ne boš mogel kolesa narediti!" So pa tam imeli navado, da so potlej, ko je bilo kolo narejeno, luknje vrtali v pesto. "Lahko nekaj naredim?" sem vprašal. "Naredi, kakor češ, tamle imaš vse, kar rabiš," mi je mojster rekel.

Sem pa vzel les, pa vretenico brž "drejal", da je "pasala" notri, pa v "drejponk" vpel. Vseeno sem delal kolo en dan in pol. Kar čez noč sem bil tam. Nič postelje nisem imel, kar tam v veži sem ležal na ležalnem sto-

lu. Saj nisem nič zaspal. Mojster je bil z mojim kolesom zadovoljen.

"Ali si videl, Jure, ki si se fantu posmehoval?" je rekel mojster.

Drugi dan, ko sem prišel domov, sem pa dal kolo na ramo, pa na Komenkega 12 v Ljubljano. Tam je bila pa izpitna komisija. V komisiji so bili štiri. Na mizi je predsednik komisije kolo zavrtel. Ko je videl, da se je kolo ujelo in ni padlo, je bil zadovoljen. Če je bilo naravnost pooblano po vrhu, je zdsnilo, jaz sem pa kanalček na sredi naredil, da ni bilo nape-to. Tako mi je mojster rekel, naj naredim z rašpljo malo kanalčka, da se ni nič videlo. In sem s prav dobrim naredil.

Mojsterski izpit.

Potem sem šel pa mojsterski izpit delat. Na tečaj sem hodil na Komenkega ulico v Ljubljani. Tam sem moral pa malo podplačati, no, pa sem kmalu vabilo dobil. Sem pa v Trnovem pri Fajfarju delal, dober kolarski mojster je bil. Naredil sem športne sanke, tirolske. Take sanke, ki so odspred in odzad krive. Pa jaz nisem nič krivil, je že bilo v surovem stanju tako narejeno. Takele morejo biti, so mi pokazali in jaz sem tako naredil. Z odliko. Kar rinih sem naprej, sem mislil, da bom obrt odprl.

Obrt.

Pa sem prišel za zeta v Brvace, nekaj časa sem "fušal", potem sem dobil na občini dovoljenje. Tri leta sem delal, pa so me tako obdavičili, da nisem mogel plačevati vseh dajatev. Zemlje sem precej imel, davke so dali gor samo zato, da so zemljo pobrali v zadruge. Vsi obrtniki, kovači, kolarji, smo pa morali iti v državne službe, v Litostroj, kamor je kdo mogel. Dva otroka sem imel, pa za hčerko nisem mogel kupiti gumijastih škornjev. Tam okoli 1959., 60. leta sem dobil 4 akontacije po 32.000 dinarjev – 4000 kg krompirja sem moral dati za eno akontacijo. Po 8 dinarjev je bil pa plačan kg krompirja, ki je šel doli nekam v Srbijo. Štirikrat 32.000. Nekaj časa sem dajal, ko pa ni šlo, je pa rubež prišel.

Ali je bil še kakšen kolar tu blizu?

Bil je Ciganov Pepe, ki je kakšno stvar naredil, Gale na Škofljici, pri katerem sem se jaz učil, na Turjaku eden je še kočije delal. Tri kočije je naredil za turjaški grad. Pa nobenega stroja ni imel, vse je delal ročno, z žago, sekiro in dletji – to je bilo trpljenje.

Bambičev oče je bil tudi kolar v Račni. In tudi sin je malo znal. Ko je očetu pomagal, se je naučil.

Ali ste sami naredili cel voz?

"Les", tako se reče temu, smo kolarji naredili, to pomeni vse lesene dele voza.

Najprej smo cele lesene vozove delali, kolesa tudi. Nato pa so prišli gumijasti vozovi.

Ko je kmet prišel k meni, je naročil voz. Pomembno je bilo, ali je s hribov, s trdega, ali z morosta, z močvirnega terena. Za trdo podlago smo lahko delali le 5 cm široka platišča, za morost pa tudi do 12 cm, da ni voz zagazil. Če bi na morost zape-ljal s 5 cm platišči, bi do pesta padel v morost. Po terenu se je kolesa delala.

Širina in dolžina voza je bila v glavnem enaka. Lojtre in ročice za lojtrnike so pa potem kmetje doma delali. Pa je kmet sam naredil dolžino, 5, 6, 7 m dolge lojtre, kolikor je imel sena. Če je potreboval večji voz, je pa daljšo lojtro naredil. Največ sem delal vozove – lojtrnike.

Ste dali garancijo za izdelek – voz?

Če je kmet naročil voz, takega in takega hočem imeti, smo ga kolarji naredili, kot smo se dogovorili. Uporabljali smo jesenov, brestov, bukov les – trd les. Brestov les je že bolj mehak, ampak čvrst in se da lepo kriviti. Dober kolarski mojster je mo-

Kolar Jože Švigelj še vedno hrani kolo, ki ga je 17-leten izdelal za mojsterski izpit.

ral biti, dober kovač, voz lepo pobarvan, pa je zdržal en rod, to se pravi 60 let. Pa pod streho je moral biti.

V vseh teh letih nisem drugega nazaj dobil kot od računskega kovača "pouzo". To je okovana povezava, ki leži počez na trabju (podvozju), na njej se sora vrti. Ali je bila res morda malo prešvih ali me je pa hotel malo "špikniti". In sem dal drugo. Iz te sem pa špice naredil, saj je nisem imel kam drugam porabiti.

Škofljčani, ki so šuto vozili na makadamsko cesto, so vozove preje uničili. Kolesa so zdržala tri leta, več ne. Po dva metra šute so vozili, pa na trdem kolesu. Vse je trpelo: vozovi, kolesa, konji, komati in ljudje. Treslo je. Konji so "šli", komati so "šli", vozovi tudi, predvsem kolesa na makadamu.

Šuta je šoder za na štreko, debel pesek je to, zdrobljen. V pruhu so zavrtali luknje v živo skalo, pa dinamita natlačili notri, pa je razgnalo. Debele skale so drobili. Mlin je bil v šuti, jaz sem pa delal modele, da so potem vili tiste zobe, ki so tolkli kamen. Potem je šlo vse na mrežo. Ravno prav debele kamne so dali na prog, ostalo pa na cesto.

Ste imeli svojega kovača?

Tisti kovači, ki so bili dobri, so bil "mojji". Kmet se je že v glavnem sam s kovačem zmenil, da mu bo voz okoval. Običajno se je zmenil s tistim kovačem, ki mu je tudi konje koval. Pomembno je bilo, da je bil dober kovač. Če je bil slab kovač, pa še kakšen šnopček je spil, pa ni pazil, kako je šino gor dal, je kolo kmalu razpadlo.

Spomnim se, da nek kovač s Škofljice ni imel časa, pa se je izgovoril, da bo ob prvi priliki še prišaurfal šino na obod z vijaki. Pa je kmet vozil šuto na cesto, šina je dol padla in kolo se je razletelo. Krivi smo bili pa kolarji, češ da smo slabo naredili. Ampak mi smo dobro naredili, kovač je premalo segrel šino, pa žena je pomagala nategniti šino na obod, pa ni bila dovolj močna. Vse se je skozi svetilo, čeprav je kolo v vodo dal.

Kolo je moralo biti suho, zato je kovač, preden je obroč gor dal, dal kolo na "ješo" (kovaško ognjišče), na toplo, da je bil les suh. Kovačije so bile včasih vse mokre in vlažne, pa še kje zunaj na dežju je kolo ležalo in če je na tako kolo "šino" dal, je odpadla, če ni bila "prišaurfana", ko je prvič na sonce prišla. Če je bilo kolo suho in na suhem, je zdržalo tudi 10 let.

Kako so se imenovali posamezni deli pri kolesu?

Pesto je na sredi, špice, špringle – napera povezujejepesto in platišče okoli. Šino gor dal, okoval kolo je pa kovač.

Katere vrste lesa ste uporabljali za kolesa?

Najbolje je bilo, da se je les križal: akacijevo pesto, jesenove napere

(špice ali špire), platišča pa brestove. So rekli tako, pa se ni precej pokazalo, če si pa malo več naložil, je pa začelo kolo škripati. Neko trenje je nastalo. Če je bil akacijevo les, to je bilo "za zmeraj", to je tako trden les, da je lahko tudi v vodi stal nekaj časa. Seveda enkrat tudi ta mine. Tak trd, rumen les je bil to, "vojni les" so rekli, samo vojska je imela akacijevo vozove, za kmete je bil predrag.

Iz kakšnega lesa je bil narejen pa ostali del voza?

Iz istih vrst lesa kot kolesa: jesen, brest, bukev, akacija.

Kje ste les dobivali?

Les sem kupoval na Panchah, enkrat sem 60 brez naenkrat odpeljalo, več kot po 3 m so morali biti dolge, za oje, potem smo jih pa prirezali, glede na to, kako dolgi so bili konji. Breza je lahka pa lepo se je krivila, je lahko bila tudi grčava. Jesenove in bukovke oje so pa težke.

Les je moral bil pravi čas sekan, pozimi. Marca meseca je že prepoznalo, je že nekaj notri v lesu, da ga črv hitro zagradi. Če je pa pozimi sekan, črva ni.

Naravno se je les sušil vsaj 2 leti. Plohi so se sušili za vsak cm pol leta. Za dve leti naprej sem si moral pripraviti les. Zmeraj sem moral imeti suh les.

Ali ste delali tudi vozove z gnojnimi koši?

To pa ne. Jaz sem naredil voz, lojtre za lojtrnike, koše za gnoj – to so pa kmetje sami delali. Z voza so sneli lojtre, dodali dva legnarja, luknje so navrtali, kline zabil pa opletli okoli z bekami ali srobotom in dali na voz. Na dno so dali deske in so imeli koš za krompir vozit, za gnoj, za v vinograde in za v mlin peljat.

Kdaj so se kolesa najbolj lomila?

Takrat so nakladali tudi šuto, po dve toni so je naložili, to je bilo pa težko in so kolesa trpela. Pa mazat je jih bilo treba pogosto. Furmani s Škofljice so z Lanišča iz pruha vozili šuto na cesto. Konji so bili utrujeni, "čist fertik". Pa so šli v Bjelovar po druge konje. Konji so jih držali, tako iskri so bili. Čez dva dni so že dali glavo dol. Po cel dan so "šli", cel dan so težko delali, najprej na polju, kosili, orali, potem so šli pa še furat. Vsak konj je po takem delu glavo dol dal. Niso več vajeti "nucal". Prav tako so trpela tudi kolesa pri vozovih in se hitro lomila.

Kolarji ste imeli veliko dela.

Tudi po 80 koles sem tukaj imel za popraviti. Enim je bilo treba nova pesta narediti. Pesto kmalu "hudič ne vzame", ker je na sredi. Največkrat so vozovi stali na zemlji, pa je les propadel. Kakšen je rekel, naj kar malo popravim. Pa ne moreš, saj bi kolo ob tresenju in obremenitvi spet razpadlo.

Pozimi, če so bili furmani pametni, ko so se ustavili, so imeli ob strani take tramičke, da so jih podložili pod plug, da ni primrznil, prav tako pod sanke. Če pa ne, ko so pogнали: "Bistahar", se je "štanga" zlomila, pa si bil tam, kjer si bil. Pa smo spet bobnarji dobro "skoz prišli". Takrat je bilo dela dosti.

Kako so vozove zavrtli po klanecu navzdol?

Na prednjem in zadnjem kolesu so bile zavore. Furman je "žljaf" privil, pa je stisnil coklo na obod kolesa. Če je bil pa strm klanec, so pa kar "ketno" (verigo) ovili okoli oboda in pripeli na trabje (podvozje). Če je bil voz težko naložen, so dali ketno tudi na oba kolesa. Ko so pa prišli v dolino, so pa "sprožili" – ketne sneli. To je bilo težko in nevarno. Kolo se ni vrtilo, ampak je drsalo po cesti. Na podoben način so zavirali s coklo. Žljafa ni vsak imel.

Cestarji niso pustili tako zavirati, ampak konji so pa manj trpeli, ker jim ni bilo treba vleči voza nazaj. Od Zgornje Slivnice proti Šmarju je bil za "zogarja" (cestarja) nek Primorec. Je bil vedno hud na furmane. Govoril je: "Je drugače cokla ali zavornica." Coklo so tudi uporabljali za zaviranje. Včasih so verigo še tako dali na kolo, da je še veriga po tleh "raj-sala" (drsal). Uničevala je cesto. Popravljati jo je bilo treba, ker jo je

vsak dež zdr.

Kaj so bili pa samčki?

Tudi ropotavčki so jim rekli. To je malo lažji voziček, za 500 kg. "Fotr" (svežo travo) so vozili domov, v malin so peljali, kakšno svinjo so peljali na sejem prodat. Je bil tak "lušten" voziček, za enega konja.

Tudi v tak voz za dva se je lahko vpregel samo en konj, samo vago so zapeli na eni strani tako, da se ni premikala in je lahko samo en konj peljal.

Zapravljivčki

Večinoma sem delal lojtrnike, zapravljivčke sem delal le na začetku. Skoraj vsak boljši kmet ga je imel. To je bil statusni simbol. Če je kmet imel zapravljivčka, je moral biti tudi primerno oblečen, konje je moral imeti lepe in lepo opremljene. Je bil pa to uporaben voz. V mlin so vozili, k mašini, na obiske, na poroke, h krstu. Za en slab avto vrednosti je bil tak voz.

Zotlarji – sedlarji

Usnjene oblažene sedeže so delali tapetniki, zotlarji – sedlarji, oni so tudi zapravljivčke barvali. Samo eden je bil na lgu. In je imel sobo, tisti prostor, kjer je lakiral, tapiciral in barval, nad vodo. Voda je spodaj tekla in odnašala prah. Ko je z lakom barval, vse ročno, ni smelo biti prahu. Kučilak je bil, trikrat, štirikrat ga je "prelajsov", pa še sonce ga je osušilo, to je bil tako lepo rumen lak kot pušeljc.

Potem so pa kmalu opel olimpije prišle iz Italije in je bilo z vozički konec. Preveč avtov je bilo na cesti, konj se je avta ustrašil, se je obrnil, pa je lahko avto stolkel, konj je "mi-nil", pa še furman je bil v nevarnosti.

Sanke

Sani drsijo po krivih. Imajo tudi štango, oje. Konji so tako vpreženi, da gre na pete, da je prednji konec sani v zraku. Če so se s sanmi ustavili pred gostilno, so imeli količke s seboj in so jih podlagali pod sani, da niso primrzile.

Otroške sanke imajo sedež včasih iz lajstič, včasih pa iz gurten (pletin iz blaga ali špaga). Pa okovane so morale biti s šincami, drugače bi hitro razpadle. Tudi pobarval sem jih sam.

Včasih niso orali snega in solili tako kot danes. Večinoma je bilo 20-30 cm zbitega, zglajenega, skoraj ledenega snega in po tistem so sani strašno lepo tekle. Bilo je lažje kot z vozom. Konju ni bilo treba nič vleči, je kar samo letelo.

Vlačuge

Vlačuge so bile pa sestavljene iz dveh delov voza, pa sora je bila za povezavo. Prednji del je bil gibljiv, zadnji pa fiksen. Z njimi smo vozili les iz gozda. Včasih je sanenc bil celo zimo. Smo lahko naložili, kolikor smo hoteli. Sanenc je vse lepo držal.

Kolarji delajo tudi kule, šajtrge, vozičke.

Branjevke, ki solato iz Trnovega vozijo na trg, imajo tiste vozičke za plafonom, to smo delali za Ljubljano. Pa tiste lepe vozičke, v katerih so perice perilo vozile po Ljubljani, smo tudi izdelovali. Ti so zahtevali pa natančnost. Velika kolesa, 75 cm visoka, ampak švih, lahek voziček, da je lahko ženska peljala.

Pa otroške vozičke smo delali. To so bili taki majhni vozički, pomanjšani lojtrniki, ki so jih običajno otroci vlekli, da so domov pripeljali kakšno gajbo krompirja, "fotr" za prašiče, pa na njivo so peljali z njimi otroke, kakšno malico, vodo, če je ni bilo blizu. Pa v malin so lahko peljali, iz trgovine kaj pripeljali. To je bil tak ročen voziček. Pa sekiro in orodje smo nasajali.

Predelava voza

Jaka je bil iz Šmarja doma, živel je pa v Hrastju. Je pa na Žalah kupil voz, ki je bil za mrličje vozit. Je imel ko-

lesa 1,40 m visoka, da je rado šlo. In tisto sem jaz prerinjal v gig. Dvoje onkone sem dodal, sedež je bil pa preširok, med kolesi se je drgnil. Sem ga moral pa po sredi odrezati. Eno "kobilšče" je imel, da je komaj šlo. Imel pa je imeniten voz, za njim lahko svojo ljubico prepeljal za njim.

Pri vaši hiši ste imeli tudi konje.

Pri tej hiši so bili konji od nekdanj. Leta 1952. je bil velik sneg. Plužili so ceste Škofljica – Grosuplje. Ko so šli v klanec Pri treh križih v Šmarju, so morali "drevo" (plug) čisto stisniti, ker niso mogli v hrib iti, ko je šlo pa nizdol, ko so šli nazaj, so ga pa razširili.

In tisti konji so prišli vsi mokri, premočeni na Staro pošto. S "trubo" so zatrobili, ko so se bližali, da so konje pripravili za zamenjavo. Loncman iz te hiše je imel dobre konje in ko so zasliali trubo, so dali komate gor, nafotrani so konji že bili in pripravljeno, da so prepregli. Od tu so šli v Višnjo Goru. Mokri konji so pa počivali tisti čas. Nazaj so pa spet prepregli, pa so šli do Škofljice. Tu je pa čakala ena kobilica, da so se domov peljali tisti dedci, ki so bili iz Višnje Gore doma. Še 1950. leta so Koren in Špan in drugi konje vezal, jaz sem pa tudi eno fukso dobro imel, pa sem jo tudi rad dol k cesti dajal. Potem so pa kmalu nehali. So traktorji prišli, taki stari ruski, pa so z njimi orali.

Konji pa niso bili navajeni pozimi delati. Morda so dvakrat šli pozimi na delo, včasih pa nič, kakor so bile zime. Leta 1952. je bil tak velik sneg, da je bila mobilizacija. Moja dva brata sta šla kidat sneg na cesto Škofljica – Kočevje. En brat mi je povedal, da je samo pri Čotu bilo lepo narejeno, kjer je bila gostilna. Naprej so šli kidat samo taki, ki niso hoteli piti. Pili so pa vsi.

Varljiv zaslužek pri gradnji predora

Ko so v Šmarju železniški tunel delali, je oče iz te hiše "zglihal", konje so imeli dobre, voz tudi, parizar, legnar, da so vozili kamenje za tunel iz Kamne gorice, za velb v tunelu.

Tako je fino kazalo, da bi obogateli. Hitro si bil tam doli, delavci so nakladali, tudi sam furman je moral pomagati gor in dol kamenje zmetati. Bilo je težko. Ko je pa zima prišla, konji so "kleke ratali", žita nobenega, ker so vse pojedli, vozovi so bili "fertik", komati so bili "fertik". Vroče je bilo. Veš, da se je bilo treba pri Finžgarju v gostilni ustavit. Tako da nismo čisto nič zaslužili.

Prijeten sogovornik je gospod Jože Švigelj. Dolenjščina mu tako lepo poje, da bi ga človek kar poslušal. Veliko spominov se je mu nabralo v vseh teh letih, lepih in manj lepih. Toda iz vsake besede je čutiti, da ima svoj poklic še vedno rad. Še danes popravi kakšen voz, izdelava kakšno kolo za zapravljivčka. V delavnici ima še vse stroje, toda kaj ko so avtomobili zamenjali zapravljivčke, tovornjaki tovorne vozove, kmetije pa skoraj ni več v naši okolici, tiste redke, ki so ostale, pa uporabljajo traktorje in traktorske priklole namesto nekdanjih kmečkih voz. S konjeniki pa še vedno sodeluje in jim kaj popravi, naredi kakšno kolo, saj so se vsaj za "parade" vozički zapravljivčki spet vrtili. Edini svojega poklica je še ostal v Grosupljem.

Marija Samec

Kolarski mojster v svoji delavnici.

ŠOLA, KI UČI IN VZGAJA ZA ŽIVLJENJE, JE ŠOLA, KI VESELI UČENCE, UČITELJE IN STARŠE

USTVARJAMO VEZI

Spodbujanje strpnosti med otroki in mladostniki, razvijanje demokratičnega učnozgojnega okolja, razvijanje lastne kulturne identitete in promocija le-te v širšem evropskem prostoru so načela, ki so v zadnjih letih postala stalna pedagoška praksa na grosupeljski Osnovni šoli Louisa Adamiča.

V skladu s štirimi temeljnimi načeli demokratične šole 21. stoletja (Učiti se, da bi vedeli; Učiti se, da bi znali narediti; Učiti se, da bi znali živeti skupaj; Učiti se biti) in v skladu s temeljnimi načeli bolonjske strategije (mobilnost, medkulturnost, jezikovnost) se povezujemo v učna partnerstva s šolami širom Evrope, v letošnjem šolskem letu smo tako v povezavi s šolo Dalton iz Haaga na Nizozemskem uspešno izpeljali projekt Postavi se v mojo kožo /Try Walking in My Shoes.

PARTNERSKA ŠOLA

Dalton den Haag je zasebna šola, kakršnih je na Nizozemskem več kot 70 %. Status javnih in državnih in zasebnih šol je na Nizozemskem izenačen, kar pomeni, da država v enaki meri financira javno in zasebno šolstvo. Razlika je le v tem, da imajo zasebne šole izjemno veliko svobodo pri organizaciji pouka. Večina se jih med seboj in od javnih šol razlikuje po pedagoških metodah in vzgojnih pristopih. Največ je takoimenovanih Montessori, Rudolf Steiner-waldorfskih in daltonskih šol, nekaj tudi katoliških in protestantskih. Vse, tako javne kot zasebne šole, imajo skupne in z zakonom predpisane standarde, ki določajo, katere predmete morajo učni načrti vključevati, katere cilje in standarde znanja dosegati. Z zakonom je predpisana tudi dolžina šolanja, organizacija pouka ter vsi dodatni programi, ki jih šola razpiše, pa so v pristojnosti posamezne šole.

Dalton den Haag sledi daltonski pedagogiki, ki ima svoje korenine na ameriških tleh. V svoji pedagoški naravnosti predvsem spodbujajo učencevo avtonomnost in samozgodovornost za učenje in rezultate dela.

Zgradba šole je kulturni spomenik. V njej je kopica vitražev, skulptur, slik - s tem učencem privzgojajo odnos do umetnosti in do javne imovine.

Število učencev na šoli je primerljivo s številom naših učencev, v starosti od 12 do 18 let - na stopnji nižje srednje in srednje šole (torej 3. triada naše osnovne šole in srednja šola).

Pouk začnejo okrog 9h, končujejo okrog 2h in še kasneje.

Poleg z zakonom predpisanega programa obveznih predmetov šola vsako leto razpiše različne izbirne predmete oziroma projekte, učenci, ki se k temu projektu prijavijo, delajo raziskovalno in samostojno - pripravljajo raziskovalno projektno nalogo, mentor jih vodi in jim svetuje. Eden takih projektov je bilo v tem letu tudi sodelovanje z našo šolo.

Šola sicer sodeluje še z mnogimi drugimi šolami po vsem svetu, izmenjave učencev so del njihove vzgoje za življenje, pri čemer so redno in intenzivno angažirani tudi starši učencev.

VSEBINA PROJEKTA

Projekt smo sprva načrtovali in prijavi kot Comenius jezikovni projekt, žal pa tokrat nismo prejeli sredstev EU, zato smo morali načrtovano vsebino nekoliko okrniti ter se v osnovi odpovedati tečaju nizozemskega jezika za naše učence in slovenskega jezika za nizozemske učence. Kljub temu pa smo uspešno izpeljali vsebinski del projekta in dve enotedenski izmenjavi učencev, januarja v Haagu in konec aprila v Grosupljem. V obeh primerih so bili učenci nameščeni pri družinah svojih partnerjev, v dopoldanskem času pa vključeni v redni vzgojno-izobraževalni proces gostiteljske šole.

Preden smo z 18 učenci 8. in predvsem 9. razreda naše šole v januarju odpotovali na obisk k svojim partnerjem, so se učenci med seboj spoznavali preko elektronske pošte, nekateri tudi preko Messengerjeve klepetalnice. Pred odhodom so naši učenci pripravili svoje projektne naloge oziroma prezentacije s temami, za katere smo se dogovorili ob lanskem obisku nizozemskih učiteljev pri nas. Urška Javornik in Neža Furlan sta pripravili

li vodi po Grosupljem in okolici v sliki, besedi in videofilmu, Gaja Čeferin in Pia Hren sta predstavili tradicionalno in sodobno slovensko kulturo in umetnost, Vesna Elikan in Tea Kraljič sta nizozemskim vrstnikom predstavili našo deželo z vidika geografskih značilnosti, Tjaša Lovšin in Gašper Kus z vidika turističnih zanimivosti, Kristjan Koprivec in Uroš Pirnat pa z vidika zgodovinskega razvoja od Karantanije preko osamosvojitve do članstva v Evropski uniji.

Sara Primec in Žan Jovišič sta predstavila našo šolo in slovenski šolski sistem, Domen Bančič in Gašper Oblak športnike, ki so naš ponos, in šport, ki naše učence posebej zanima, Maša Mlakar je raziskala ekološko problematiko v našem kraju ter primerjalno poizvedovala, kako te probleme rešujejo na Nizozemskem, Maja Šipelj je svojo nalogo zastavila kot povzetek prej omenjenih tem in kviz za poslušalce, še posebej pa je navdušila, ko je zaigrala na citre. Največji vtis pa sta s svojo prezentacijo upravičeno naredila Alen Bučar in Luka Cesar, ki sta govorila o tem, kako njuni vrstniki pri nas razmišljajo o svetu, o aktualnih vprašanjih in svetovnih dogodkih, kakšna so njihova stališča, zgledi, idoli...

Naše skupno bivanje v Haagu je otvorila slovenska veleposlanica v Haagu, dr. Tea Petrin.

Sobotni dan smo preživeli ob ogledu Amsterdama, kjer so se nam pridružili tudi starši gostitelji, nedeljo pa so naši učenci preživeli v svojih začasnih družinah - nekatere so starši odpeljali na ogled muzejev, mlinov na veter, druge na obalo, večina si je ogledala muzej miniatur, učitelji smo bili posvečeni v kulturo bivanja na kolesarskem maratonu po mestnem jedru in mestnem letovišču Scheveningen.

Ponedeljek smo preživeli na celodnevni ekskurziji po Rotterdamu - z glijerjem so nas popeljali po pristanišču, nato smo se povzpeli še na razgledni stolp Euromast.

V torek dopoldan so naši učenci prisostvovali pouku, popoldan pa smo preživeli skupaj s svojimi partnerji na drsališču.

OBISK NIZOZEMSKIH UČENCEV PRI NAS

Prijateljske vezi, ki so jih učenci spletli že v Haagu, so se potrdile in še bolj utrdile v času bivanja nizozemskih učencev pri nas, od 19. do 26. aprila.

Projekt teden na naši šoli je s pozdravnim govorom otvoril veleposlanik kraljevine Nizozemske v Sloveniji, gospod John Groffen. V naslednjih dneh so naši učenci z zanimanjem poslušali nastope gostujočih učencev, ki so predstavili kulturo, zgodovino, geografske značilnosti svoje dežele, svoje poglede na svet. Nizozemski učenci so se vključili v naš šolski vsakdan in nekaj ur pouka smo zato izvedli v angleškem jeziku. Skupaj z našimi učenci so na športnem dnevu tekmovali v različnih atletskih disciplinah, vrhunec dneva pa sta bili košarkarska in nogometna tekma OŠ Louisa Adamiča : Dalton den Haag. Na geografski ekskurziji so spoznavali značilnosti Krasa in Primorske. Popoldneve smo preživeli družabno: igrali smo v bazenih Atlantisa, si ogledali znamenitosti Ljubljane, najlepše doživetje pa je bil zagotovo sobotni piknik, s katerim smo obeležili dan Zemlje, in ki je minil v prijaznem druženju vseh sodelujočih v projektu - učencev, izjemno skrbnih in prijaznih gostiteljskih staršev in učiteljev.

Evalvacija projekta je pokazala, da je bil projekt izveden v veliko zadovoljstvo vseh vključenih - učencev, staršev gostiteljev in učiteljev. O tem zgovorno priča izjava ene od mamic: »Menim, da so se naši otroci v tem tednu naučili za življenje več kot prej vse leto v učilnici.«

Naučili so se samostojnosti, odgovornosti, skrbi za drugega, saj so bili odgovorni za varnost in dobro počutje svojega partnerja, naučili so se usklajevati različne interese, iskati konsenz, naučili so se sprejemati drugačne navade in oblike družinskega življenja in postali večji sporazumevanja v angleškem jeziku.

Boža Krajcer

MAGDALENE NA MAGDALENSKI GORI

V nedeljo, 28. maja 2006, so Magdalene prepevale na Magdalenski gori, kjer so uživale ob pesmi in akustičnosti sakralnega ambianta. Še v pravem navdušenju nad čudovitim vzdušjem, ki je prevevalo idilično Magdalensko goro, pa so popoldne pot nadaljevale na Vogrsko, kjer so sodelovale na Gotardovem koncertu, skupaj s pevskim zborom Lijak Vogrsko, ki je drugi najstarejši delujoči pevski zbor v Sloveniji. Tako se sklepajo nova poznanstva in tudi tako nosijo ime našega kraja na različne konce Slovenije.

Z izbranimi pesmimi pa so sodelovale tudi na koncertu pevskih zborov, ki so ga organizirali v OŠ Brinje Grosuplje v počastitev dneva državnosti.

NAŠINAJMLAJŠITABORNIKI - VOD ŽABICE

Čeprav smo že na koncu šolskega leta je prav, da vam predstaviva naše najmlajše člane taborniškega rodu LOUIS ADAMIČ Grosuplje - vod Žabic. V mešani skupinici je 8 otrok starih od 3-5 let.

Dve vodnici sva se skozi celo leto trudili otrokom skozi igro predstaviti taborništvo in naravo.

Začeli smo jeseni s spoznavanjem gozda in okušanjem njegovih dobrot, ki jih ponuja v tem času.

Pozimi smo veliko risali, rezali, lepili, peli, spoznavali taborniške osnove, se pogovarjali o vremenu, ljudeh in živalih.

V spomladanskem času smo, če je le vreme primerno, veliko v naravi. Tako smo že nabirali smrekove vršičke za sirup, spoznali spomladanske cvetice, odšli na izlet na Magdalensko goro, na palici spekli hrenovke, postavili taborniški ogenj in še in še.

V začetku junija bomo končali srečanja s piknikom v naravi in povabilom na družinsko taborjenje ob Kolpi.

Seveda tudi vodnici odhajava na počitnice. Z novim programom, igrami in srečanji pa se vidimo zopet jeseni.

Ce želite, se nam lahko pridružite z začetkom novega šolskega leta!

Natalija Kolenc in Helena Predalič

BOŽALI SMO KAMELEONA

Kameleon se je na otroških rokah prijetno počutil.

Učenci 1. razreda OŠ Louisa Adamiča Grosuplje, podružnične šole Št. Jurij, smo sodelovali na nagradnem natečaju Medvedka Čupa se igra. Izdelali smo koledar, ki prikazuje življenje medvedke Čupe skozi leto. Zmaga na natečaju nam je omogočila brezplačen obisk živalskega vrta v Ljubljani.

Prijazno nas je sprejela ga. Barbara Mihelič in nas popeljala v zanimiv svet živali. Otroci smo se bližje spoznali s kameleonom, afriškim ježem in tarantelo. Po ogledu teh eksotičnih živali smo lahko nahranili žirafa.

Sledil je ogled drugih živali in vsakemu izmed nas je ogled živalskega vrta pustil poseben vtis.

Prijetno poučno dopoldne smo zaključili z igranjem na igralih in slastnim sladoledom.

Učenci 1. r

Ste tudi vi tako pogumni, da bi imeli tarantelo na glavi?

ISKRENA ZAHVALA ŽENSKEMU DRUŠTVU ŠT. JURIJ

Žensko društvo Št. Jurij je v letošnjem šolskem letu Podružnični šoli Št. Jurij za potrebe učencev podarilo stvari v vrednosti 200.000 SIT. Dobili smo: metalofon, ksilofone, DVD, knjige, družabne igre in lego kocke. Otroci so se vsega zelo razveselili in to z navdušenjem uporabljajo. Učenci in kolektiv Podružnične šole Št. Jurij se Ženskemu društvu Št. Jurij iz srca zahvaljujemo. Pri uri novinarskega krožka smo v imenu vseh v zahvalo napisali tudi pesem.

Zahvala, pohvala gre Ženskemu društvu Št. Jurij, ki nam podarilo je toliko reči. Dobili smo DVD, igrače, kocke, knjige in inštrumente. Z vsem se zdaj igramo in ropotamo. Stvari smo dobro preizkusili in jih dodobra obrusili.

Hvala vam, drage žene, naj vam v življenju vedno dobro gre. Učenci in kolektiv PŠ Št. Jurij

Državni mnogoboj Postojna - 16.6.2006-18.6.2006

Hej, fantje, a bo ponoč dež al sonce???

Scouts do it in the bush... in pod marelo.

Po uspešno izpeljanem območnem mnogoboju smo se grosupeljski taborniki polni elana in optimizma podali še na državni mnogoboj v Postojno. V petek, 16. junija, se je pet ekip s petimi vodniki odpravilo novim dogodivščinam naproti.

V športnem centru v Postojni se je zbralo približno 500 tabornikov iz vseh koncev Slovenije. Tisti, ki smo prišli že v petek, smo pridobili noč neskončnih pogovorov pod platnenimi strehami, nekateri pa so prišli šele v soboto zjutraj, ko se je začel tekmovalni del mnogoboja.

Naši MČki so morali pokazati znanje postavljanja šotorov in ognjev, premagovati ovire, tekmovali v igri med dvema ognjema in odkrivati skrivnosti orientacije v lovu na lisico.

Malce starejši, GGji, so signalizirali, streljali z lokom, iskali idealno pot na orientaciji in postavljali šotor. Mlajši GGji so se spopadli še z ovirami, starejši pa so postavili signalni stolp.

Zvečer so organizatorji MČkom pripravili risanke in pripeljali čarovnika, starejši pa smo se zabavali na koncertu skupine Ana Papedan. Ko je za tekmovalce napočil čas spanja – pritajenih nočnih pogovorov, smo se organizatorji, sodniki in kontrolorji zbrali ob tabornem ognju.

REZULTATI GROSUPELJSKIH EKIP

kategorija	ime ekipe	uvrstitev
mc4	cia	10. mesto
gg 2 mlajše	blondinke	2. mesto
gg 2 mlajše	pijani putinki	3. mesto
gg M mlajši	h.i.m.	3. mesto
gg M starejši	pitončki	7. mesto

607 – ljčence to win.

Tudi žgoče sonce nas ne ustavi!!!

Kaj se gre tlelele na mrnje???

A lohk še mal počakamo??? Js sm tooooooozmatran.

...MMM... Še bolj k čokolada!! Vse so ns mau živčki dajal, ampak važn, da se znamo zabavat! Edina bedna stvar: Bile so hude mravljice, po šotoru so hodile...

Karmen
ps: Treba podaljšat.

Blo mi je zlo všeč in bi mogli mal dle trajat... Pa lahko bi blo med šolo, da bi mal mankal... Ampak je blo pa fuuuu-

ul zakon!!! J
Tina

- Slaba organizacija,
- dobri sodniki,
- bilo je veliko tabornikov.
Vid

Mel smo se zlo fajn, čeprav sm si prst na nog pofavlov. Z uvrstitvijo sm zlo zadovoljen. Spoznal smo ful novih

prjatlov, ponoči pa smo žural.

Bor

Veliko smo se zabavali in nič spali.
Gapi

Blo je fuuuuuul hudo!!! Sam prekratko... Mal so nas zmatral, pa sej je vseen, glavni da je družba zakon!! Sam dalš bi mogli bit.
Lana

Blo je ful ql. Lhk bi trajal mav dle. Res da smo se mav kregal, sm važn, da smo užival.
Ela

Na držaucu je blo fuuuull hudo. Skoz smo se smejal in zabaval. Če bi lohk, bi šla še enkrat. J
Sandy

Grosupeljska delegacija v Postojni, skupno 3. mesto med vsemi rodovi.

Še Robin Hood bi se lahko česa naučil!!!

A že spijo?? A že spijo???

Po dolgem dnevu sledi še daljša noč.

Naslednjič bomo uporabili zmajčkove baterije.

ZDRAV ČLOVEK
IMA STO ŽELJA,
BOLAN LE ENO.
(A. P. Čehov)

Že druga skupina, 48 žensk in šest moških, skupaj 54 udeležencev šole hujšanja, ki se je v okviru programa CINDI začela letošnjo pomlad v grosupelskem zdravstvenem domu pod vodstvom Anice Kozinc, diplomirane medicinske sestre, ni čakala na »tisti« ponedeljek. Odločili so se, da naredijo prvi korak na poti k zdravju in boljšemu počutju, nenazadnje pa tudi, da svojo konfekcijo številko še pred poletjem zamenjajo za manjšo. Do 16. junija je uspešno zaključilo program 33 udeležencev (30 žensk in trije moški), sedem pa jih šolo še obiskuje. Vsak teden so se sestali v predavalnici in učno uro začeli z natančnim tehtanjem. Meritve so obsegale trenutno težo, indeks telesne mase, število kalorij, ki jih telo posameznika potrebuje za preživetje, odstotek in težo telesne maščobe ter

ŠOLA HUJŠANJA V ZDRAVSTVENEM DOMU GROSUPLJE

Vsi poznamo dober sklep: v ponedeljek začnem!

mišične mase, odstotek vode v telesu... Po mnenju večine je »trenutek resnice«, ki ni zamočal nobenega greha v preteklem tednu, pomemben del samovzgoje. Vsi udeleženci tudi vedo, da je prvi premik potrebno narediti pri sebi, vendar je ob potrpežljivi in vzpodbudno naravnani strokovni osebi tudi kritična obdobja veliko lažje premagovati. In tudi premagati, na kar kažejo številke: skupna teža 33-ih udeležencev je bila na začetku šole 3159 kilogramov (poprečna 95,7 kg), obseg pasu pa 3695 centimetrov (poprečno 111,9 cm). Na koncu se je skupna teža skupine zmanjšala za tri odrasle ljudi, to je za 239 kilogramov. Poprečna teža udeleženca je padla na 88,5 kg in obseg pasu na 103,5 cm.

V okviru rednih tedenskih srečanj so udeleženci poslušali tudi strokovna predavanja; poleg Anice Kozinc, ki je govorila o tehtanju hrane, količinah živil, pravilni izbiri jedilnikov, o novem načinu življenja, o dodatkih prehrani, vitaminih, mineralih, holesterolu, sladkorni bolezni..., so predavali tudi uveljavljeni strokovnjaki, kot npr. prof. Marja Strojina, legenda slovenske psihologije. Njeni predavanja o vplivu stresa in o samopodobi stali bili prav gotovo nepozabni. Vsak se je ob poslušanju znašel iz oči v oči s svojimi težavami in z malo truda slišal tudi nasvet zase. Stres je gotovo dejavnik, ki zelo negativno vpliva na

zdravje in na splošno počutje, nemalokrat pa tudi posredno pomeni vzrok za povečano telesno težo. Prof. Strojina je poudarila, da gre pri obvladovanju stresa za prepričanje, »da imam jaz ključ svoje hiše«. Torej se je tudi obvladovanja stresa mogoče naučiti. Eno od srečanj je bilo zato namenjeno zavestnemu sproščanju. Mišice namreč nezavedno krčimo, napete mišice pa nimajo dovolj kisika in posledično imajo škodljivi prosti radikali odprta vrata. Prof. Strojina je poudarila, da so uspehi v življenju vedno povezani s tveganjem in »nič tvegati je naše največje tveganje«, pravi. Dobra samopodoba pa je realno mnenje o lastnih slabostih.

Nekateri kronično predebeli ljudje priznavajo, da je kruh skupaj z ostalimi ogljikovimi hidrati greh, ki se mu ne morejo upreti. V nadvse zanimivem predavanju o kruhu in žitih nasploh je bilo slišati, kako je mogoče uživati v kruhu in – shujšati. Le pravega je potrebno izbrati in v primernih količinah! Ocenjevati primerne količine hrane pa so se udeleženci učili s pomočjo tehtnice, ki meri tudi kalorično vrednost živil. Ste morada vedeli, da lahko namesto enega jabolka pojedete kar tri srednje velike sveže kumare? Polovica krvavice pa – groza – pomeni celih 500 kalorij in za zamenjavo si lahko privoščite na primer 30 velikih jagod! Pasti se skrivajo tudi v sladkih pijačah in sla-

ni prigrizkih, opozarja Anica Kozinc in pove za številne male zvižaje, ki olajšajo hudo lakoto. Ne pozabi poudariti velikega pomena pitja vode. Prvomajske počitnice in sezona piknikov predstavljajo nemalo skušnjav za udeležence šole, na ponovnih srečanjih pa razpravljajo tudi o svojih težavah, izkušnjah in se učijo tudi drug od drugega. Poleg predavanj in rednih srečanj drugi del šole predstavlja telesna aktivnost. Brez nje na žalost kilogrami ne kopnijo. Enkrat tedensko je telovadnica rezervirana za udeležence šole in program vadbe, ki jo vodi Vesna Tomažinčič, je prilagojen prav njim. Kakšna je telesna pripravljenost posameznikov, je pokazal tudi test hoje, ki so ga udeleženci opravili drugo majsko soboto in ga bodo ponovili v mesecu oktobru. Za izboljšanje telesne pripravljenosti strokovnjaki priporočajo vadbo najmanj petkrat na teden, najbolje vsak dan. Bolj kvalitetna je vadba v dopoldanskem času, vsekakor pred obrokom in ne po njem.

Sedmi junij so udeleženci šole težko čakali, saj je bil za ta dan načrtovan »zaključni izlet«. Vreme je bilo cel teden spremenljivo, a tisti dan kot naročeno. Malce po prvošolsko vznemirjeni so se zbrali v vasi Krka in si privoščili prijeten sprehod do Krške jame, ki so si jo nekateri, čeprav skoraj domačini, ogledali prvič. Po povratku so posedli v prijaznem gostiš-

ču Javornik ob Krki in si privoščili zasluzeno malico, bolje degustacijo delikates, ki jih najdeš le redko kje. Hišne specialitete in obilica izbranega sadja ter kozarček kvalitetnega vina so spremljali dobro voljo prisotnih, Anica Kozinc pa je v kratkem nagovoru pohvalila prizadevnost udeležencev, razdelila priznanja in knjižna darila.

V treh mesecih skupnega druženja so se stakla znanstva in raztopili kilogrami, udeleženci šole pa so se od srca zahvalili svoji inštruktorici in svetovalki za vse vzpodbudne besede in koristne nasvete. Preko poletja in tja do konca leta se bodo še srečevali in premagovali skušnjave, se vmes pridno tehtali in topili maščobne obloge. V poprečju so jih izgubili kar vsak po dobrih sedem kilogramov, kar pomeni, da je cilj šole – izgubiti od 5 % do 10 % telesne teže – dosežen. In ne le to: laboratorijski izvidi so v primerjavi s tistimi izpred začetka šole na moč razveseljivi: v poprečju so zabeležili 12 %-ni padec vrednosti holesterola, 6 %-ni padec krvnih maščob – trigliceridov, za 7 % je v poprečju nižji krvni tlak.

V jeseni se pričinja v Zdravstvenem domu Grosuplje nov program, namenjen odločenim, da storijo nekaj zase. Ne dvomimo, da bo obisk ponovno odličen!

Mojca Sajovic

OBISK MUZEJA V BISTRU

V petek, 31. 3. 2006, smo se zjutraj z avtobusom odpeljali v Tehnični muzej Bistra na Vrhniki. Tam nas je sprejel starejši gospod. Povedal nam je, kaj vse si bomo ogledali. Videli smo veliko oddelkov, in sicer: mlinarski, pekarski, živalski, lovski in kovaški oddelek. Mlinarski je prikazoval, kako so včasih mleli moko, v pekarskem je bila prikazana peka kruha. V muzeju so bili shranjeni tudi predmeti iz kamene dobe. Ko smo si to ogledali, smo šli izdelovat zaplestnice. Izdelali smo zelo lepe. Čisto na koncu pa smo si ogledali avtomobilski oddelek. Zelo zanimivo je bilo, ker smo videli avtomobile, s katerimi se je vozil Tito. Pokazali so nam tudi motorje in kolesa. Najbolj so mi bili všeč starejši modeli. Čas je prehitro minil in morali smo se vrniti domov. Upam, da bom še kdaj preživel tako poučen in prijeten dan.

Zan Predalič 4. B

OBISK TANJE IZ KNJIŽNICE GROSUPLJE

Na Igrarijah se igramo, likovno, glasbeno, plesno ustvarjamo in se popeljemo v svet pravljicnih doživetij. Tanja Zavašnik iz Knjižnice Grosuplje nas je obiskala na Igrarijah. S seboj je prinesla veliko škatlo presenečenja, pred tem pa smo prisluhnili pravljici o Dedku, ki je prav lepo igral na citre. Otroci so ob glasbi in pripovedovanju doživljali pravljicne junake in skupaj z njimi odkrivali čudoviti svet pravljic.

V škatli presenečenja so bile knjige: velike in debele, majhne in tanke, ilustrirane, z velikimi črkami, z malimi tiskanimi črkami, lepo zaobljene in ravno pravnice za otroške roke. Pogovarjali smo se o knjižnici, o izposoji knjig in kako z njimi ravnati. Izvedeli smo, da so vsi odgovori na vprašanja zapisani v knjigah. Kdor ne verjame, naj se prepriča pri Tanji v knjižnici.

Na koncu nas je naučila staro, za nas pa novo igro Rinko (prstan) talam (dajem).

Tanji se lepo zahvaljujemo za trud in čas, ki si ga je vzela za nas, in otrokom prijetno popestrila pravljico urico.

Petra Bor in Milka Čučić

DRUŠTVO SOŽITJE GROSUPLJE

13. LETNA SPECIALNA OLIMPIJADA SLOVENIJE

13. letne igre specialne olimpijade Slovenije so potekale od 9. 6. 2006 do 11. 6. 2006 z naslovom MI SMO SONCE.

Organizator je bil Center za usposabljanje Elvire Vatovec Strunjan, pod pokroviteljstvom občin Piran, Izola in Koper ter častnim pokroviteljstvom predsednika Republike Slovenije dr. Janeza Drnovška.

Prvi dan, v petek, so se igre pričele z revijalno nogometno tekmo, na kateri sta se pomerili ekipi, sestavljeni iz članov specialne olimpijade Slovenije in znanih osebnosti sveta športa, glasbe in političnega življenja.

Ob 18. uri se je v dvorani Bonifika v Koprju pričela slovesna otvoritev iger s svečanim mimohodom ekip na prireditveni prostor. Sledili so pozdravni govori, nato svečana zaprisega športnikov in prižiganje olimpijskega ognja.

Iz društva Sožitje Grosuplje smo se na igre SOS odpeljali z avtobusom in preživeli nepozaben dan poln doživetij. Tudi naši športniki so se odlično odrezali v vseh športnih panogah. Pokazali so, kaj hočejo in kaj zmorejo!

Za društvo Sožitje Grosuplje
Nevenka Zrnc

Navijači Društva Sožitje.

OGLEDALISMO SVETOVALNODOLOV DUGROSUPLJE

SI ŽELEZNIŠKI MUZEJ...

Za zaključek Igrarij v letošnjem letu smo se odločili, da skupaj s starši obiščemo Železniški muzej v Ljubljani. Zbrali smo se pred muzejem, kjer nas je prijazno pričakal naš vodič g. Tomaž Smole. Popeljal nas je mimo starih parnih lokomotiv, ki so nekoč vozile po naših progah. Spoznavali smo razlike med manjšimi in večjimi lokomotivami, pogledali smo si prostor, kjer je bil nekoč premost, notranost lokomotiv, kje se obračajo lokomotive, kako jih vzdržujejo in signalne naprave. V drugem delu muzeja smo preizkusili telefone, videli uni-

forme, ki so jih imeli vlakovski odpravniki pri svojem delu, ogledali smo si notranost prometnega urada iz starih časov. Otroci so bili navdušeni nad lokomotivami v katere so tudi splezali in si jih natančno ogledali ob zanimivih razlagi našega vodiča. Na naša vprašanja nam je g. Tomaž Smole zelo prijazno in potrpežljivo odgovarjal. Na koncu smo se vpisali v knjigo obiskov in dobili prospekte, ki smo jih odnesli domov polni novih vtisov in znanja.

Milka Čučić in Petra Bor

Obdobje starosti prinaša pri posamezniku velike spremembe, katerim se morajo starejše osebe prilagajati. Različne telesne in fizične drugačnosti izzevoje pri starejših nove vedenjske situacije, tako pozitivne kot negativne. Omenjenih sprememb pa se včasih starejši niti ne zavedajo, temveč jih nanje opozarjajo njihovi svojci, prijatelji in znanci.

Ob sprejemanju svojih novih vedenjskih vzorcev so starejši ljudje mnogokrat zmedeni; postanejo bolj občutljivi, manj samozavestni, včasih asocialni, najpogosteje jih pesti osamljenost ter se pogosto socialno osamijo. Govorimo o psiholoških problemih, ki jih lahko s primerno strokovno pomočjo v večini primerov ublažimo ali celo odpravimo. Težave, ki starejše bremenijo, pa so tudi finančni problemi, problemi, povezani z lastništvom, sosedskimi odnosi, medgeneracijskimi nesoglasji, pogosto nasilje v družini in druge ovire, ki onemogočajo ali hromijo sproščeno, ustvarjalno in kvalitetno doživljanje starosti.

Starejši v mnogih primerih nastalih sprememb ne zmorejo reševati sami. Potrebujemo pomoč - več vrst pomoči: psihološke, finančne, socialne in pravne narave.

V Društvu upokojencev Grosuplje že nekaj časa razmišljamo o organiziranju svetovalne dejavnosti, pri kateri bi se lotevali reševanja omenjenih problemov. Pridobili smo nekaj strokovnjakov - upokojenih psihologov, pravnikov, finančnih in socialnih strokovnjakov. Svetovali bodo za simbolno stimulacijo, društvu bo pri tem projektu pomagala tudi občina; za člane in druge starejše bo omenjeno svetovanje brezplačno.

Učinkovit svetovalni odnos je tisti, kjer zunanji svetovalec izkazuje visoko stopnjo ne posesivne topline, pristno in občutljivo razumevanje svetovančevih misli in čustev. Svetovalec pomaga svetovancu, da živi bolj kvalitetno in se bolj učinkovito sooča z različnimi življenjskimi izzivi in problemi, ter jih poskuša reševati, takoj ko nastanejo. Starejši niso vedno pripravljeni, tudi ne sposobni sami reševati posameznih omenjenih problemov in nastalih sprememb, niso jih sposobni umestiti v svoje vsakdanje življenje. Spremembe in problemi pa ob kopicenju postanejo ovira za kvalitetno življenje, mnogi starejši tudi zaradi tega hitreje zbolavajo.

S programi svetovalne dejavnosti bomo pričeli v avgustu letos s pravočasnim informiranjem.

Borut Hrovatin, predsednik DU Grosuplje

OGLASNO TRŽENJE:
CENIK IN POGOJI
OGLAŠEVANJA

V zvezi z možnostmi za oglaševanje v Grosupelskih odmevih objavljamo cenik oglaševanja, ki je narejen na podlagi cenika št. 006-1/95, sprejetem na občinskem svetu 29. 9. 1999.

Iz 1. člena

TABELA ZA OKVIRNI
IZRAČUN ŠTEVILA TOČK

okvirne dimenzije oglasa v cm	površina v cm2	korekcijski faktor	točke (točka je 0,511229 EUR)
5 0 x 10 0	50	1549	77
6 0 x 10 0	60	1468	88
8 0 x 10 0	80	1306	104
10 0 x 10 0	100	1152	115
15 0 x 10 0	150	1066	160
10 0 x 20 0	200	1017	203
15 0 x 20 0	300	961	288
20 0 x 20 0	400	930	372
25 0 x 20 0	500	919	460
POL STRANI	554	912	505
30 0 x 20 0	600	907	544
40 0 x 20 0	800	878	702
CELA	1108	864	957

Točka znaša protivrednost 0,511229 EUR v SIT po srednjem tečaju BS na dan obračuna.

TABELA OKVIRNEGA
IZRAČUNA

okvirne dimenzije oglasa v cm	tečaj EURA 17. 1. 2004	neto vrednost oglasa	končni znesek z DDV
5 0 x 10 0	237,03	9387	11264
6 0 x 10 0	237,03	10675	12810
8 0 x 10 0	237,03	12662	15195
10 0 x 10 0	237,03	13962	16754
15 0 x 10 0	237,03	19379	23255
10 0 x 20 0	237,03	24651	29681
15 0 x 20 0	237,03	34941	41929
20 0 x 20 0	237,03	45085	54102
25 0 x 20 0	237,03	55689	66627
20 0 x 27 7	237,03	61234	73481
30 0 x 20 0	237,03	65955	79145
40 0 x 20 0	237,03	85128	102153
40 0 x 27 7	237,03	116022	139226

Izračun je pripravljen na podlagi tečaja EVRA 17. januarja 2004 za oglase na črno-belih straneh. Za oglase na notranjih barvnih straneh je treba znesek pomnožiti z 1,25, na zadnji strani z 1,5 in na naslovnici s faktorjem 2,00.

V CENO NI VRAČUNANO
OBLIKOVANJE OGLASA.
Račun se izstavi po izidu časopisa.
K neto vrednosti oglasa je treba dodati še 20 % DDV.

2. člen

Za vmesne velikosti se število točk izračuna z interpolacijo.

Za prvo objavo enakega oglasa ni popusta. Vsaka naslednja serijska objava je cenejša za 5 % do največ 30 %. Če se stranka odloči za celoletno redno oglaševanje, se ji lahko obračuna razliko popustov do 30 % pri sedmem nespremenjenem oglasu.

Rok za oddajo podatkov za oglas (besedila, logotipi, fotografije, ceniki in podobno) je vsak prvi petek v mesecu. Predhodno pokličite za rezervacijo časopisnega prostora za vaš oglas.

Če boste oddali digitalno oblikovan oglas, mora biti zapisan v EPS (pri vektorskem EPS-u je potrebno fonte spreminiti v krivulje), JPG (brez stiskanja), TIF zapisu (300 pik/palec - za barvne oglase v CMYK barvni razložitvi), ali PDF zapisu.

Digitalno izdelan oglas lahko pošljete na elektronski naslov jozem@siol.net. Lahko pa ga pošljete tudi na naslov izvajalca končne grafične postavitev amset@siol.net (Matej Macedoni, Grosuplje, Pod gozdom 3/9), vendar morate o tem obvestiti odgovornega urednika po telefonu (GSM 041/ 98 22 33) ter mu po pošti na njegov domači naslov (Jože Miklič, Zagradec 53, 1290 Grosuplje) poslati potrjeno naročilnico najpозnejše en teden po roku, ki je določen za oddajo ostalih prispevkov.

ZA OGLASE, PREDSTAVITVENE PR (PIAR) ČLANKE IN ZAHVALE OB SMRTI SVOJCEV JE TREBA NAVESTI POLN NASLOV NAROČNIKA OZIROMA PLAČNIKA RAČUNA.

Bolečino lahko skriješ,
tudi solze zatajiš,
a praznine, ki ostaja,
nikoli ne nadomestiš.

ZAHVALA

Ob izgubi naše drage mame

ANE NOVLJAN

1918 – 2006, roj. Brlan,
iz Velike Loke

se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem za izrečeno sožalje, za darovano cvetje in sveče, darove za cerkev in sv. maše. Posebej se zahvaljujemo gospodu župniku Andreju Šinku za lepo opravljen pogrebni obred in poslovilne besede. Hvala tudi Moškemu pevskemu zboru Samorastnik za lepo petje, Lepa hvala tudi molivcem za lepo molitev. Zahvaljujemo se tudi pogrebni zavodu Janeza Perparja za opravljene pogrebne storitve.

Hvala tudi vsem, ki ste kakorkoli pomagali in ste jo v tako velikem številu pospremili k večnemu počitku.

Žalujoči vsi njeni

Kogar imaš rad,
nikoli ne umre,
le daleč je...

ZAHVALA

Ob boleči izgubi našega dragega
moža, očeta, starega ata in tasta

LUDVIKA KOŽELJA

s Kersnikove 7, Grosuplje,

se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, prijateljem, znancem in sosedom za tolažbo in izrečeno sožalje ter darovane sveče in svete maše. Zahvaljujemo se tudi patronažnim sestram, posebno sestri Ireni, negovalkam iz doma starejših Grosuplje in sosedu Darinki Šumiga za pomoč in spodbudo. Hvala vsem grosupeljskim duhovnikom, ki ste našega očeta obiskovali na domu. Zahvaljujemo se g. župniku Andreju Šinku in pevčemu Moškega pevskega zbora Samorastnik za lepo sveto mašo. Najlepša hvala Marti Hrovatin in njenemu možu za lep govor.

Še enkrat iskrena hvala vsem skupaj.

Žalujoči: žena Alojzija, sin Marjan z družino in hči Lucija z družino.

Hvala ti mama za rojstvo, življenje.
Hvala za čas, za ljubezen skrbi.
Hvala za bisere stkane v trpljenje.
Mama, naj večna ti lučka gori!

ZAHVALA

V sedeminosemdesetem letu
starosti nas je zapustila naša
draga mama, stara mama,
prababica in teta

KRISTINA KADUNC,

23. 5. 1919 – 15. 6. 2006
iz Bičja.

Iskreno se zahvaljujemo sorodnikom, sosedom, prijateljem in znancem za pomoč in izraženo sožalje, vsem, ki so darovali za sveče, vetje, za maše, se je spomnili v molitvah in jo pospremili na njeni zadnji poti. Še posebno zahvala osebjem Zdravstvenega doma Grosuplje, hvala duhovniku Antonu Hostniku, ki ste mamu obiskovali na našem domu in za sveto mašo in lepo opravljen pogrebni obred. Posebna zahvala gre tudi pevčemu in g. Tonetu Adamiču.

Žalujoči vsi njeni

SAMOVŽIGI SENA –
PREVENTIVNI NASVETI

Naj se sliši še tako neverjetno, se vlažno seno lažje vžge kot suho. V mislih imam namreč 'samovžig sena'. To je pojav, kjer pride do ognja kljub temu, da zunanji vir vžiga ni prisoten, ampak se zaradi samodejnega segrevanja kopiči toplota v notranjosti sena, do ohlajanja oz. odvajanja toplote pa ne prihaja. Večja kot je količina sena, težje se hladi in se s tem povečuje možnost nastanka ognja.

Marsikdo med nami pozna občutek toplote, ki jo občutimo pri premikanju sveže trave, ki je bila lahko le kratak čas na kupu. Procesi, ki lahko pripeljejo do samovžiga, se prično že pri sobni temperaturi. Rastline v manjši meri proizvajajo kisik tudi, ko se jih že vskladišči, kisik pa lahko nato porabljajo mikroorganizmi (termofilne bakterije), ki povzročajo dvig temperature. Poleg tega se v kemičnih reakcijah proizvajajo plini, ki se lahko pri dovolj visoki temperaturi vžgejo. V senu se razvijajo ogljikov dioksid, dušik, metan, vodikov sulfid.

Eden izmed pomembnejših pogojev za nastanek samovžiga sena je vlaga. Shranjeno seno mora imeti manj kot 20 % vlage. Razlogi za prezgodnje skladiščenje sena, ki posledično prinesejo preseženo količino vlage, so različni. Lahko je nevarnost prihajajočega dežja, nedoslednost pri sušenju, lahko se vlaga v senu poveča zaradi poškodovane strehe objekta in seno moči dež ali pa se seno vlaži iz tal, če so za to dani pogoji. Eden od pogojev za samovžig sena je tudi višina kopice, ki mora biti minimalno 2 – 3 metre.

Kritične temperature in ukrepanje:
- 65° C - Nevarno območje. Potrebna je dnevna kontrola.
- 70° C - Nevarnost! Potrebna je kontrola vsakih nekaj ur.
- 80° C - Potrebno je poklicati gasilce in pričeti z močenjem sena!
- 85° C - Nastajanje požarnih kotanj in kanalov, nevarnost izbruha ognja ob dotoku zraka!
- 100° C - Kritično! Seno se bo skoraj zagotovo vžgalo.

Temperature so samo okvirne in vam

ne povedo dosti, če nimate sistema za merjenje oz. kontrolo. Pomembno je, da ste pri segrevanju pozorni na vonj sena in v primeru kislega vonja ali vonja po karameli nemudoma ukrepate. Vendar bodite previdni pri premetavanju sena, ker lahko s tem dovedete svež zrak in pospešite vžig. Nikakor ne hodite po senu, ker zaradi tvorbe požarnih kotanj obstaja nevarnost, da se senena kopica vdre ali sesede, če pa je le to nujno, naj bo oseba navezana in nikakor ne sama na kopici.

Nevarna doba za samovžig je 3 do 6 tednov od datuma skladiščenja sena. Do samovžiga sena pa lahko pride tudi po veliko daljšem času (npr. več let), če je seno shranjeno v kopici ali v balah brez ovoja in delno pokrito. V takšnih primerih je izpostavljeno različnim vremenskim vplivom in v primerih okoliščinah (dežju sledi več dni zelo toplega in sončnega vremena), se procesi, ki pripeljejo do samovžiga, ponovno pričnejo.

Potrebno je omeniti, da se tudi dobro posušeno seno v prvih nekaj dneh skladiščenja segreje do okoli 50° C, vendar se nato po 15-60 dneh ohladi, pri tem pa je le neznatna možnost vžiga ali zmanjšanja kvalitete krme. Hitrost ohlajanja je odvisna od gostote sena, temperature okolja, količine vlage in prostoro skladiščenja.

Vedeti moramo, da se samovžig sena z upoštevanjem dobre prakse in previdnosti lahko povsem prepreči ter se ohrani premoženje in nenazadnje kvalitetno krmo.

Informacijo pripravili v Sektorju kriminalistične policije Policijske uprave Ljubljana.

Martina GRAMEC, TISKOVNA
PREDSTAVNICA POLICIJSKE UPRAVE

ZAHVALA

V 85. letu starosti nas je zapustila
naša draga mama in stara mama

TEREZIJA ROZMAN

z Velikega Mlačevega.

Vsem sorodnikom, sosedom, sovaščanom in prijateljem se iskreno zahvaljujemo za darovano cvetje, sveče in svete maše. Zahvaljujemo se tudi vsem, ki ste jo pospremili na njeni zadnji poti, in župniku Andreju Šinku za lepo opravljen pogrebni obred in nagovor. Posebna zahvala velja tudi vsem sodelavcem in upokojujencem iz podjetja Matjaža Jerovška iz Cikave ter sodelavcem iz Motvoza in platna.

Žalujoči sin Tone z družino.

Vreme v Grosupljem: junij 2006

Obilno deževje ob koncu maja je ozračje in tla precej ohladilo in to se je odražalo še kar nekaj dni v juniju. Minuli mesec je bil tako mesec nasprotij: prva polovica hladna, druga vroča, skupni imenovalac pa premalo padavin.

V noči na 1. junij se je razjasnilo in umirilo. Zaradi tega se je živo srebro postavilo le nekaj stopinj nad lediščem, v izpostavljenih legah (z drevjem neporasle vrtače, uvale) pa se je pojavila celo slana, kar v prvem poletnem mesecu ni tako pogost pojav. Ker so bile noči pogosto jasne in mirne, so bila hladna tudi jutra in nekateri so znova pričeli ogrevati stanovanja. Povprečna najnižja jutranja temperatura se je gibala le malo nad +6° C. V popoldnevih je prevladovalo zelo spremenljivo vreme z zmernim vzhodnim vetrom in občasno povečano oblačnostjo, ki je do noči večinoma razpadla. Najvišje dnevne temperature so tako dosegale okoli +18° C, ob nekaj oblačnih dneh pa se ni segrelo niti do +15° C. Poleg nekaj ploh in rahlega dežja (6. 6.) se je 4. junija nekaj pred 22. uro zvečer razvila kratkotrajna nevihta z nekaj toče, ki pa ni povzročila škode.

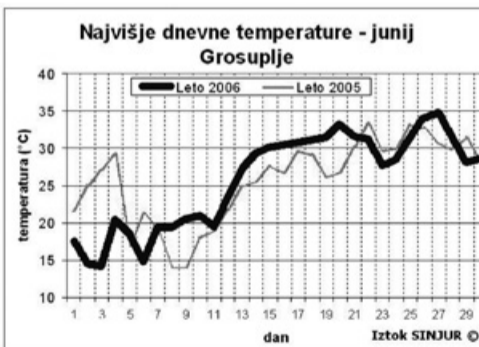
Po koncu prve dekade je bilo vse več sončnega vremena in najvišje dnevne temperature so bile iz dneva v dan višje. 13. 6. zvečer se je čez osrednjo Slovenijo proti jugu pomikalo obsežno nevihtno območje, ki je Grosuplje zajelo, a hitro prešlo, malo po 22. uri.

Na polovici meseca se je že segrelo do +30° C, kar je pomenilo prvi vroč dan v letu (to je dan, ko temperatura doseže ali preseže +30° C). Takih dni nato vse do konca meseca ni manjkalo. Z izjemo nekaj prehodno bolj svežih popoldnevo, se je vsak dan segrelo nad +30° C, toplotno obremenitev pa je občasno stopnjevala še povečana zračna vlažnost (»sopara«). Na dan državnosti se je popoldan razvila manjša nevihta.

Da so bili popoldnevi res vroči, nam pove podatek o povprečni najvišji dnevni temperaturi, ki je bila med 15. 6. in 28. 6. kar +31,2° C (običajno se junija giblje okoli +25° C).

Predzadnji dan je bil glede vremenskega dogajanja najbolj pester. Po najtoplejšem jutru v mesecu (+18,6° C) je bilo v dopoldanskem času še razmeroma sončno, toda občutno bolj soparno. Kmalu po poldnevu je bilo na nebu vse več oblakov in sredi popoldneva je le nekaj kilometrov zahodno in severno od Grosupeljske kotline v močni nevihti padala toča. V Grosupljem je padlo le nekaj kapelj, to pa je pomenilo, da je letošnji junij postal eden najbolj sušnih na sploh. V šestih padavinskih dneh je na kvadratni meter padlo vsega skupaj 23,6 l dežja, kar v primerjavi s povprečjem v letih 1995 – 2005 predstavlja le 1/5 količine. V omenjenem obdobju je bilo junija običajno okoli 120 l dežja / m2. Glede povprečne mesečne temperature ni bilo večjega odklona, saj se je zaradi prehladne prve polovice pozitivno odstopanje v drugem delu izničilo. Povprečna mesečna temperatura je bila tako, podobno kot lani, okoli +19° C, kar je običajno povprečje zadnjih 11 let. Najnižja temperatura je bila +2,6° C (1. 6.), najvišja pa +34,8° C (27. 6.). V 18-ih dneh je najvišja dnevna temperatura presegla +25° C, od tega v kar 12-ih +30° C. Megla se je v Grosupljem ali okolici pojavila v devetih dneh (v mestu je bila samo trikrat), nevihta in grmenje pa v štirih.

Iztok Sinjur dipl.inž.

SODELOVANJE
PATRONAŽNE SLUŽBE
ZD GROSUPLJE Z
DRUŠTVOM UPOKOJENCEV
GROSUPLJE

Patronažne medicinske sestre ne delamo obiskov pri varovancih le po naročilu zdravnika, ampak tudi po preventivnem programu, ki zajema varovance, starejše od 65 let, nosečnice, otročnice, novorojenčke, mlajše osebe, slepe in invalidne osebe, ipd.

Rezultat našega dobrega sodelovanja z Društvom upokojujencev Grosuplje v preteklem letu je pokazal večje število obiskov starostnikov iz tega programa, Odziv ljudi je bil različen. Večina starostnikov je bila vesela naših obiskov, nekaterim posameznikom pa so se zdeli popolnoma odveč in nepotrebni.

Dejstvo je, da smo vzpostavili stike kar z nekaj novimi varovanci - starostniki, ki jih naša služba do takrat še ni obiskovala. Posredovale smo v zdravstveni oskrbi. S pogovorom z varovanci smo prosvetljevale njih in njihove svojce o zdravem stilu življenja, o zdravi prehrani, o premagovanju in sprejemanju bolezni, o čim boljši rehabilitaciji. Skratka, skušale smo jim viliti spoznanja, kako si omogočijo čim višjo kakovost življenja in kako ravnati v bolezni.

Delo patronažne službe ni le prevezovanje ran, negovanje, dajanje injekcij, ampak je tudi prosvetljevanje in posredovanje stikov z drugimi zdravstvenimi službami ter v časih v primerih socialnih stisk, s socialnimi delavci oz. službami. Naše delo tako zahteva veliko zaupnosti, medsebojnega spoštovanja in poštrevnosti, da pomagamo tudi takrat, ko pomoči ni več, da rešujemo probleme takrat, ko vas je upanje zapustilo.

Društvo upokojujencev Grosuplje je izkazalo veliko skrb in pripravljenost pomagati tako svojim članom kot ostalim starostnikom, ki niso v Društvu upokojujencev Grosuplje.

Njihova pomoč je zajemala dela od sekanja drv pozimi, prinašanje dobrin iz trgovine do obiskovanja osamljenih varovancev, želnih pogovorov ter pomoči pri zagotavljanju finančnega minimuma od meseca do meseca.

Njihova pripravljenost je segla celo tako daleč, do so zbirali obleke, odeje, živila za varovance, ki si vsega niso mogli privoščiti in jim vse to tudi dostavili.

Za vse to se jim iskreno zahvaljujem. Kajti pokazati svojo človeško - humano plat v tem času brezosebosti, je hvale vredno in pogumno dejanje!

Patronažna medicinska sestra
Irena Pavšek, dipl. med. sestra

NAJBOLJŠI ČLOVEKOV
ŠTIRINOŽNI PRIJATELJ
NI STOL – AMPAK PES!

PASJA VROČINA JE PRINESLA TUDI PRVI PASJI PIKNIK RADIA ZELEN VAL IN REVIEJE MOJ PES

Ob zaključku spomladanskega cikla oddaj »Pasji val«, namenjenih ljubiteljem in skrbnikom psov, se je pri Lavričevi koči na Gradišču dogodil prvi pasji praznik

Zadnjo soboto v juniju smo končno dočakali primernejše vreme in množico kužkov ter njihovih ljudi, ki so polni pričakovanj prišli na idilični hriček nad Stično. Na mizah, razpostavljenih v okolici cerkvice, so jih pričakali tudi izvodni letošnjih najzanimivejših števil revije Moj pes, slovenske revije za ljubitelje živali, njeni ustvarjalci pa so nastopili v vlogi soorganizatorja tega dogodka.

Pester program, ki je trajal polnih šest ur, so pripravili in povezovali Jože Vidic, doktor veterinarske medicine, kinološki strokovnjak in urednik revije Moj pes, Tone Košmrlj, dobro znani simpatični glas Radia Zeleni val in Mojca Sajovic, avtorica oddaje Pasji val. Kmalu po drugi uri popoldne so na ograjeno prizorišče svoje pse privedli pripadniki Slovenske vojske, ki jih je vodil štabni vodnik Sašo Krapež. Izvedeli smo, da začetki vojaške kinologije v Sloveniji segajo v leto 1991, oddelek vodnikov vojaških psov pa je bil formiran v Kočevski Reki pod vodstvom mag. Petra Levstka, doktorja veterinarske medicine. Dva psa pasme belgijski ovčar sta pokazala veščine, ki jih mora dobro obvladati vojaški pes: napad, obrambo, onemogočiti sovražnika in biti vsestranski ter zanesljiv pomočnik in soborec. Slovenski vojaški psi s svojimi vodniki sodelujejo tudi na vojaških misijah v tujini, izkazali so se tudi na nedavni v Afganistanu, kjer so pasji nosovi najdragocenejši pripomoček pri odkrivanju eksplozivnih sredstev. Vse veščine učijo inštruktorji s poštenim, pristnim in spoštljivim odnosom do psa, kar je bilo videti tudi izven prizorišča. Program se je nadaljeval s prikazom obrambe, kot jo učijo pse v športni kinologiji v Kinološkem društvu Grosuplje, Brane Puš, vodja šolanja pri Kinološki zvezi Slovenije, pa je pojasnil način učenja in pomembnost pravilnega pristopa do psa. Prijazni hriček ob Lavričevi koči so si udeleženci piknika delili s skoraj pol stotinjje kraških ovčarjev – Društvo ljubiteljev in vzrediteljev kraških ovčarjev Slovenije si ga je namreč izbralo za prizorišče svojega klubskega druženja, Mojca Emeršič, nova zavzeta predsednica društva pa je z veseljem pristala, da se kraški ovčarji predstavijo tudi obiskovalcem piknika. Kraševci je namreč edina slovenska avtohtona pasma, katere predstavnike, po opisu sodeče gre za predhodnike kraševcev, v svojih spisih omenja Janez Vajkard Valvasor že v 17. stoletju. Kraševci je pomemben del slovenske kulturne in naravne dediščine, srednje velik, čvrst pastirski pes z bujno gosto kovinsko sivo dlako. Kljub opoldanski vročini smo v spredu videli veliko število predstavnikov teh lepih psov, ki jim društvo počasi s trudom vrača mesto, ki si ga zaslužijo v slovenskih družinah. V zgodnjih popoldanskih urah se je predstavil tudi član Kinološkega društva Grosuplje Rajko Žagar, ki je letos osvojil laskavi naslov svetovnega prvaka v sledenju na svetovnem prvenstvu psov sledarjev v Avstriji. Člani KD Grosuplje so prikazali tudi vaje poslušnosti in program, po katerem šolajo pse vsi tisti skrbniki, ki želijo vzgojiti okolju in ljudem prijazne spremljevalce. V procesu šolanja pes

Vojaški pes v akciji.

bile ravno po pasjem okusu. Skakanje, plazenje, skok skozi obroč, triki, igranje na klavir... vse je bilo paša za oči, psički pa so bili vsakič primerno nagradjeni za dobro opravljeno nalogo. Člani KD Krim so prikazali tudi novo kinološko disciplino, t.j. rally – obedience. Na vnaprej pripravljenem prizorišču, opremljenem z napisi in navodili, vodnik vodi svojega psa čim bolj natančno, kužki različnih pasem pa so prizadevno ubogali. Očitno je bilo, da jim je delo, za katerega so seveda nagradjeni, v veselje. KD Krim se razlikuje od mnogih drugih društev tudi po posebnem odnosu do svojih tečajnikov, saj je način šolanja prilagojen pasmi in ne le starosti psa. Velik poudarek pa namenijo tudi poučevanju vodnikov o pravilnem sporazumevanju s psom in uspehi tako nikakor ne morejo izostati. Katja Šporar je na Gradišče namesto psa pripeljala domačo pritikavo kozico Spotty. Ko so postavili posebej zanjo narejene ovire za pasji šport agility, sta jih Katja in Spotty uspešno premagovali. Spotty obvlada tudi slalom in gugalnico. Resnici na ljubo vroč popoldan in pesek pod parkeljki namesto domače mehke trave Spotty ni bil najbolj po godu, vendar je občinstvo njun trud nagradilo s priznavajočim aplavzom. Le kdo je danes še tako sposoben in potrpežljiv, da nauči kozico pasjih veščin? Slovenski klub za bemske planšarske pse je tokrat predstavil svojo pasmo malo drugače: šest predstavnikov bernčkov je pripeljalo na prizorišče vsak svoj voziček, na enem od njih pa so žarele okusne jagode z Janč, namenjene vsem pasjim prijateljem, zbranim na Gradišču. Obiskovalci so izvedeli, da se bemski planšarski pes zelo hitro, v dnevu ali dveh, ob pravilni vzpodbudi nauči voziti voziček, saj je bilo nekoč to njihovo osnovno opravilo, ko so s kmetij centralne Švice vozili mleko v zbiralnice in sirarne. Karmen Zahariaš, inštruktorica šolanja v KD Krim, je za prisotne, še posebej za otroke, pripravila nekaj navodil, kako se odzvati pri srečanju s tujim psom, kako prepoznati, ali je pes nevaren in kako se najbolje zaščititi, če pes pokaže slabe namene. Povedala je tudi, da je tik pred dokončanjem njena uporabna zloženko na našete teme, za katero upamo, da bo pokazala zanimanje kinološka stroka, pa seveda tudi vrtci in šole, kjer bi bila najbolj potrebna.

Različne pasme, enako prijateljstvo.

Nemalo zanimanja občinstva pa je požela rdeča nit tokratnega piknika, to je izbor najlepših, najbolj simpatičnih in sploh »naj« kužkov, ki je potekal v štirih delih. Psi in psičke manjše rasti, ne glede na svoje poreklo – z rodovnikom ali brez njega – so se ločeno pomerili pred strogim sodniškim zborom, enako so se potrudili tudi tisti večje rasti. Finalni izbor je bil za žirijo, ki so sestavljali Brane Puš (KD Grosuplje), Iztok Peroci (Zeleni val) in Lidija Okleščen, mednarodna kinološka sodnica, težko delo, saj je bil vsak od sodelujočih nekaj posebnega. Naziv Miss Doggy si je prislužila krasavka Čajka skrbnice Branke Emeršič, med samci pa je v prepričljivem nastopu lovoriko Mister Doggy Zelenega vala 2006 odnesel Balder, bemski planšarski pes Uroša Karlina. Na pikniku so merili ne le lepoto in simpatičnost, pač pa tudi kinološko znanje, saj je v zaključnem delu piknika potekal tudi finalni del kviza »Spoznavajmo psa kot živalsko vrsto«. Vprašanja, ki jih je pripravil Jože Vidic, dr. vet. med., so predstavljala izziv poslušalcem »Pasjega vala« vse od januarja letos, izžreba-

ni nagradenci iz vsake oddaje pa so dobili možnost, da se pomerijo med seboj za lepe nagrade še na pasjem pikniku. V velikem finalu je najbolj obsežno znanje pokazala Jadranka Kariž in tako z zasluženim lepim nagrado prav gotovo razveselila svojega španjela. V senci krošenj gostih lip je celo popoldne delovala trgovinica s potrebinami in pripomočki, ki jih ne more pogrešati noben paski skrbnik. Tina Perko s sodelavci je prizadevno odgovarjala na vprašanja prisotnih. Veterinarsko posvetovalnico in veterinarsko skrb za udeležence je prevzel Roman Gros, dr. vet. med. iz Veterinarske ambulante Buba iz Grosuplje. Da je prizadevna Stanka Parkelj, vodja marketinga Zelenega vala, lahko razveselila vse nastopajoče z drobnimi darilci in vse zmagovalce z lepimi nagradami, so poskrbeli sponzorji prireditve. Vsem gre – v časih, ki sponzorstvu niso ravno naklonjeni, še posebej iskrena zahvala.

Klepet o pasjih temah se je zavlekel še pozno v večer, ko je utihnil pasji lajež in so utrujeni kosmatinci polegli ob noge svojih skrbnikov. Nikakor ne gre prezreti, da so bili vsi lepo vzgojeni in strpni drug do drugega. Srečali so se stari prijatelji, stkala so se nova poznanstva, vsi udeleženci pa so si bili edini, naj to ne bo zadnje pasje srečanje pod okriljem Zelenega vala in revije Moj pes.

Mojca Sajovic

Vse fotografije
Dragica Kaiser

Skupina škotskih ovčarjev spremlja nastop.

spoznava okoliščine, vsakdanje v urbanem okolju, srečuje otroke, druge živali, udeležence v prometu... njegov skrbnik pa mora na izpitu obvladati tudi nekaj teoretičnega znanja. Vsi nastopajoči so se odlično izkazali. Vabilu na piknik so se odzvali tudi člani skupine za nastope, ki jo vodi Katarina Wallas pri Kinološkem društvu Krim. Njihovi kužki so pokazali kar nekaj veščin, ki jih z nekaj truda lahko vsakdo nauči svojega kužka doma. Očitno je bilo, da kužki opravljajo cel niz nalog z velikim veseljem, kljub temu da temperature niso

Revija kraševcev.

OŠ LOUISA ADAMIČA GROSUPLJE NA SVIZ-OVIH ŠPORTNIH IGRAH

Šolsko leto gre h koncu in delavci OŠ Louisa Adamiča Grosuplje smo se zopet udeležili športnih iger, ki jih organizira Sindikat vzgoje in izobraževanja. Posamezniki smo se pomerili v odbojki, badmintonu, pikadu, lokostrelstvu, orientacijskem pohodu, balinanju, kegljanju, in metu na koš. Kot skupina pa smo tekmovali v različnih štafetnih igrah.

Kljub temu da smo se poslovili od lanskoletnega pokala, je bilo naše druženje prijetno in polno smeha. K temu je pripomogla tudi odlična izbrana lokacija (športni kamp Pod skalco v Kamniku) in vreme.

Da ni bilo lepega prekmalu konec, se je naše druženje nadaljevalo v pozne popoldanske ure ob klepetu, polnem vtisov tistega dne. Zahvaljujemo se za organizacijo naši sindikalni zaupnici Jani Tomažini. Že čakamo na naslednje SVIZ-ove igre! Udeleženci na igrah

»KDO BO NOSIL ZLATI KLJUČ GROSUPLJEGA?«

V občini Grosuplje je veliko ljudi in organizacij, ki že vrsto let uspešno delujejo na različnih področjih. Naselje Grosuplje je bilo pred kratkim preimenovano v mesto...

Radio Zeleni val s sodelovanjem Grosupeljskih odmevov želi to raznoliko dogajanje z večmesečno akcijo »Kdo bo nosil zlati ključ Grosupljega?« predstaviti vsem občanom z vašo pomočjo. Prepričani smo, da bi se ljudje, ustanove in različne dejavnosti med seboj še bolje povezali, ko bi se domačini in na novo naseljeni prebivalci v Grosupljem čim bolj spoznali.

V ta namen želimo izpeljati večmesečno akcijo glasovanja v različnih kategorijah. Odločitev, koga izpostaviti kot osebnost, podjetnika, kulturnika, športnika, naj klub/društvo, ki so z delovanjem na svojem področju dali pečat mestu in občini Grosuplje, pa prepuščamo vam.

Glasovanje bo potekalo pod budnim očesom petčlanske komisije. V komisiji bodo sodelovali:

- Marko Podvršnik, predstavnik Občine Grosuplje,
- Jože Miklič, odgovorni urednik Grosupeljskih odmevov,
- Stanka Parkelj, vodja marketinga Radia Zeleni val,
- Tanja Kenig, vodja informativne redakcije Radia Zeleni val in
- Lado Kastelec, član skupščine in upravnega odbora Obrtne zbornice Grosuplje.

Izbor bo potekal do 1. 12. 2006 z zaključno svečano prireditvijo z zanimivim kulturno-umetniškim programom konec meseca decembra, ko bomo podelili ZLATE KLJUČE GROSUPLJEGA.

O projektu pa prisluhnite vsak petek ob 17. uri na frekvencah Radia Zeleni val, kjer bomo v polurni oddaji predstavljali zgodovino Grosupljega, osebnosti in potek glasovanja.

Pridružite se in glasujete v naslednjih kategorijah:

- OBČAN/KA OBČINE GROSUPLJE,
- NAJ PODJETNIK,
- IZREDNI ŠPORTNIK,
- IZREDNI KULTURNIK,
- NAJBOLŠE DRUŠTVO/KLUB.

POMEMBNO V ZVEZI
S POŠILJANJEM GLASOVNIC!

Bralci Grosupeljskih odmevov lahko glasujete vsak mesec do 15. v naslednjem mesecu (za julijsko številko do 15. avgusta), zato izrežite glasovnico in jo oddajte na najbližjo pošto čim prej!

Po internetu lahko v vsakem tekočem mesecu oddate eno glasovnico kadarkoli od 1. do zadnjega v mesecu.

Pravilno izpolnjene glasovnice, poslane po elektronski pošti bomo v uredništvu natisnili in jih skupaj s poslanimi glasovnicami po pošti dali v boben. Izžrebane glasovnice bomo nagradili na zaključni prireditvi ob koncu leta 2006.

Radio Zeleni val,
odgovorni urednik Boris Peterka

trgovine, lokali, poslovni prostori
trgovine, lokali, poslovni prostori

ČE BI...?

ČE BI, S KAKŠNO POSLOVNO DEJAVNOSTJO BI NAM olajšali življenje v naši prijetni soseski, kjer nas v 359 stanovanjih živi veliko.

V soseski Sončni dvori je prostih 22 poslovnih enot za trgovsko, gostinsko, servisno, storitveno in poslovno dejavnost. Velike so od 35 do 100 m² in so izdelane do podajšane 3. grad. faze. Po potrebi in namenu se lahko tudi združujejo. Pri dokončanju vam lahko pomagamo.

GPG 01 2412 480 www.gpg.si/soncnidvori
gradbeno podjetje grosuplje GPG d.d., Vevška cesta 52, 1260 Ljubljana Polje

NIKO MIHIČINAC K.D.

NEPREMIČNINE

KOLODVORSKA 3, 1290 GROSUPLJE

TEL.: 01-786 56 60, FAX: 01-786 56 65

GSM: 041-405 258

SMS: 405258@LINUX.MOBITEL.SI

E-MAIL: NIKO@MIHICINAC-NEPREMICNINE.SI

URL: WWW.MIHICINAC-NEPREMICNINE.SI

Če želite svojo nepremičnino **VARNO** prodati, podariti, izročiti ali jo pridobiti, vam priporočamo, da se o svoji nameri prej **POSVETUJETE PRI NAS!**

IŠČEMO
GOZDNE DELAVCE

DELO JE NA OBMOČJU DO 40 km IZVEN LJUBLJANE. ČE IMATE VESELJE DO DELA V GOZDU, POŠLJITE PROŠNJO Z NASLEDNJO VSEBINO (NASLOV, STAROST, IZOBRAZBA IN TELEFONSKA ŠTEVILKA) NA NASLOV:

GOZD LJUBLJANA d.d., TRŽAŠKA CESTA 2, p.p. 229, 1001 LJUBLJANA.

MALI OGLASI

Potrebujete občasno pomoč v gospodinjstvu: čiščenje, urejanje stanovanja, likanje ... Pokličite na tel.: 040 539 - 313

Tričlanska družina išče starejše ljudi, katere bi oskrbovali v zameno za bivanje. Tel: 041 248 398

RADIO ZELENI VAL
Kdo bo nosil
ZLATI KLJUČ
GROSUPLJEGA

Ime in priimek: _____

Naslov: _____

Telefon: _____

Občan-ka občine Grosuplje: _____

UTEMELJITEV

NAJ podjetnik: _____

UTEMELJITEV

Izredni športnik: _____

UTEMELJITEV

Izredni kulturnik: _____

UTEMELJITEV

NAJ društvo/klub: _____

UTEMELJITEV

MEDIJSKA SPONZORJA

RADIO ZELENI VAL

SPONZORJI

GENERALNI POKROVITELJ

RADIO ZELENI VAL
93.1 & 97.0 MHz
ZELENI VIKEND

18., 19. IN 20. AVGUSTA
NA LETALIŠČU ŠENTVID PRI STIČNI

Program prireditve:

v petek, 18. 8. nastopajo:
Almost Famous, Zadnji taxi, Krema, Zgrešeni primeri, The Chloshers, NEISHA z bandom;

v soboto, 19. 8. nastopajo:
Anžej Dežan, Saša Lendero, Alenka Godec, Rudolf Gas, Maja Slatinšek, Tanja Žagar, Andraž Hribar, Nina Pušlar, Eva, Mirna Reynolds, Werner & Brigita Šuler PETAR GRAŠO z bandom;

v nedeljo, 20. 8. pa nastopajo:
Zlati muzikanti, ansambel Ceglar, ansambel Korenine, Boštjan Konečnik, MALIBU;

Otroški program (nedelja) g
Damjana Golavšek, zmajček Ferdo.

ODMEVI!
Izpolnite zgornjo glasovnico in glasujte za izbrane kategorije ter podajte svoj predlog in argument, zakaj ste nekomu podelili svoj glas. Predlagani kandidat-ka, sedež gospodarske družbe oz. društva morajo imeti sedež v občini Grosuplje. Glasovnice, ki ne bodo v celoti izpolnjene, ne bodo upoštewane pri glasovanju! Glasovnica mora vsebovati osebne podatke, vsak pa lahko glasuje enkrat mesečno. Glasovnico pošljite na naslov: Radio Zeleni val, Šp. šilvnica 16, 1290 Grosuplje. Odpiranje glasovnic bo opravljeno samo v prisotnosti komisije, zato morate na ovojnicu napisati: Glasovanje "KDO BO NOSIL ZLATI KLJUČ GROSUPLJEGA?". Glasovanje bo potekalo tudi preko spletne strani Radia Zeleni val, tj. www.zelenival.com pod rubriko "Kdo bo nosil zlati ključ Grosupljega?"

VINSKA KLET VIDMAR

TABORSKA C. 10, 1290 GROSUPLJE,
(vhod na parkirišču za Občino Grosuplje)

Delovni čas:
ponedeljek - petek
9-12 in 14-18
sobota 9-13
NEDELJA IN PRAZNIKI
ZAPRTO

Izbirate lahko med 8 sortami vin:
CABERNET, BARBERA,
CABERNET SAUVIGNON,
MERLOT, MEŠANO RDEČE,
ROSE, SAUVIGNON,
ZELEN, MEŠANO BELO.

*Osvežite si prijetne dni
z vini iz naše kleti!*

tel: 031 536 299

Minister za zdravje opozarja, da je pretirano pitje alkohola zdravju škodljivo.

10 LET
ZASEBNA ZOBNA ORDINACIJA
GROSUPLJE, Adamičeva 30
01 787 34 13, 041 723 731

Petrovič Goran dr.dent.med

GABER servis

PETER KASTELIC s.p. **Servisiramo:**
TV, video, radio,
PARTIZANSKA 8 HI-FI aparate,
1290 GROSUPLJE daljinski upravljalci,
kamere...

tel.: 041-774-274
del. čas: pon., sre., pet. 9-12 in 14-16

TEČAJ ROLANJA »SPIN«

Na športnem igrišču Osnovne šole Brinje je od 19. do 23. junija 2006 potekal začetni tečaj rolanja za otroke. Glede na veliko zanimanje za tovrstno obliko rekreacije in športa smo se odločili, da v septembru organiziramo tako začetni kot tudi nadaljevalni tečaj rolanja. V septembru se bodo v tečaj lahko prijavi vsi, tako MLADI kot ODRASLI, saj starostne omejitve ne bo. Termini in število prijav bodo omejeni, zato s prijavo ne odlašajte.

Več informacij in prijave:
Mateja (040/166-337) ali Uroš (031/369-759).
Zahvaljujemo se našim sponzorjem, brez katerih tečaja rolanja ne bi mogli izpeljati: Medijski sponzor radio ZELENI VAL, SILVECO, SIGRAM SITOTISK, OMAPLAST, KONGO HOTEL & CASINO, ZLATARSTVO GROS, ELSTAB, AVTOLIČARSTVO ALOJZU TRAVNIK, SADIČ & CO, ZAKLJUČNA GRADBENA DELA JANKO HREN, TAXI RONDA.

EKIPA SPIN
(Mateja, Uroš, Klemen)

PIVNICI IN PIVOVARNA ANTON, GASILSKA CESTA 3, GROSUPLJE

Anton

Pivnica
in pivovarna
Tel.: (01) 786 50 73

DOMAČE KVAŠNO PIVO VARJENO PO NEMŠKEM STAROGRADSKEM RECEPTU

ELTEHNIKA

ELEKTROMEHANIKA IN TEHNIČNA TRGOVINA
JOŽE AHLJIN s.p., Kolodvorska cesta 1, 1290 Grosuplje
☎ 01/787 14 51, GSM: 031/640 100

MOBILNA TELEFONIJA

pooblaščen zastopnik družbe

RAČUNALNIŠKA OPREMA

prodaja in servis

AVTOAKUSTIKA - VIDEO - HI-FI

prodaja in montaža

Pioneer

LOVCI IN RIBIČI, POZOR!

MEDO šport

TRGOVINA ZA LOV, RIBOLOV IN REKREACIJO

CESTA TONETA KRALJA 2
OBRтна CONA POD SLIVNIŠKIM HRIBOM
TEL. 01/787 37 01

PRI NAS DOBITE VSE ZA LOV IN RIBOLOV
TER MODNE ŽENSKÉ IN MOŠKE KLOBUKE.

- UGODNE CENE
- AKCIJE
- PRODAJA NA KREDIT

PRIČAKUJEMO VAS!

MEDO šport

BON ZA 10 % POPUSTA VELJA DO 31. 8. 2006

Gramat Gril d.o.o.

Del. čas: pon.-pet. 7-18^h, sob. 7-12^h

PRODAJNI PROGRAM

- keramične ploščice
  - granitogres
  - masažne kadi
  - tuš kabine
- sanitarna keramika
- kopalniško pohištvo
  - laminati
  - talne obloge
- gradbeni material in orodja
- barve, laki, lepila
- mavčne plošče
- pohištveno železo z možnostjo razreza

SVETOVANJE

BLAGOVNI CENTER

Grosuplje, Rožna dolina 9

☎ 01 786-33-66, 786-33-63

PE GROSUPLJE
Kolodvorska 3
01/78 62 925

HRANILNICA

lon _____ nj _____
čilni promet,

osebni in podjetniški računi e-lon

Bančne storitve na Ljubezniv Osebni Način

**NOVOST - ELEKTRONSKO BANČNIŠTVO ZA FIZIČNE OSEBE
POSLOVANJE ENOSTAVNO - HITRO - CENEJE - VARNO
DO KONCA MAJA PRISTOPNINE NI!**

- BANKOMAT HRANILNICE NA KOLODVORSKI CESTI VAM JE NA VOLJO 24 UR
- VARČEVANJA S KONKURENČNIMI OBREŠTNI MI MERAMI
- PREJEMANJE PLAČE NA OSEBNI RAČUN - LIMITI, TRAJNIKI, POPLAČILA DRUGIH OBVEZNOSTI
- POTROŠNIŠKI KREDITI V ENEM DNEVU TUDI DO 6 LET
- PLAČILO POLOŽNIC PO NAJUGODNEJŠI TARIFI
- UGODNI TEČAJI MENJALNICE

www.lon.si
e-pošta:
info@lon.si